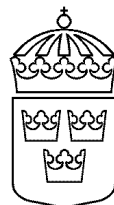

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

1996/97:AU7y

Ekonomisk vårproposition och ändrade
anslag för budgetåret 1997

1996/97
AU7y

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1996/97:150 1997 års ekonomiska vårproposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken, ett program för arbete och utbildning, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1997, vissa skattefrågor, bedömning av kommunsektorns ekonomiska utveckling m.m. jämte motioner som berör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde.

Utskottet yttrar sig i det följande över

dels propositionens avsnitt 1 Finansplan, 4 Politiska prioriteringar, 5 Utgiftstak för den offentliga sektorn, 6 Förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1997 och propositionens bilaga 3 Avstämning av målet om en halverad öppen arbetslöshet till år 2000 i de delar som berör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde,

dels motionerna

1996/97:A47 av Hans Karlsson m.fl. (s),
1996/97:A48 av Per Unckel m.fl. (m) yrkandena 1, 8–14,
1996/97:A49 av Elver Jonsson m.fl. (fp) yrkandena 1–5, 12–13,
1996/97:Fi42 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkandena 1, 7 och 9,
1996/97:Fi43 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 1, 5, 8, 11–13, 15–16 och 20,
1996/97:Fi44 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 1, 5, 15–20, 22, 39–42, 48–50, 52–65 och 72,
1996/97:Fi45 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkandena 1, 26, 28, 30, 31, 33, 34, 41, 44 och 46,
1996/97:Fi46 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkandena 1, 4, 5, 9, 11, 19–21, 24, 26 och 27,
1996/97:Fi63 av Karin Olsson och Jan Björkman (s),
1996/97:Fi65 av Kenth Skårvik och Sigge Godin (fp),
1996/97:Fi74 av Karin Wegestål m.fl. (s),
1996/97:Fi78 av Kjell Ericsson (c) yrkandena 4 och 5,
1996/97:Fi82 av Ingbritt Irhammar och Margareta Andersson (c),
1996/97:Fi84 av Sivert Carlsson m.fl. (c) yrkandena 1 och 2,
1996/97:Fi85 av Marie Wilén (c),

1. Inledning

Yttrandets disposition m.m.

Detta yttrande är disponerat på följande sätt.

Efter inledningen följer ett avsnitt om den allmänna inriktningen av politiken som avser propositionens avsnitt Finansplan, i den del det avser frågor med anknytning till arbetsmarknadsutskottets beredningsområde, och Politiska prioriteringar, särskilt i fråga om arbetsmarknadspolitiska åtgärder, samt partimotionernas mer övergripande synpunkter på politiken inom utskottets beredningsområde. I det inledande avsnittet berörs också propositionens bilaga 3 Avstämning av målet om en halverad öppen arbetslöshet till år 2000.

Därefter behandlas i avsnitt 3 förslagen i propositionen och i partimotionerna om reviderade *ramar för 1997* och *preliminär fördelning av ramar för åren 1998–2000* på utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet, utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv samt utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling samt mer övergripande frågeställningar som rör systemet med utgiftsområden och utgiftsramar.

Därefter följer tre avsnitt där de konkreta förslagen framlagda i tilläggsbudgeten för dessa utgiftsområden och motsvarande motionsyrkanden behandlas. I dessa avsnitt behandlas också vissa motionsyrkanden som inte har direkt anknytning till regeringsförslagen men som berör respektive utgiftsområde.

Slutligen finns ett avsnitt med en sammanfattande bedömning av budgetförslagen på de tre utgiftsområdena.

Varje avsnitt inleds med en förteckning över de yrkanden som tas upp i avsnittet i fråga.

Proposition 150 innehåller även ett antal lagförslag som rör arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet, KAS, (propositionens hemställanpunkter 12–17). Denna del av propositionen har finansutskottet överlämnat till arbetsmarknadsutskottet. Lagförslagen och anknytande motionsyrkanden, som även de remitterats till arbetsmarknadsutskottet, behandlas i utskottets betänkande 1996/97:AU13. I det betänkandet behandlas främst regeringens proposition 1996/97:107 En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring. Hanteringen innebär att lagförslagen som avser arbetslöshetsförsäkringen och KAS behandlas i ett sammanhang. De sakfrågor som föranleder de nu åsyftade lagförslagen i proposition 150, dvs. bl.a. förslag om en flexiblere användning av bidraget till arbetslöshetsersättning, tas upp i detta yttrande.

I detta avsnitt behandlas delar av propositionens avsnitt 1 Finansplan och 4 Politiska prioriteringar samt partimotionerna

Fi42 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkandena 1 och 9,

Fi43 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 1 och 20,

Fi44 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 1, 15–20, 22,

Fi45 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkandena 1, 26, 30, 34 och 44 samt

Fi46 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkandena 1, 5, 9, 26 och 27 samt

kommittémotionen A49 av Elver Jonsson m.fl. (fp) yrkande. 1, i förekommande fall i motsvarande delar.

Även propositionens bilaga 3 Avstämning av målet om halverad öppen arbetslöshet till år 2000 berörs i detta avsnitt.

Sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitik

Propositionen

Regeringens viktigaste uppgift är att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Målet är att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000. Framgångarna i den ekonomiska politiken gör det möjligt att sätta detta mål i fokus. Regeringen beskriver den alltjämt oacceptabelt höga arbetslösheten som den stora politiska utmaningen.

Den ekonomiska politiken syftar till att skapa en stark och växande svensk ekonomi, vilket förutsätter att fler människor sätts i arbete och att deras kompetens höjs genom ett väl fungerande och utbyggt utbildningsväsende. Villkoren för företagande måste förbättras. Arbetsmarknaden måste fungera väl och lönebildningen reformeras. För att pressa tillbaka arbetslösheten och värna om välfärden krävs tillväxt och ökad sysselsättning.

Förbättringen av de offentliga finanserna gör det möjligt att presentera en rad åtgärder i syfte att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten.

Regeringens sysselsättningspolitik bygger på fem grundstenar:

- Arbetslösheten skall minskas huvudsakligen genom att flera människor får arbete eller utbildning som ger ökade möjligheter till arbete; arbets- och kompetenslinjen gäller.
- Huvuddelen av sysselsättningsökningen bör ske i den privata sektorn.
- I den offentliga sektorn skall verksamhet prioriteras framför transfereringar.
- Det krävs en bättre fungerande lönebildning.
- Statsfinanserna skall vara sunda och priserna stabila.

Fempunktsprogram för arbete och utbildning

Förslag till åtgärder i syfte att stimulera sysselsättningen och minska arbetslösheten läggs fram inom fem prioriterade områden under perioden fram till år 2000: den offentliga sektorns verksamhet inom vård, omsorg och skola, omställningen till ett hållbart Sverige, utbildning, förbättrade villkor för små

och medelstora företag samt arbetsmarknadspolitiken. Den sammanlagda insatsen under 1998 uppgår till 16,3 miljarder kronor.

Arbetsmarknadspolitiken stärks för att minska risken för utslagning och utanförskap. Den skall bli mer flexibel, kvaliteten skall höjas och utnyttjandet av resurserna skall bli bättre. En kvalitetshöjning sker genom att 1 miljard kronor tillförs under 1998 för kvalificerad yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning.

Enligt propositionen tyder mycket på att vi är i inledningen av en period av ökad tillväxt. Eftersom erfarenheterna pekar på att effekterna på arbetsmarknaden kommer med en viss eftersläpning är det angeläget att redan under innevarande år vidta åtgärder för att stärka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Därför läggs det fram ett antal förslag i tilläggsbudgeten.

Förslagen kan sammanfattas enligt följande.

För att kraftsamla resurserna till de yngre föreslås under 1997 en möjlighet till *tillfällig avgångsersättning för äldre långtidsarbetslösa*.

Två nya, tillfälliga arbetsmarknadspolitiska åtgärder föreslås, försök med *aktivare användning av arbetslöshetsersättningen vid olika projekt och resursarbete* i offentlig verksamhet:

För att öka det lokala inflytandet och motverka passivitet och utslagning skall regeringen få bemyndigande att under en begränsad period som en försöksverksamhet använda a-kassemedel på ett mera aktivt sätt så att arbetslösa kan delta i olika projekt.

För att höja kvaliteten i den offentliga sektorn kommer resursarbete, den s.k. Kalmarmodellen, att införas som en tillfällig lösning. Det innebär att en långtidsarbetslös som utför kvalitetshöjande arbete erhåller ersättning motsvarande a-kassan under maximalt 6 månader med möjligheter till förlängning.

De nu nämnda tre förslagen föranleder ändringar i regelverket för arbetslöshetsersättningen.

Vidare skapas en möjlighet att förlänga tiden i åtgärderna arbetslivsutveckling (ALU) och arbetsplatsintroduktion (API).

I fråga om det *förlängda starta-egget-bidraget* för kvinnor föreslås att den tid i arbetslöshet, 24 månader, som nu krävs för rätt till bidrag kortas till 6 månader. Det nuvarande kravet på två års arbetslöshet har begränsat möjligheterna för kvinnor att starta egen verksamhet när de är som bäst lämpade för det.

Regeringen anser vidare att formerna för s.k. *Interpraktikstipendier* till arbetslösa ungdomar bör utvecklas.

Utskottet återkommer till samtliga nu berörda förslag nedan.

I propositionen aviseras förslag under innevarande år om en *generationsväxling* genom att personer i åldrarna 63 och 64 år erbjuds avgångsersättning om arbetsgivaren anställer en långtidsarbetslös yngre person. Under hösten 1997 kommer ytterligare förslag till ungdomsåtgärder att läggas fram. Satsningen skall ses som en del i den utbildningssatsning som startades med förslagen i

förra årets s.k. sysselsättningsproposition. Särskilt kommer det system för arbetslösa ungdomar som utvecklats i Danmark att övervägas.

I den del av fempunktsprogrammet som avser småföretagssatsning aviserar regeringen att ett förslag skall läggas fram om *rätt till tjänstledighet* under sex månader för start av eget företag. Detta skall dock gälla endast om det nystartade företaget inte konkurrerar med arbetsgivarens verksamhet.

Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna

Regeringen gör bedömningen att det i budgetpropositionen uppställda kravet på omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, 228 000 personer i snitt per månad, bör minskas till 207 000. Därigenom frigörs 2,3 miljarder kronor. Dessa medel används dels för att finansiera en ökad utbildningssatsning och vissa andra insatser på arbetsmarknadsområdet, dels för att skapa större utrymme för den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen och för ytterligare personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut samt för en större ram för otraditionella insatser.

Utskottet återkommer till dessa förslag nedan.

Lönebildningen

Enligt propositionen är en väl fungerande lönebildning en förutsättning för att arbetslösheten skall kunna halveras. Lönerna har emellertid ökat för snabbt i förhållande till konkurrentländerna under de senaste tjugo åren. Lönebildningen har gått i otakt med sysselsättningen. Numera leder högre löneökningar än i omvärlden till att massarbetslösheten biter sig fast. Det helt avgörande direkta inflytandet över lönebildningen ligger hos arbetsmarknadens parter som bestämmer de regler som styr avtalsförhandlingar och avtalsinnehåll. I propositionen meddelar regeringen sin avsikt att inom kort tillsätta en utredning med uppgift att se över möjligheterna att förbättra lönebildningen, däribland möjligheterna att förstärka medlingsinstitutet.

Bedömning av arbetslöshetsnivån år 2000 m.m.

En väl fungerande lönebildning, en måttfull utveckling av arbetskraftsutbudet främst som en följd av utbildningssatsningen och en kraftfull ökning av sysselsättningen leder till att den öppna arbetslösheten bedöms falla till i genomsnitt 4,5 % år 2000. Regeringen betonar dock osäkerheten i så långsiktiga kalkyler, särskilt beträffande arbetsmarknadens och lönebildningens funktionssätt. En fortsatt halvårsvis avrapportering kommer att ske. Om utvecklingen visar sig sämre än väntat på grund av att åtgärder inte får det förväntade utfallet eller att konjunkturen försämrats kan nya åtgärder aktualiseras.

Moderata samlingspartiet (Fi42, yrk. 1 och 9 delvis) anser att en första huvuduppgift är att återupprätta Sverige som en nation i arbete. Sverige måste göras till ett land för företagande. Det krävs bl.a. att arbetsmarknaden avregleras och att lönebildningen reformeras för att ge utrymme för mer nyskapande.

Arbetsmarknadspolitiken måste effektiviseras. För arbetslösa ungdomar bör lärlingsutbildning vara huvudinsatsen. För vissa äldre kan en möjlighet till skattereduktion vara tänkbar. För andra grupper bör en tydligt fokuserad arbetsmarknadsutbildning vara huvudinsatsen.

En allmän arbetslöshetsförsäkring skall ge alla skydd men samtidigt genom tidsbegränsning ge incitament att ta erbjudet arbete. Sådana nya regler måste införas parallellt med partiets övriga strategi för företagande, tillväxt och arbete.

Den nödvändiga tillväxten förutsätter en reformering av arbetsrätten. Dagens detaljerade och hämmande arbetslagstiftning måste ersättas med ett antal bindande regler. I avvaktan på det kan temporära lösningar prövas, som att sätta lagen om anställningsskydd ur kraft för nyanställningar. Den enskildes möjligheter att påverka sina egna villkor måste öka.

Arbetsmarknadens parter har inte lyckats enas om hur lönebildningen skall förbättras. Regeringen måste ta sitt ansvar för lönebildningen genom att genomföra de institutionella förändringar som en mer decentraliserad lönebildning kräver. Det krävs bl.a. att konfliktreglerna ändras. Moderaternas förslag på det arbetsrättsliga området skapar också förutsättningar för en bättre fungerande lönebildning.

Regeringens politik innebär en kapitulation enligt Moderaterna. Arbetskraften avvecklas genom pensionering och genom att människor definieras bort från arbetskraften. Regeringens avsikt tycks vara att organisera "en tredje sektor" på arbetsmarknaden med konstruerade offentliga arbeten. Människor riskerar att bli inlåsta i ett system som påminner om 1930-talets arbetsplikt. – I partiets kommittémotion A48 av Per Unckel m.fl. avvisas flera av de konkreta förslag på det arbetsmarknadspolitiska området som läggs fram i propositionen. Utskottet återkommer till detta i den fortsatta framställningen. Kommittémotionens avslagsyrkanden på de lagändringar i regelverket för arbetslöshetsersättningen som föranleds av de nya arbetsmarknadspolitiska åtgärderna behandlas i arbetsmarknadsutskottets betänkande AU13 En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring.

Folkpartiet liberalerna (Fi43 yrk. 1 delvis) framför att massarbetslösheten i Sverige inte beror på variationer i konjunkturen. Den beror på strukturella problem, framför allt företagarklimat, lönebildning och skattepolitik – frågor som enligt partiet lämnas olösta i propositionen. Effekterna på sysselsättningen blir marginella. Regeringen försöker i stället nå halveringsmålet genom att locka människor att lämna arbetsmarknaden. Arbetslinjen överges. Insatserna förskjuts till insatser utanför arbetskraften. Genom regeringens förslag i fempunktsprogrammet förstärks obalansen mellan privat och offentlig sektor. Det aviserade förslaget med s.k. generationsväxling har prövats i

andra länder utan framgång. Inte heller arbetsdelning kan lösa arbetslöshetsproblemet – människor är inte utbytbara.

Folkpartiets politik för fler arbeten innebär bland det som bör genomföras redan från halvårsskiftet bl.a. förändrad arbetsrätt. En omedelbar återgång bör ske till de regler i lagen om anställningsskydd (LAS) och medbestämmandelagen (MBL) som gällde innan regeringen påbörjade sin återställarpolitik. Turordningsreglerna behöver ändras särskilt med hänsyn till småföretagen. En medlare bör få rätt att begära uppskov med en varslad stridsåtgärd. Arbetstagarpartens tolkningsföreträdare vid vissa tvister bör begränsas. En arbetsrättslig kommitté med parlamentarisk sammansättning bör tillsättas.

Det behövs också ett förbättrat företagsklimat där lönebildningen är en av tre viktiga delar. Den främsta orsaken till att frågan skjuts på framtiden är Socialdemokraternas bindning till fackföreningsrörelsen. Ytterst har arbetsmarknadens parter ansvaret, men det politiska systemet måste skapa en fungerande maktbalans med mer balanserade spelregler och skärpta ekonomiska motiv så att avtal kan träffas i linje med önskemål om ökad sysselsättning. Ansvaret för lönebildningen måste åtföljas av visst finansiellt ansvar för konsekvenserna. Därför föreslår Folkpartiet att statsbidraget till a-kassorna sänks till 75 % av utbetalningen. Försäkringen bör samtidigt utvidgas och göras allmän. Hushållen bör kompenseras genom sänkt inkomstskatt. Ytterligare förändringar behövs från nästkommande årsskifte, däribland möjlighet att genom gynnsammare skatteregler kunna ta "ett friår mitt i livet" för kompetensutveckling eller starta eget.

I motionen avvisas propositionens förslag om friare användning av arbetslöshetsersättning, resursarbete och avgångsersättning (yrk. 20).

I kommittémotionen A49 av Elver Jonsson m.fl. framförs motsvarande synpunkter på behovet av en politik som leder till fler arbeten genom företagande (yrk. 1). I motionen finns också ställningstaganden till flera av de konkreta förslag som läggs fram i propositionen. Utskottet återkommer till dessa yrkanden.

För *Vänsterpartiet* (Fi44 yrk. 1 delvis) är arbete åt alla ett överordnat politiskt mål. Ökad sysselsättning är det enda hållbara sättet att på sikt få en mer stabil offentlig ekonomi och tryggad välfärd samt att motverka diskriminering av kvinnor. En strukturell förnyelse behövs, där förkortad arbetstid, förbättrad arbetsrätt, förbättrad arbetslöshetsersättning och insatser för jämställdhet är viktiga inslag. Partiet lägger fram förslag om ett sysselsättningsprogram, omfattande 21 miljarder kronor. I programmet ingår bl.a. vinstavsättningar till en framtidsfond, satsningar på näringspolitik och regional utveckling, avgiftslättnader för arbetsgivare för att stimulera förkortad arbetstid och ytterligare satsningar på aktiva arbetsmarknadspolitiska insatser (yrk. 22 delvis).

Arbetsmarknadspolitiken har försämrats enligt *Vänsterpartiet*. Rundgången mellan arbetslöshet och åtgärder har ökat, kvaliteten på åtgärderna har blivit lägre, volymerna hålls uppe med insatser som har låg verkningsgrad och undanträngningseffekterna blir större. Arbetsmarknadspolitiken har fått en passiv socialpolitisk karaktär.

Lönebildningen är en strategisk fråga för svensk ekonomi. Även höga löner är inflationsdrivande. Vänsterpartiet välkomnar en utredning. En ny, bättre modell behövs, med företrädare för partsintressen och staten. Uppgiften för parterna och staten skall också vara att utveckla ett program bl.a. för hur löneklyftor skall kunna motverkas. Ansvar kan inte bara utkrävas av låglönegrupperna. Staten och näringslivet måste också göra något åt övervinsterna och direktörlöner. Lönebildningen måste även förhindra lönediskriminering. Partiet förordar en framtidsfond, där de vinstrika företagen avsätter medel för att höja de anställdas kunskaper (yrk. 15). Förslaget om framtidsfond är också en del av partiets sysselsättningsprogram (yrk. 22 delvis).

En arbetstidsförkortning krävs för dem som redan arbetar, samtidigt som de arbetslösa och ofrivilligt deltidsarbetande kan öka sin arbetstid. Systemen bör vara utformade så att det lönar sig bättre för företagen att ersätta redan anställdas kortare arbetstid med nyrekryterad eller deltidsarbetslös arbetskraft. Det krävs lagstiftning för att sänka normen för heltidsarbete, i ett första steg till 35 timmar i veckan år 2000, och därefter till 30 timmar i veckan. Parterna kan sedan anpassa arbetstidens förläggning (yrk. 17, 18).

En statlig utredning bör arbeta fram en svensk modell för differentierade arbetsgivaravgifter i enlighet med en resolution i EU-parlamentet. EU-förslaget innebär en högre avgiftsnivå för arbetstagare som arbetar mer än ett visst antal timmar och en lägre nivå för dem som har sänkt normalarbetstid (yrk. 19).

Vänsterpartiet förordar också en utvidgad försöksverksamhet med förkortad arbetstid, dels för att stimulera nyanställningar, dels för att bredda erfarenheterna av arbetstidsförkortning. Partiet vill anslå 3 miljarder kronor per år för sådan försöksverksamhet under de kommande tre åren (yrk. 20).

Vänsterpartiet framhåller att klyftorna mellan könen ökat i spåren av den ekonomiska krisen. Kvinnorna har drabbats av neddragna ersättningsnivåer och försämrade trygghetssystem, och de har dessutom finansierat sin egen arbetstidsförkortning genom att de tvingats välja deltidsarbete. Under senare tid har arbetslösheten ökat mer för kvinnor än för män. Partiet vill ha ett särskilt tillkännagivande om att den utredning om den ekonomiska makten, som partiet önskar, också måste ta upp den könsbundna makten. I budgetpropositionen måste regeringen presentera ett kraftfullt program för omfördelning av makt, arbete och inkomster till förmån för kvinnor (yrk. 16).

Miljöpartiet (Fi45 yrk. 1 delvis) ser vårpropositionen som ett misslyckande för de arbetslösa.

En verkningsfull politik måste angripa de strukturella felen i svensk ekonomi. En konjunkturuppgång löser inte problemen. Regeringen gör en alltför optimistisk bedömning av sysselsättningsutvecklingen. Ekonomisk tillväxt är inte längre en garanti för ökad sysselsättning. Arbetsmarknadspolitiken får inte bygga på antagandet om ett sådant samband (yrk. 26).

Miljöpartiet föreslår en grön politik. Målet bör vara att minska arbetslösheten till 3 %. Arbetstiden måste förkortas generellt och skatten på arbete minskas. En sådan politik förbättrar även jämställdheten mellan könen. Det behövs också en mer aktiv fördelningspolitik, som bl.a. innefattar generellt

grundskydd lika för alla vid långvarig ohälsa och arbetslöshet samt höjning av ersättningsnivån i socialförsäkringar och a-kassa för låginkomsttagare. Ersättningsnivån skall vara 85 % på inkomster upp till 4,2 basbelopp per år och 40 % på överstigande del av årsinkomsten upp till 6,5 basbelopp. Reglerna för inträde i a-kassan bör vara generösare (yrk. 34 och 44 delvis).

Miljöpartiet framför att regeringen i stället för att minska de alltför långa arbetstiderna satsar på nya varianter av förtidspensionering, som leder till att andra skall arbeta ännu mer. Arbetslösheten göms undan med åtgärder av skilda slag.

Även regeringsförslaget om ”generationskontrakt” är kortsiktigt och dåligt. Det kan beskrivas som en sämre variant av arbetstidsförkortning. Möjligheterna till fusk är stora. En ungdom lär sällan kunna överta de uppgifter som den äldre hade. Detta förslag, den tillfälliga avgångsersättningen och liknande erbjudanden kan leda till att äldre personer permanent hamnar utanför arbetsmarknaden (yrk. 30).

Arbetstiden måste sänkas till 35 timmar per vecka. Det sker genom en ändring i arbetstidslagen. Den nuvarande dispositiviteten bör vara kvar. Frågan om eventuell lönekomensation avgörs i fackliga förhandlingar. Minskningen i arbetstimmar kompenseras av förbättrad produktivitet. Arbetstidsförkortningen bör genomföras i samspel mellan staten och parterna på arbetsmarknaden. Genom arbetstidsförkortning kan kostnaderna för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och ersättningar minska med netto drygt 20 miljarder kronor.

Kristdemokraternas (Fi46 yrk. 1 delvis) alternativ till propositionen är enligt motion Fi46 en storsatsning på vård och omsorg samtidigt med massiva insatser för fler och nya arbeten. Regeringens politik på arbetsmarknadsområdet beskrivs som en defensiv statistikpolitik. Arbetslinjen överges, mänskliga ”generationsväxlas bort” och utbudet av arbetskraft minskas. Regeringens antaganden om sysselsättning och arbetslöshet vid sekelskiftet vilar dessutom på bräcklig grund. Målet skall enligt Kristdemokraterna vara att halvera den *totala* arbetslösheten. Grundproblemet är att regeringen saknar både ideologi och strategi för tillväxt i det privata näringslivet.

Politiken måste inriktas på att fler skall gå från a-kassa och socialbidrag till egen lön. Arbete åt alla är ett av de viktigaste målen för den ekonomiska politiken. Att skapa förutsättningar för nya arbeten är även den enskilt viktigaste fördelningspolitiska åtgärden. Trösklarna in till arbetsmarknaden måste sänkas. Arbetsrätten måste reformeras så att den bättre svarar mot dagens arbetsmarknad och unga människors syn på arbete och flexibilitet. Den skall anpassas mer till de mindre företagens situation. Ökade krav på flexibilitet ställer också krav på fortlöpande kompetensutveckling. Partiet föreslår ett system med individuella utbildningskonton. Förslaget om rätt till tjänstledighet för att starta eget är bra, men blir meningslöst om man inte förbättrar företagsklimatet.

Tillväxtåtgärder är det centrala, men även arbetsmarknadspolitiken bör reformeras. Den bör enligt partiet utgå från subsidiaritetsprincipen; samhällets insatser skall vara stödjande när så krävs, dock utan att skada ordinarie arbetsmarknad. Den skall dels fungera som ett försäkringssystem för den som

blir arbetslös vid normala konjunktursvängningar, dels underlätta nödvändig omställning från krympande till växande sektorer. Arbetslinjen skall eftersträvas (yrk. 9).

Arbetslöshetsförsäkringen är ett viktigt och nödvändigt inslag i det svenska välfärdssystemet. Den skall bygga på en rimlig inkomstrelaterad ersättningsnivå samt ge incitament att finna ett nytt arbete och trygghet för att våga något nytt. Den höga arbetslöshetsnivån har lett till kraftig underfinansiering. Försäkringen bör åter bli en omställningsförsäkring som finansieras genom avgifter. Då uppnås ett bättre samband mellan lönebildning och arbetslöshet. Incitament skapas för övergångar till sektorer med bättre framtidsmöjligheter. Målet måste vara en finansiering där egenavgifter och företagens arbetsgivaravgifter balanserar inkomster och utgifter över en konjunkturcykel (yrk. 5). Arbetsvillkoret bör överensstämma med tidigare riksdagsbeslut och med ARBOM-utredningens förslag (yrk. 27).

Utskottet

Innan utskottet kommer till sin bedömning i frågan om den allmänna inriktningen av politiken vill utskottet redovisa vissa delar av propositionens bilaga 3 Avstämning av målet om en halvering av den öppna arbetslösheten till år 2000. Det gäller bilagans avsnitt 2 Utvecklingen på arbetsmarknaden till och med år 1996 och avsnitt 4 Bedömning av utvecklingen av tillväxt och sysselsättning fram till år 2000.

Bilagans avsnitt Utvecklingen på arbetsmarknaden till och med år 1996

Fram till början av 1990-talet präglades den svenska arbetsmarknaden av en hög och stigande sysselsättning och en internationellt sett låg arbetslöshet. Andelen av befolkningen i åldrarna 16–64 år som hade arbete var den högsta i världen. Skillnaden mellan mäns och kvinnors sysselsättningsgrad var endast ca 4 procentenheter. Sysselsättningsgraden föll under de första åren på 1990-talet med hela 11 procentenheter, från 83 % år 1990 till 72 % år 1994. Antalet sysselsatta minskade med ca 530 000 personer under denna period. Den öppna arbetslösheten steg från 1,7 % till ca 8 %, och antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ökade från 1,2 % till ca 5 % av arbetskraften. Dessutom lämnade över 200 000 personer arbetskraften. Minskningen av arbetskraften kan till stor del förklaras av ett ökat antal studerande.

Kring årsskiftet 1993/94 förbättrades arbetsmarknadsläget, främst till följd av att deprecieringen av kronan medförde att det svenska kostnadsläget i förhållande till omvärlden blev mycket gynnsamt. Totalt ökade sysselsättningen med 100 000 personer mellan början av år 1994 och slutet av år 1995. Den konjunkturförsvagning som inträffade internationellt under andra halvåret 1995 resulterade under 1996 i fallande sysselsättning. Mellan sista delen av år 1995 och sista delen av år 1996 minskade sysselsättningen med ca 35 000 personer. Under de två första månaderna 1997 har sysselsättningen fortsatt att minska.

Under lågkonjunkturrens inledning minskade sysselsättningen i arbetade timmar och i antal personer i ungefär samma omfattning, men när konjunktu-

ren vände år 1993 ökade antalet arbetade timmar mycket snabbare än sysselsättningen. I arbetade timmar har sysselsättningen minskat med 5 % bland kvinnor och med 10 % bland män. Mätt i antal personer är sysselsättningsminskningen mera likartad för kvinnor och män.

Konjunkturedgången drabbade först manliga sysselsättningsgrenar. Arbetslösheten bland män var som högst 9,7 % år 1993. Inledningsvis var kvinnornas arbetslöshet betydligt lägre, men den har ökat allteftersom sysselsättningen inom vård och omsorg minskat. När skillnaden var som störst var kvinnornas arbetslöshet 3 procentenheter lägre än männens.

Arbetslösheten har främst drabbat nyutträdande och yngre arbetskraft. Fördelat efter ålder är den relativa arbetslösheten högst bland de yngsta och lägst i åldern 45–54 år.

Arbetslösheten är högre bland personer med kort utbildning än bland högt utbildade. Framför allt har högskoleutbildade en lägre andel bland de arbetslösa. Skillnaden mellan grundskoleutbildade och gymnasieutbildade är dock relativt liten. Om man kombinerar ålder och utbildning ser man en kraftig ökning av arbetslösheten i den grupp som är lågutbildad och som var relativt ung när arbetslösheten ökade.

Invandrare har drabbats särskilt hårt av arbetslösheten. Bland personer födda utanför Sverige var arbetslösheten 17 % under 1996. Mest bekymmersam är situationen för de utomnordiska medborgarna, vilkas arbetslöshet var 31 % under 1996. Samtidigt har sysselsättningsgraden minskat från 66 till 35 % under perioden 1990 till 1996.

Den kvardröjande arbetslösheten har medfört att andelen långtidsarbetslösa, dvs. de som varit arbetslösa mer än sex månader, stigit från 17 % år 1991 till ca 38 % år 1996. Långtidsarbetslösheten är något högre bland män och bland äldre. 55 % av de arbetslösa mellan 55 och 64 år är långtidsarbetslösa. Ca 40 % av de inskrivna vid arbetsförmedlingen har en inskrivningstid på över två år.

I en internationell jämförelse är den svenska långtidsarbetslösheten relativt låg, vilket kan förklaras med att arbetsmarknadsåtgärder prioriterats. Delta-gande i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd betraktas som ett avbrott i arbetslösheten.

Bilagans avsnitt Bedömning av utvecklingen på arbetsmarknaden fram till år 2000

I detta avsnitt anger regeringen som förutsättning för att arbetslöshetsmålet skall kunna uppnås att lönebildningen fungerar väl och att lönerna från år 1998 till år 2000 inte ökar med mer än 3,5 % per år. Sysselsättningen väntas falla år 1997 jämfört med 1996. Produktiviteten väntas stiga kraftigt och medelarbetstiden öka något, vilket fördröjer de positiva effekter på sysselsättningen som uppstår genom ökad tillväxt. Den öppna arbetslösheten väntas dock falla eftersom en allt större del av arbetskraften kommer att delta i utbildning. Den öppna arbetslösheten bedöms därför under 1997 hamna under 8 % som årsgenomsnitt.

Under 1998 väntas sysselsättningen åter stiga till följd av högre BNP-tillväxt, stagnerande medelarbetstid samt ökade möjligheter för kommunerna

att behålla arbetskraft. År 1998 har utrymme skapats för 340 000 personer att delta i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller extraordinär utbildning. Mot denna bakgrund väntas arbetslösheten falla till drygt 7 %.

Den öppna arbetslösheten kommer att fortsätta att falla även efter år 1998. Förutsättningarna för att den skall ha fallit till 4,5 % år 2000 är för det första att lönebildningen fungerar väl och för det andra att utbildningssatsningarna fullföljs och får avsedda effekter på arbetsmarknaden. Detsamma gäller de övriga åtgärder med syftet att minska arbetslösheten som har presenterats. Under dessa förutsättningar och med en god ekonomisk tillväxt bedöms den öppna arbetslösheten uppgå till 4,5 % år 2000.

Utskottet övergår nu till en redovisning av det *aktuella arbetsmarknadsläget*.

AMS månadsstatistik för april 1997 visar följande.

Enligt AMS meddelande om arbetsmarknadsläget i april 1997 var nästan 318 000 personer öppet arbetslösa under månaden, vilket motsvarar 7,5 % av arbetskraften. Det är en minskning med 0,5 procentenheter sedan mars, men siffran är högre än i april förra året då 7,3 % var öppet arbetslösa. Männen har något högre arbetslöshet än kvinnorna, 7,6 % jämfört med 7,4 %.

Antalet personer som är sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har fortsatt att öka och uppgick i slutet av april till 221 000 personer. Den relativa åtgärdsvolymen var 5,2 % av arbetskraften. Antalet personer i åtgärder har ökat med 7 500 den senaste månaden, men var 16 500 mindre än för ett år sedan.

Obalansen, dvs. summan av personer som är arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, var fortfarande stor i slutet av april då den omfattade 539 000 personer eller 12,7 % av arbetskraften. Obalanstalet var något högre, 13,0 %, för ett år sedan. Under den senaste månaden har obalansen minskat från 13,1 %.

Enligt AMS meddelande är de vanligaste åtgärderna arbetslivsutveckling (ALU) med 59 000 personer, arbetsmarknadsutbildning (44 000) och arbetsplatsintroduktion (API) med 42 000 personer.

De långtidsarbetslösa, dvs. personer som varit kontinuerligt arbetslösa under minst sex månader, eller om personen är under 25 år 100 dagar, är fler än för ett år sedan. Antalet uppgick i slutet av april till 101 000 personer, vilket är en svag minskning sedan mars månad. Fortfarande är något fler män än kvinnor långtidsarbetslösa.

I april anmäldes drygt 31 000 lediga platser till arbetsförmedlingen, vilket är något mer än både förra månaden och i april för ett år sedan. Ökningen av lediga platser kan dock till viss del förklaras av att påskhelgen inföll tidigt i år. Hälften av de anmälda platserna var tillsvidareanställningar eller vikariat som skulle vara mer än sex månader.

Under april varslades 3 700 personer om uppsägning. Det var 900 färre än månaden före och 900 färre än under april förra året. 35 % av varslen avsåg tillverkningsindustrin.

Läget på arbetsmarknaden inger fortfarande stor oro. Arbetslösheten är högre än förra året vid motsvarande tid. Den är högre än vad som antogs i budgetpropositionen, och prognoserna såväl för fortsättningen av år 1997 som för de kommande budgetåren har fått revideras upp. Varslen har dock minskat något jämfört med motsvarande tid förra året.

Arbetslöshet är ett slöseri med resurser och en olycka för dem som drabbas. Arbetslöshet skapar klyftor och påfrestningar både för enskilda och för samhället. Möjligheterna att i längden upprätthålla välfärd och en god social service och trygghet är beroende av förmågan att upprätthålla en hög sysselsättning. Det är genom arbete som välfärden säkras.

Det är därför med tillfredsställelse som utskottet kan konstatera att de offentliga finansernas förbättring har skapat en handlingsfrihet som gör det möjligt för regeringen att lägga fram flera förslag som syftar till att öka sysselsättningen och bekämpa arbetslösheten.

Arbetsmarknadsutskottet delar regeringens uppfattning att en stark och växande svensk ekonomi förutsätter att fler människor sätts i arbete och att deras kompetens höjs genom ett väl fungerande och utbyggt utbildningsväsende. För utskottet står det klart att insatser behövs på en rad områden för att det viktigaste målet – att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000 – skall kunna nås. Utskottet välkomnar därför det fempunktsprogram för arbete och utbildning som presenteras i propositionen.

Flera av delarna i detta fempunktsprogram har beröring med arbetsmarknadsutskottets beredningsområden.

Även Moderaterna, Folkpartiet liberalerna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna anser – om än med olika sätt att formulera saken – att arbetslösheten måste minska och att detta är en prioriterad politisk uppgift. Alla är dock mer eller mindre kritiska till regeringspolitiken som de anser är för passiv, har fel inriktning, förbiser orsakerna till arbetslösheten eller skjuter in sig på fel slags åtgärder. Kritiken går också ut på att regeringsförslagen inte angriper arbetslösheten utan bara innebär att människor förs bort från arbetskraften, ”statistikpolitik”.

Några återkommande teman för kritiken gäller *arbetsrätten* och villkoren för företagandet i övrigt. Såväl Moderaterna och Folkpartiet liberalerna som Kristdemokraterna anser att arbetsrätten måste förändras så att den inte hämmar sysselsättning och tillväxt. Den bör enligt dem också anpassas till dagens arbetsmarknad. Moderaterna vill, som framgått, begränsa regelverket till ett fåtal bindande regler, ge ökade möjligheter till enskilda avtal och som en temporär lösning sätta lagen om anställningsskydd (LAS) ur kraft för nyanställningar.

När det gäller arbetsrätten vill arbetsmarknadsutskottet hänvisa till förändringar som riksdagen beslutade om i slutet på förra året på grundval av propositionen En arbetsrätt för tillväxt (prop. 1996/97:16, AU4, rskr. 107). Lagändringarna kan enligt utskottet ses som en anpassning till den förändrade arbetsmarknaden. Merparten av förändringarna genomfördes från årsskiftet. Med de nya reglerna ökar möjligheterna att anställa för begränsad tid

genom en ny anställningsform, ”överenskommen visstidsanställning”. De nya lagreglerna är utformade så att de särskilt gynnar småföretagen. Även andra förändringar innebär fördelar för de mindre företagen. Samtidigt infördes vissa utökade rättigheter för arbetstagarna. Förslagen i propositionen utgick från att den forskning som har gjorts på området inte ger vid handen att olika anställningsskyddsregler skulle kunna förklara skillnader i arbetslöshetsnivåer mellan olika länder. Enligt propositionen förefaller det dessutom oklart vilken inverkan graden av anställningsskydd har på utvecklingen av produktiviteten. Däremot har anställningsskyddsreglerna tydliga effekter på arbetslöshetens och sysselsättningens variabilitet över en konjunkturcykel, och ökade möjligheter till tidsbegränsade anställningar förstärker sannolikt sysselsättningsexpansionen vid en konjunkturuppgång. Utskottet anser att de genomförda lagändringarna innebär en rimlig avvägning mellan arbetsgivar- och arbetstagarintressen.

En möjlighet till ledighet från arbetet för att starta eget företag, vilket aviseras i vårpropositionen, kan också vara ett sätt att stimulera ny- och småföretagande. Självfallet skall en förutsättning vara att det inte är fråga om konkurrerande verksamhet, i sådant fall kan ju arbetsgivaren enligt allmänna arbetsrättsliga principer ha rätt att skilja arbetstagaren från anställningen.

Enligt utskottets mening är det inte påkallat att i nuläget därutöver göra några ändringar av arbetsrätten vare sig av sysselsättningsskäl eller av några andra orsaker.

Både regeringen och flera av oppositionspartierna framhåller vikten av en fungerande *lönebildning*. Vad som skall betraktas som en välfungerande lönebildning och hur den skall åstadkommas har man dock olika uppfattningar om.

Moderaterna tycks främst se en mer decentraliserad lönebildning som det avgörande, medan Folkpartiet vill koppla lönebildningen och arbetstagaransvar för den till finansieringen av a-kassan – större finansiellt ansvar skulle skapa återhållsamhet i lönekraven. Vänsterpartiet skjuter in sig på ansvaret för att minska löneklyftorna, som sägs vara inflationsdrivande, och att förhindra lönediskriminering.

Utskottet delar regeringens uppfattning att lönerna ökat för mycket i Sverige i förhållande till omvärlden, vilket varit till nackdel för sysselsättningen och de arbetslösa, och på sikt även för de sysselsatta. Med fortsatt alltför stora löneökningar finns risken att kampen mot massarbetslösheten inte lyckas.

Utskottet kan konstatera att regeringen nyligen beslutat om direktiv (dir. 1997:66) till en utredning, Ett förstärkt förlikningsmannainstitut, i syfte att förbättra förutsättningarna för en väl fungerande lönebildning. Ett förstärkt förlikningsmannainstitut skall ge ökade möjligheter att främja de övergripande samhällsintressena i avtalsförhandlingarna mellan arbetsmarknadens parter. Institutet skall ges en aktiv roll både när det gäller lönebildningen i stort och i de enskilda avtalsförhandlingarna. Enligt direktiven är en viktig utgångspunkt att arbetsmarknadens parter också i fortsättningen måste bära huvudansvaret för lönebildningen. Den samlade effekten av förslagen skall ge ett väsentligt bidrag till en stabilisering av lönebildningen. En rejäl sänk-

ning av arbetslösheten med bevarad låg inflation skall möjliggöras. Även möjligheten att i vissa situationer skjuta på varslande konflikter skall övervägas. Utredarens uppdrag omfattas bl.a. av det generella jämställdhetsdirektivet (dir. 1994:124). Arbetet skall redovisas senast vid utgången av november 1998. Förslag om vissa organisatoriska frågor m.m. skall redovisas snarast möjligt.

Utskottet ser positivt på att denna utredning tillsatts. Det finns inte skäl att föregripa de förslag som blir resultatet av utredningsarbetet.

Vad gäller *arbetslöshetsförsäkringen* och dess samband med lönebildningen kan utskottet konstatera att det förslag om en ny och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring som läggs fram i proposition 107 och behandlas i utskottets betänkande AU13 bl.a. innefattar att arbetslöshetskassornas bidrag till finansieringen av ersättningen – och därmed de enskilda medlemmarnas avgifter – höjs från den 1 juli. Den nuvarande ordningen för finansiering av arbetslöshetsersättningen skall bestå i sina huvuddrag. Utskottet anser att denna ordning har flera fördelar genom sin enkelhet och genom att den inte kräver slutregleringar i efterhand. Statsbidragsberäkningen är enkel. Detsamma gäller för beräkningen av finansieringsavgiften, som baseras på den senaste månadens utbetalningar, vilket innebär att lönenivån inom en kassas verksamhetsområde snabbt får genomslag. En modell av det slag som Folkpartiet förordar skulle vara betydligt mer komplicerad. Som utskottet uppfattar förslaget skulle de försäkrades insats, förutom att den skulle ligga på en betydligt högre nivå, skilja sig avsevärt mellan olika kassor och yrkesområden beroende på arbetslöshetsnivån inom kassan. Utskottet kan inte heller se några övervägande fördelar med den modell med en balansering av avgifterna över en konjunkturcykel som Kristdemokraterna förordar. I betänkandet AU13 ställer sig arbetsmarknadsutskottet i huvudsak bakom förslaget om en ny försäkring, däribland ett skärpt arbetsvillkor. Detta ställningstagande innebär att utskottet inte heller ansluter sig till de synpunkter i övrigt på arbetslöshetsförsäkringen som de nu berörda partimotionerna innehåller.

Förkortade arbetstider är en väsentlig del i framför allt Miljöpartiets politik för minskad arbetslöshet. Som framgått anser även Vänsterpartiet att det behövs en arbetstidsförkortning.

Utskottet vill i detta hänseende hänvisa till Arbetstidskommittén och dess slutbetänkande (SOU 1996:145), som för närvarande bereds i Regeringskansliet. Förslag på området är att vänta under hösten eller nästa vår. Mycket kort kan om utredningens resultat sägas att det med utgångspunkt i national-ekonomisk teoretisk forskning inte är möjligt att förordar en generell arbetstidsförkortning i syfte att öka sysselsättningen. De empiriska resultaten är däremot skiftande, och på många håll där arbetstidsförkortningar genomförts visar resultaten på positiva sysselsättningseffekter. Utredningen har därför inte kunnat utesluta att en förkortad arbetstid skulle kunna ge ett bidrag till att minska arbetslösheten.

Arbetsmarknadsutskottet kan nu lika litet som tidigare (1996/97:AU11) dela Miljöpartiets tro att arbetstidsförkortning är den givna vägen ut ur arbetslösheten. Utskottet anser dock att olika försök med arbetstidsförkortning

bör uppmuntras. Det statsfinansiella läget medger dock inte att omfattande resurser satsas på ändamålet, vilket förordas av Vänsterpartiet.

Arbetsmarknadsutskottet vill i övrigt inte föregripa det beredningsarbete som pågår i Regeringskansliet i fråga om arbetstiderna.

Arbetsmarknadspolitiken och de förslag som läggs fram på området behandlas i de följande avsnitten. Med anledning av den mera generella kritik som framförts mot regeringens förslag i vårpropositionen, bl.a. i Folkpartiets motion Fi43 yrk. 20, vill utskottet anföra följande.

En mer aktiv och flexibel användning av arbetslöshetsförsäkringen bör ses som en möjlighet att bl.a. stärka det lokala inflytandet. Propositionens förslag ligger i linje med den utveckling i riktning mot ökad lokal förankring som bl.a. kommit till uttryck genom den pågående försöksverksamheten med lokal samverkan mot arbetslösheten och som riksdagen ställt sig bakom (prop. 1995/96:148, AU13, rskr. 223). Som utskottet ser det innebär förslaget också en ökad möjlighet att hävda arbets- och utbildningslinjen framför det passiva kontantstödet.

Utskottet vill slutligen framhålla följande. Nettoeffekterna av det saneringsprogram som regeringen genomfört är i stort sett lika för kvinnor och män enligt vad som framgår av finansplanen. Kvinnors och mäns arbetsinkomster och transfereringar efter skatt har minskat med omkring 5 %. Männen har i högre grad berörts av skatteåtgärderna, kvinnorna främst av minskade transfereringar.

Den höjda ersättningsnivån i arbetslöshetsersättningen till 80 % av den tidigare inkomsten, som utskottet tillstyrker i sitt betänkande AU13, bör särskilt gynna kvinnor, som med sina i allmänhet lägre inkomster inte i samma utsträckning som män når upp till "taket" i försäkringen.

Flera av regeringens förslag i vårpropositionen bör bidra till att vända den stigande arbetslösheten för kvinnor, bl.a. den satsning som går till den kommunala sektorn. De åtgärder som föreslås bör även kunna bidra till minskad könssegregering och ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Det anförda innebär att utskottet inte kan ställa sig bakom de nu behandlade motionerna, som således avstyrks i motsvarande delar.

3. Utgiftstak för den offentliga sektorn för åren 1997–2000 m.m.

I detta avsnitt behandlas propositionens avsnitt 5 Utgiftstak för den offentliga sektorn (yrk. 6) och 6 Förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1997 (yrk. 68) såvitt avser utgiftsområdena 13, 14 och 19 samt partimotionerna

- Fi42 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkande 7,
- Fi43 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 5 och 15,
- Fi44 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 5, 39 och 40,
- Fi45 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkande 41 samt

Fi46 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkandena 4 och 26, samtliga i motsvarande delar.

De konkreta förslagen på dessa utgiftsområden behandlas i de följande avsnitten 4–6. En sammanfattande bedömning av budgetförslagen på de tre utgiftsområdena återfinns i ett avslutande avsnitt av yttrandet.

Förutsättningar m.m.

Propositionen

För åren 1997–1999 ligger utgiftstaken kvar på de av riksdagen tidigare fastställda nivåerna. Däremot presenteras reviderade beräkningar av utgifter-
nas fördelning på utgiftsområden. I propositionen läggs förslag till utgiftstak för år 2000 och preliminär fördelning på utgiftsområden. Såvitt avser de utgiftsområden som hör till arbetsmarknadsutskottets beredningsområde framgår den preliminära fördelningen och differenser i förhållande till 1996 års budgetproposition av nedanstående tabell.

Preliminär fördelning på utgiftsområden (miljoner kronor)

Utgifts- område	Budgetår			Differens mot bud- getprop. 1996	
	1998	1999	2000	1998	1999
13	40 631	31 670	25 333	+6 165	+1 937
14	49 209	50 166	48 820	+2 365	+3 576
19	3 602	3 553	3 373	+44	+92

Beräkningen av utgifterna baseras bl.a. på antaganden om öppen arbetslöshet och procent av arbetskraften i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I tabell 5.1 i propositionen kan följande utläsas.

År	1996	1997	1998	1999	2000
Öppen arbetslöshet ¹	8,1 (7,7)	7,9 (6,9)	7,1 (6,1)	5,6 (5,8)	4,5 (5,7)
Arbetsmarknads- politiska åtgärder ¹	4,5 (4,9)	4,7 (5,4)	4,7 (5,0)	4,7 (4,3)	4,4 (3,8)

¹ Procent av arbetskraften
Siffror från 1996 års budgetproposition anges inom parentes
Källa: Finansdepartementet

I propositionens avsnitt 6 redovisas de ytterligare medelsbehov utöver gällande statsbudget som nu kan överblickas och andra frågor som regeringen anser den bör redovisa i propositionen. Om ytterligare framställningar om anslag för innevarande budgetår skulle visa sig ofrånkomliga kommer de att föreläggas riksdagen i samband med budgetpropositionen i höst.

För *innevarande år* ökar utgifterna totalt med ca 4 miljarder kronor i förhållande till budgeterat belopp. Ökningen är ett nettoresultat av både upp- och nedrevideringar av enskilda anslag. Högre utgifter uppkommer främst för

arbetslöshetsförsäkringen. Antagandet om öppen arbetslöshet år 1997 har sedan budgetpropositionen reviderats upp från 6,9 till 7,9 %, vilket medför ökade kostnader med ca 5,5 miljarder kronor.

Regeringen ser mot bakgrund av den höga arbetslösheten ingen möjlighet att helt finansiera de ökade utgifterna för arbetslöshetsersättningen inom utgiftsområdet.

I tilläggsbudgeten presenteras ett antal förslag på det arbetsmarknadspolitiska området som utskottet återkommer till i det följande. Ett nytt anslag föreslås inrättat inom utgiftsområde 14, A 7 Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring. Även på det regionalpolitiska området läggs förslag fram, till vilka utskottet också återkommer.

Även satsningarna inom arbetsmarknadsområdet ökar utgifterna.

För att finansiera de ökade utgifterna inom ramen för det s.k. fempunktsprogrammet sker indragningar under *år 1997* inom bl.a. utgiftsområdena 14 och 19. Från utgiftsområde 14 sker indragning av medel från Arbetsmarknadsdepartementet med 300 miljoner kronor och från utgiftsområde 19 med sammanlagt 210 miljoner kronor från medel för lokaliseringsbidrag och regionalpolitik.

Differenserna för *åren 1998 och 1999* i förhållande till 1996 års budgetproposition på utgiftsområde 13 beror till stor del på att arbetslösheten nu bedöms bli högre. Utgiftsökningarna inom utgiftsområde 14 är framför allt en följd av förslagen i fempunktsprogrammet.

För år 1998 och framåt beräknas utgifterna sjunka som andel av BNP, främst genom en gynnsam ekonomisk utveckling med minskande arbetslöshet.

Utg. omr.	Anslagsnr		Belopp enl. statsbudget 1997	Förslag till förändring av		Ny ram/Ny anslagsnivå
				ram	anslag	
13		Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	36 174 384	5 453 000		41 627 384
	A 1	Bidrag till arbetslöshetsersättning, ramanslag	34 088 334		5 453 000	39 541 334
14		Arbetsmarknad och arbetsliv	52 277 499	-2 116 552		50 160 947
	A 2	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, ramanslag	25 612 727		-2 124 052	23 488 675
	A 7	Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring	0		7 500	7 500
19		Regional utjämning och utveckling	3 726 021	-6 500		3 719 521
	A 1	Regionalpolitiska åtgärder, ramanslag	1 453 517		-122 500	1 331 017
	A 5	Sysselsättningsbidrag, ramanslag	200 000		35 000	235 000
	A 6	Transportbidrag, ramanslag	303 000		81 000	384 000

Motioner med allmänna synpunkter på utgiftsområden och utgiftsramar

Moderaterna anser enligt motion Fi42 att de medel under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, anslag A 2, som i dag är att hänföra till aktivitetsstöd (motsvarande) bör överföras till utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet.

Vänsterpartiet är enligt motion Fi44 kritiskt till konstruktionen med ramar på områden som är hårt regelstyrda och mycket konjunkturberoende, något som partiet anser visas av utgifterna för arbetslöshetsersättningen. Systemet bör omprövas i dessa fall (yrk. 39).

Vänsterpartiet anser också att mycket talar för att anslaget för arbetslöshetsersättning inom utgiftsområde 13 bör föras över till utgiftsområde 14 samt att ett anslag för omställningskostnader införs. Ett sådant system innebär en förenkling och större flexibilitet under budgetåret. Detta bör beaktas inför 1998 års budget (yrk. 40).

Utskottet vill med anledning av dessa motionssynpunkter anföra följande.

I bl.a. en skrivelse till talmanskonferensen har utskottet berört förhållandet mellan utgiftsområdena 13 och 14. Utskottet har framhållit att utgifterna på områdena är starkt konjunkturberoende. Det är främst det s.k. obalanstalet på arbetsmarknaden, dvs. summan av öppet arbetslösa personer och personer som befinner sig i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som tillsammans med regelverkens utformning avgör utgiftsnivån. Utgifterna inom område 13 styrs av den öppna arbetslösheten, medan utgifterna inom område 14 till avsevärd del beror på omfattningen av åtgärderna. Med en ökning av åtgärderna minskar den öppna arbetslösheten. Utskottet framförde i denna skrivelse att det kan diskuteras om det finns skäl för en fortsatt uppdelning av dessa utgiftslag på två utgiftsområden, särskilt som även kostnaderna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna till stor del avser försörjning av personer som står utanför den reguljära arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsutskottet finner skäl att upprepa vad som nu sagts. De nyss angivna motionsyrkandena visar för övrigt att saken inte är odiskutabel. Moderaterna vill föra över försörjningsdelen i åtgärderna till område 13, medan Vänsterpartiet anser att anslaget för arbetslöshetsersättning inom område 13 skall föras över till 14 som ett anslag för omställningskostnader.

Utskottet har inte underlag för någon slutlig uppfattning, men skulle värdesätta en analys av frågan. Utskottet är inte berett att tillstyrka vare sig Moderaternas eller Vänsterpartiets förslag om överförande av utgifter.

När det gäller den mer principiella fråga som Vänsterpartiet väckt om systemet med utgiftsram vid regelstyrda och konjunkturberoende utgifter vill utskottet hänvisa till vad utskottet anfört i samband med behandlingen av det senaste årets budgetförslag, liksom i den nyss nämnda skrivelsen till talmanskonferensen, om vikten av att budgetförslagen bygger på så säkra och realistiska prognoser som möjligt. Det kan finnas goda skäl att inte vara alltför pessimistisk i prognoserna. Konsekvenserna av detta måste dock vägas mot att upprepade gånger behöva justera utgiftsramarna därför att de bygger på prognoser som visar sig felaktiga. Den i vårpropositionen föreslagna höjningen av anslaget för arbetslöshetsersättning talar sitt tydliga språk. Utskottet är dock inte berett att gå så långt som att förorda en omprövning av systemet, vilket Vänsterpartiet föreslår. Yrkandet i fråga, Fi44 (yrk. 39), bör således avstyrkas.

Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar från budgetåret 1998 bidrag till arbetslöshetsförsäkringen, utjämningsbidrag till arbetslöshetskassorna, ersättning till personer som deltar i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA), resursarbete och tillfällig avgångsersättning

samt bidrag till lönegarantiersättning. Under budgetåret 1997 omfattas även det kontanta arbetsmarknadsstödet.

De totala utgifterna på utgiftsområdet under budgetåret 1997 uppgår enligt statsbudgeten till 41,6 miljarder kronor.

I propositionen erinras om att regeringen i proposition 1996/97:107 om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring föreslagit att ersättningsnivån ökas från 75 till 80 % från den 29 september och att taket på försäkringen höjs från 564 kr per dag till 580 kr från den 29 december 1997. Vidare erinras om att en höjning föreslagits av det kontanta arbetsmarknadsstödet från 230 till 240 kr per dag från den 29 december 1997. Dessa utgiftsökningar är i huvudsak finansierade, främst genom en höjning av den finansieringsavgift som arbetslöshetskassorna betalar till staten och genom ett uppstramat arbetsvillkor. Resterande finansieringsbehov har medfört att ramen för utgiftsområdet genom av regeringen beslutade besparingar på andra områden har utökats med 290 miljoner kronor för 1998.

Regeringen har vid beräkningen av de ekonomiska ramarna för utgiftsområdet tagit hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna av förslagen i proposition 107.

I propositionen anges vidare att en utredning skall ges i uppdrag att föreslå sådana ändringar av lönegarantibestämmelserna att kostnaderna kan minska med 300 miljoner kronor.

I detta avsnitt av propositionen lämnas också en beskrivning av de förslag som läggs fram i tilläggsbudgeten för att halvera den öppna arbetslösheten. Utskottet återkommer till dessa förslag i avsnittet om tilläggsbudgeten nedan.

Regeringen har vid beräkningen av de ekonomiska ramarna för utgiftsområdet under budgetåren 1998 till 2000 tagit hänsyn till effekter av förslagen.

Som framgått ovan gör regeringen bedömningen att arbetslösheten minskar i mindre utsträckning under budgetåret 1998 än vad som angavs i budgetpropositionen. Samtidigt väntas antalet personer i offentliga tillfälliga arbeten vara färre, ca 10 000 deltagare, än enligt budgetpropositionens beräkning. Sammantaget innebär den högre arbetslösheten och de ovan redovisade förslagen att de tidigare beräknade medlen inte är tillräckliga.

De beräknade ramarna framgår av tabellen ovan.

Motioner

Moderaterna framför i sin motion Fi42 att partiets alternativ till arbetslöshetsförsäkring genom sin utformning och finansiering stimulerar till ett aktivt sökbeteende och en sundare lönebildning. Utgifterna för statskassan blir lägre. De medel under utgiftsområde 14, anslag A 2, som i dag är att hänföra till aktivitetsstöd (motsv.) överförs till utgiftsområde 13. Medel reserveras för de övergångsregler som föreslagits i annat sammanhang, eftersom den av partiet föreslagna förändringen av arbetslöshetsförsäkringen genomförs parallellt med andra åtgärder. Regeringens fempunktsprogram avvisas.

Folkpartiet liberalerna räknar i sin motion Fi43 med besparingar på statsbudgeten i fråga om arbetslöshetskassan med 9 miljarder kronor som effekt

av förslaget att staten sänker sitt bidrag till arbetslöshetsersättningen. På några års sikt beräknar partiet att den egna politiken skall leda till högre tillväxt och därmed reducerade utgifter för den öppna arbetslösheten, liksom för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. En besparing uppkommer genom att partiet avvisar merparten av de utgifter som regeringen föreslår för avgångsersättningar och s.k. generationsväxling.

Vänsterpartiets förslag i fråga om arbetslöshetsförsäkringen, bl.a. uppjustering av grundbelopp och tak i dagpenningbeloppen, en löneföljksamhetsregel och avskaffande av begränsningsregeln för deltidsarbetslösa innebär en ökning av ramen med 600 miljoner kronor. För 1999 innebär partiets förslag om 85 procents ersättningsnivå en ytterligare kostnadsökning. Partiet beräknar vidare att stimulansbidraget vid offentliga tillfälliga arbeten (OTA) blir väsentligt lägre än vad regeringen räknat med. Med partiets sysselsättningspolitik blir belastningen avsevärt mindre, men partiet följer regeringens nettoberäkningar. Partiets förslag att högst 2 miljarder kronor skall föras över till utgiftsområde 14 för att utnyttjas som aktivitetsstöd i samband med otraditionella projekt medför att ramen för 1998 totalt beräknas till 1,4 miljarder kronor lägre belopp än enligt regeringens förslag.

Miljöpartiet anser enligt sin motion Fi45 att regeringen gör en alltför optimistisk prognos för sysselsättningsökningen. Av det skälet räknas kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen upp med 1,5 miljarder kronor år 1999 och 3 miljarder kronor år 2000. Från denna nivå räknas sedan ramen till följd av partiets förslag om arbetstidsförkortning ned med ca 5, 12 respektive 12 miljarder kronor. Ramen påverkas även av partiets förslag om s.k. brutet tak i arbetslöshetsersättningen med 85 procents ersättning upp till inkomster på 4,2 basbelopp per år och 40 % på överstigande del av årsinkomsten. Grundbeloppet i a-kassan föreslås höjt till 246 kr per dag. Vidare föreslås ett enhetligt tak i alla försäkringar vid en inkomst på 6,5 basbelopp per år. För arbetslöshetsersättningen innebär detta en dagpenning på 617 kr. Partiet föreslår också att arbetsvillkoret skall vara fyra månader i stället för regeringsförslaget om sex månader.

Enligt *Kristdemokraterna* medför partiets samlade förslag för tillväxt- och företagsfrämjande åtgärder samt ökade resurser till kommunsektorn att sysselsättningen kan öka, vilket innebär en minskad belastning för arbetslöshetsersättningen. Även ett avskaffande av åtgärden OTA med tillhörande stimulansersättning innebär en minskad kostnad för 1998. Strukturella förändringar av arbetsvillkoret i försäkringen och ökad finansieringsgrad medför också att belastningen på utgiftsområdet kan minska.

Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsområdet omfattar till största delen utgifter för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, arbetslivsfrågor och Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader. Vidare ingår myndigheter och FoU på arbetslivsområdet, Samhall AB:s verksamhet och Arbetsdomstolen m.m. Under utgiftsområdet återfinns också

frågor om arbetsorganisation och kompetensutveckling m.m. samt utgifter för jämställdhetspolitiska åtgärder och för statliga arbetsgivarfrågor.

De totala utgifterna på utgiftsområdet under budgetåret 1997 uppgår enligt statsbudgeten till 52,3 miljarder kronor varav utgifterna för konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder svarar för ca 25,6 miljarder kronor.

I detta avsnitt av propositionen hänvisas till de förslag som läggs fram i tilläggsbudgeten om förändrad ersättningsnivå för personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder med utbildningsbidrag. Besparingen uppgår till ca 1 015 miljoner kronor under 1998. En hänvisning görs också till de andra förslagen i tilläggsbudgeten för att bl.a. öka sysselsättningen.

Utskottet återkommer till dessa förslag nedan.

Regeringen har tagit hänsyn till effekter av förslagen vid beräkningen av de ekonomiska ramarna för utgiftsområdet under budgetåren 1998 till 2000.

Från och med 1998 genomförs kvalitetshöjande insatser i syfte att öka utrymmet för yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, vilket föranleder en uppjustering av ramen med 1 000 miljoner kronor.

Även andra kommande förslag påverkar utgiftsnivån; åtgärden utbildning i företag behålls även under 1998. En utökning sker av Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering med 3 miljoner kronor.

Hänsyn har också tagits till förslagen i proposition 107 En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring, vilka för år 1998 föranleder en ökning med 595 miljoner kronor i förhållande till den preliminära beräkning som redovisades i budgetpropositionen för år 1997.

De beräknade ramarna framgår av tabellen ovan.

Motioner

Moderaterna anser i sin motion Fi42 att det är riktigt att ge ökad prioritet åt kvaliteten på den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen. Utbildning av mer generell natur bör hanteras utanför arbetsmarknadspolitiken. Kraven på åtgärderna att öka de arbetslösas möjligheter att få arbete skärps. Regeringens fempunktsprogram avvisas.

Folkpartiet liberalerna räknar i sin motion Fi43 med att den egna politiken på några års sikt skall leda till högre tillväxt och därmed reducerade utgifter för den öppna arbetslösheten och de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. En besparing uppkommer genom att partiet avvisar merparten av de utgifter som regeringen föreslår för avgångsersättningar och s.k. generationsväxling.

Vänsterpartiets förslag att 2 miljarder kronor överförs från utgiftsområde 13 i syfte att skapa en utvidgad försöksverksamhet med olika sysselsättningsprojekt ökar belastningen på detta utgiftsområde. Förutom dessa medel beräknas ett utrymme på 0,6 miljarder kronor för otraditionella insatser för att möta det lokala intresset från arbetsförmedlingsnämnderna. 0,5 miljarder kronor avsätts för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden och ge ett

riktat stöd till kvinnor som drabbats av strukturomvandlingen. Vidare beräknar partiet 0,33 miljarder kronor ytterligare till Samhall för lönekomensation för de arbetshandikappade vid Samhall och viss höjning av merkostnadsersättningen. En kraftig uppjustering av lönebidragsvolymen innebär en ökad kostnad med 0,5 miljarder kronor. Kvalitetshöjningar bl.a. i fråga om bidragsnivåerna för utbildningsvikariat och rekryteringsstöd beräknas till knappt 0,5 miljarder kronor. 250 miljoner kronor avsätts för särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder för vissa kommunplacerade flyktingar. 1,3 miljarder kronor beräknas till följd av partiets avvisande av regeringsförslaget om förändrat utbildningsbidrag till personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Sammantaget innebär detta för år 1998 en uppjustering med totalt närmare 6 miljarder kronor, inklusive de från utgiftsområde 13 överförda medlen.

Miljöpartiet beräknar i sin motion Fi45 minskade kostnader till följd av sitt förslag om förkortad arbetstid m.m., i förhållande till propositionen med ca 1,8, 8 respektive nära 18 miljarder kronor under åren 1998–2000. Den förbättrade ekonomiska situationen för kommunsektorn som partiets förslag innebär leder också till kostnadsbesparingar med upp till ca 1,5 miljarder kronor år 2000.

Kristdemokraterna räknar med att deras förslag om aktiva insatser för att minska arbetslösheten kommer att minska trycket på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Ytterligare medel bör dock anslås för Samhalls verksamhet och för lönebidragen. Regeringsförslaget om försämringar av utbildningsbidragen avvisas.

Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling

Utgiftsområdet omfattar främst utgifter för olika former av företagsstöd, medel för medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram, medel från EG:s regionalfond samt utgifter för Glesbygdsverket och Statens institut för regional forskning.

De totala utgifterna på utgiftsområdet under budgetåret 1997 uppgår enligt statsbudgeten till 3,7 miljarder kronor, varav 1,5 miljarder kronor avser anslaget Regionalpolitiska åtgärder.

På senare tid påverkas verksamheten inom utgiftsområdet av förberedelser för att ta del av återflödet från EG:s strukturfonder. Det sammanlagda återflödet av medel för regionalpolitiskt inriktade åtgärder beräknas under perioden 1995–1999 till ca 5,5 miljarder kronor.

Utgiftsområdet har tillförts ytterligare medel motsvarande 50 miljoner kronor per år för åren 1998–2000 för vissa satsningar inom ramen för det s.k. landshövdingeuppdraget. År 1998 inryms även vissa utgifter för den s.k. Söderhamnsatsningen.

Vid beräkningen av ramen har regeringen utgått från att besparingar på 90 miljoner kronor skall göras fr.o.m. 1998, vilka på sikt i sin helhet tas ut på anslaget för sysselsättningsbidrag genom regelförändringar.

Moderaterna anser i sin motion Fi42 att det är möjligt att förbättra villkoren för de regioner som i dag är föremål för den s.k. lilla regionalpolitiken med mindre resurser än för närvarande. Generella åtgärder, som t.ex. minskad beskattning, avreglering och goda möjligheter till utbildning, ger regionerna förutsättningar att växa av egen kraft. Medel från EG:s strukturfonder bör i större utsträckning kunna användas för utbildning och kompetensutveckling. Statens roll som medfinansier bör minska. En minskning föreslås även av länsanslagen samt reduktioner av transportbidragen och av nedsättningen av socialavgifterna.

Folkpartiet liberalernas förslag till ramar framgår av uppställningen nedan.

Vänsterpartiet motsätter sig besparingen med 90 miljoner kronor på anslaget för sysselsättningsbidrag under år 1998. Ytterligare 400 miljoner kronor bör fördelas till det s.k. landshövdingeuppdraget i enlighet med regionalpolitiska prioriteringar. 10 miljoner kronor bör avsättas för fortsatt finansiering av ett nationellt resurscentrum. Totalt beräknar partiet alltså 0,5 miljarder kronor utöver regeringens förslag.

Miljöpartiet anser att nedsättningen av socialavgifterna i inre Norrland bör återställas till den nivå den hade före år 1997. Det är viktigt att företagen ges rimliga, stabila och förutsägbara villkor också inom regionalpolitiken.

Kristdemokraterna avvisar regeringens aviserade besparingar om 90 miljoner kronor avseende regionalpolitiska insatser och anslår därför 90 miljoner kronor mer än regeringen fr.o.m. år 1998. Dessa medel kan användas för att förändra stödområdesindelningen, inte minst förhållandet mellan stödområdena 1 och 2. EU:s strukturfonder har också påverkat situationen.

Uppställt i tabell ser propositionens och motionernas förslag i förhållande till propositionen ut enligt följande.

Utgifts- område	Budgetår		
	1998	1999	2000
13	40 631	31 670	25 333
14	49 209	50 166	48 820
19	3 602	3 553	3 373

(m)			(fp)			(v)			(mp)			(kd)		
1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
+12730	+1330	+11861	-10319	-10319	-10200	-1400			-3770	-8970	-7670	-7472	-3900	-2900
	6													
-23280	-23027	-22322	-8198	-7545	-8045	+5983			-1500	-8400	-19680	-2900	-2900	-2900
-635	-795	-1045	-50	-50	-50	+500			+105	+105	+105	+90	+90	+90

I de nästföljande avsnitten tar utskottet utgiftsområde för utgiftsområde upp förslagen om tilläggsbudgeten och anknyttande motionsyrkanden. I fråga om

utgiftsområde 19 återkommer utskottet även till den preliminära fördelningen av utgifterna för åren 1998–2000.

Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om beräkningen av ramarna för utgiftsområdena 13, 14 och 19 för budgetåren 1997–2000 framgår av avsnitt 7 nedan.

4. Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Utgiftsområdet omfattar bidrag till arbetslöshetsersättning och bidrag till lönegarantiersättning. Samtliga förändringar inom utgiftsområdet som föreslås i propositionen avser anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning.

I detta avsnitt behandlas propositionens förslag i tilläggsbudgeten om resursarbete, medel för friare användning av arbetslöshetsersättning samt om tillfällig avgångsersättning, dvs. yrkandena 11, 18, 37, 38 och 68 delvis samt följande motioner:

Fi43 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 8, 11, 15 delvis och 16,

Fi44 av Gudrun Schyman m.fl. (v), yrkandena 41, 42, 48–50,

Fi45 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp), yrkandena 28, 31 delvis och 33,

Fi46 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkandena 19–21 och 26 delvis,

A48 av Per Unckel m.fl. (m) yrkandena 1 och 8 samt

A49 av Elver Jonsson m.fl. (fp) yrkande 12.

Tilläggsbudget för år 1997

Propositionen

Totalt för utgiftsområdet föreslås i tilläggsbudgeten för statsbudgeten 1997 utgiftsökningar på 5 453 miljoner kronor, vilket innebär att de totala utgifterna enligt statsbudgeten under budgetåret uppgår till 41 627 miljoner kronor. För åren 1998 respektive 1999 innebär förslaget höjningar av utgiftstaket för området med 6 165 respektive 1 937 miljoner kronor jämfört med beräkningarna i budgetpropositionen, vilket framgår av tabell i avsnitt 3 ovan.

Regeringen har vid beräkningen av de ekonomiska ramarna för utgiftsområde 13 under budgetåren 1998 till 2000 tagit hänsyn till reviderade antaganden om den öppna arbetslösheten i förhållande till budgetpropositionens bedömning och till de ekonomiska konsekvenserna av förslagen om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring. Likaså har hänsyn tagits till effekter av förslagen i tilläggsbudgeten om exempelvis flexiblare användning av arbetslöshetsersättningen.

Bidrag till arbetslöshetsersättning

Propositionen

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för bidrag till arbetslöshetsersättning uppfört ett ramanslag på 34 088 miljoner kronor.

Det svåra läget på arbetsmarknaden ställer krav på kraftfulla insatser från statsmakternas sida. Regeringen bedömer att den öppna arbetslösheten under innevarande budgetår kommer att ligga på 7,9 %, vilket överstiger den bedömning som gjordes i budgetpropositionen med 1 procentenhet. Detta betyder att anslagsnivån måste justeras upp. Anslagsnivån bör dock även justeras med anledning av de förslag som lämnas under utgiftsområdena 13 och 14 samt med anledning av proposition 1996/97:107 En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring.

Regeringen avser att under budgetåret 1997 vidta åtgärder som syftar till att öka det lokala inflytandet och effektivisera arbetsmarknadspolitiken. Syftet är att öka sysselsättningen, motverka den kommunala sysselsättningsminskningen och sänka arbetslösheten.

Flera av regeringens förslag berör anslaget för Bidrag till arbetslöshetserättning. Arbetslöshetserättningen bör kunna användas mer aktivt, vilket innebär att ersättning under vissa förutsättningar bör kunna lämnas även vid andra situationer än vid öppen arbetslöshet.

Konsekvenser av propositionen om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring

Propositionen

I propositionen om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring (prop. 1996/97:107) föreslås en rad förändringar av arbetslöshetserättningen. Dessa förslag behandlas i arbetsmarknadsutskottets betänkande 1996/97:AU13.

För innevarande budgetår får förslagen konsekvenser för följande utgiftsområden: 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet, 14 Arbetsmarknad och arbetsliv samt 15 Studiestöd. Förslagen innebär såväl inkomstökningar som utgiftsökningar och utgiftsminskningar.

Utgiftsökningar

Utgifterna ökar till följd av att regeringen i proposition 1996/97:107 föreslår att ersättningsnivån skall höjas från 75 till 80 % fr.o.m. den 29 september 1997. Utgiftsökningen till följd av höjningen av ersättningsnivån beräknas till 179 miljoner kronor på utgiftsområde 13 för budgetåret 1997. Utgiftsökningarna för övriga förslag i propositionen beräknas till 6 miljoner kronor på utgiftsområde 13 under budgetåret 1997. För utgiftsområde 14 är motsvarande utgiftsökning 60 miljoner kronor, och inom utgiftsområde 15 är ökningen 46 miljoner kronor.

Inkomstökningar och utgiftsminskningar

Enligt regeringens förslag finansieras utgiftsökningarna i proposition 1996/97:107 främst genom en höjd finansieringsavgift och genom ett uppstramat arbetsvillkor. Regeringen har föreslagit att dessa förändringar skall införas fr.o.m. den 1 juli 1997. Regeringen beräknar inkomsten av den höjda

finansieringsavgiften till 440 miljoner kronor under budgetåret 1997. Det innebär lägre inkomster än vad som beräknades av finansutskottet under hösten 1996 (bet. 1996/97:FiU1).

Effekten av det förändrade arbetsvillkoret beräknas till 242 miljoner kronor på utgiftsområde 13 under budgetåret 1997. Regeringen har också föreslagit en rad andra regelförändringar i arbetslöshetsersättningen i proposition 1996/97:107, vilka sammantaget minskar utgifterna på utgiftsområde 13 med 216 miljoner kronor under budgetåret 1997. Inom utgiftsområde 14 är motsvarande utgiftsminskningar 81 respektive 38 miljoner kronor. Inom utgiftsområde 15 beräknas utgiftsminskningarna till 4 miljoner kronor.

Anslagskonsekvenser

Förslaget om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring får anslagskonsekvenser för utgiftsområdena 13, 14 och 15.

Vid behandlingen av budgetpropositionen för år 1997 beslutade riksdagen att skjuta på ikraftträdandet av det beslut om förändringar i arbetslöshetsersättningen som riksdagen fattade den 12 juli 1996 med anledning av förslag i sysselsättningspropositionen (prop. 1995/96:222).

De uppskjutna förändringarna i arbetslöshetsersättningen innebär att utgifterna på anslaget ökar under budgetåret 1997. Riksdagen föreslog i samband med behandlingen av budgetpropositionen i höstas att den ökade kostnaden skulle finansieras via en höjning av finansieringsavgiften. Denna avgift betalas av varje arbetslöshetskassa till staten som ett bidrag till finansieringen av statens kostnad för främst utbetald arbetslöshetsersättning. Avgiften påverkar inte anslagen då inkomsten redovisas på en inkomsttitel. Detta innebär att totalt 1 155 miljoner kronor tillfördes de berörda anslagen i budgetpropositionen, varav 924 miljoner kronor till anslaget för Bidrag till arbetslöshetsersättning och 231 miljoner kronor till anslaget för Arbetsmarknadspolitiska åtgärder under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Den i proposition 1996/97:107 föreslagna höjningen av finansieringsavgiften motsvarar inte hela det belopp som tillfördes anslagen genom riksdagsbeslutet i höstas, och regeringen har föreslagit ytterligare utgiftsminskningar i propositionen. Det innebär att en del av de medel som tillfördes anslagen genom riksdagens nyss nämnda beslut skall föras bort. Till följd av regeringens förslag i proposition 107 beräknas utgifterna för budgetåret 1997 minska inom utgiftsområde 13 med 273 miljoner kronor och inom utgiftsområde 14 med 58 miljoner kronor medan utgifterna beräknas öka inom utgiftsområde 15 med 42 miljoner kronor.

Trots omfattande besparingar är förslagen i proposition 1996/97:107 underfinansierade med 243 miljoner kronor i förhållande till den ursprungligen beräknade besparingen i sysselsättningspropositionen. Regeringen föreslår att detta underskott skall finansieras genom en ändring av nivån på utbildningsbidragen för personer som inte har rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen respektive kontant arbetsmarknadsstöd (utgiftsområde 14).

Utskottet anser att regeringens beräkning av de inkomstökningar, utgiftsökningar och utgiftsminskningar som föranleds av förslagen i propositionen om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring (prop. 1996/97:107) kan godtas. Som tidigare nämnts behandlar utskottet i betänkande 1996/97:AU13 de förslag som lagts fram i proposition 107.

Utskottet återkommer nedan med en sammanfattande bedömning av budgetförslagen.

Stimulansersättning vid offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa

Propositionen

Enligt budgetpropositionen skall sökande som deltar i den arbetsmarknadspolitiska åtgärden offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) få en stimulansersättning om 45 kr per dag. Kostnaden för stimulansersättningen beräknas till 59 miljoner kronor för budgetåret 1997. Vid beräkningen av anslaget i budgetpropositionen beaktades inte denna kostnad, utan regeringen skulle återkomma med förslag till finansiering av stimulansersättningen.

Regeringen beräknar nu att ytterligare 59 miljoner kronor bör tillföras anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning under budgetåret 1997 till följd av beslutet om att införa stimulansersättningen.

Regeringen föreslår under utgiftsområde 14 att denna ersättning skall finansieras via den tidigare nämnda förändringen av utbildningsbidragen för de personer som saknar rätt till arbetslöshetsersättning eller kontant arbetsmarknadsstöd.

I vårpropositionen berörs frågan om avstängningsreglerna i samband med offentliga tillfälliga arbeten. Utskottet kommer in på denna fråga i betänkande 1996/97:AU13.

Motioner

Vänsterpartiet anser i motion Fi44 att åtgärden offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) bör avskaffas i ljuset av förslagen om utökade resurser till kommunerna, resursarbete, tillfällig avgångsansättning och friare lokal användning av åtgärdsmedel. Regeringen bör före den 1 juli 1997 (yrk. 41) återkomma med förslag om att avskaffa OTA. Regeringens ställningstagande till tillämpningen av avstängningsreglerna beträffande OTA är helt oacceptabelt. Om Vänsterpartiets yrkande om att regeringen skall återkomma med ett förslag om avskaffande av OTA avslås, bör riksdagen av regeringen begära ett förslag om att avstängningsreglerna för OTA avskaffas (yrk. 42).

Enligt *Kristdemokraterna* i motion Fi46 bör åtgärden OTA snarast avskaffas. Därmed bör medel för stimulansersättning vid OTA inte anslås, och anslaget A 1 inom utgiftsområde 13 kan minskas med 59 miljoner kronor (yrk. 26 delvis).

Riksdagen beslutade i samband med behandlingen av den s.k. sysselsättningspropositionen (prop. 1995/96:222, yttr. AU6y, bet. FiU15, rskr. 307) att tillskapa den arbetsmarknadspolitiska åtgärden offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) fr.o.m. den 1 januari 1997. Efter förslag i budgetpropositionen för år 1997 beslutade riksdagen senare att starten för anordnande av OTA skulle tidigareläggas till den 1 november 1996 (prop. 1996/97:1, bet. AU5). Åtgärden vänder sig till personer över 55 år som varit inskrivna som arbetslösa vid arbetsförmedlingen i 24 månader eller längre. OTA utgör enligt utskottets uppfattning en värdefull komponent i den arbetsmarknadspolitiska åtgärdsarsenalen.

Regeringen föreslog i budgetpropositionen att sökande som deltar i OTA skall få en stimulansersättning om 45 kr per dag utöver det aktivitetsstöd som utgår och som motsvarar nivån på arbetslöshetsersättningen. Som utskottet tidigare har framhållit i betänkande 1996/97:AU5 är det viktigt att skapa incitament för att de äldre skall vilja delta i åtgärderna. Med tanke både på att denna åtgärd normalt kommer att ha längre varaktighet än andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder och på karaktären av arbetsuppgifterna och deltagarnas bakgrund är det rimligt med ett särskilt tillägg i form av stimulansersättning. Ett belopp på 45 kr per dag bör även fortsättningsvis utgå. Utskottet stöder regeringens förslag om att 59 miljoner kronor bör tillföras anslaget under budgetåret 1997 till följd av beslutet om att införa stimulansersättningen.

Frågan om avstängningsreglerna vid OTA och vid andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder behandlas i betänkande 1996/97:AU13.

Med hänvisning till det anförda bör motionerna Fi44 (yrk. 41 och 42) och Fi46 (yrk. 26 delvis) avstyrkas.

En aktiv och flexibel användning av arbetslöshetsförsäkringen

Propositionen

Enligt regeringens uppfattning bör det provas att i viss begränsad omfattning använda arbetslöshetsförsäkringen för andra situationer än vid öppen arbetslöshet. I detta syfte läggs tre förslag fram i propositionen: aktivare användning av arbetslöshetsersättningen, resursarbete och tillfällig avgångsersättning.

Aktivare användning av arbetslöshetsersättningen

Propositionen

För närvarande utbetalas ca 35 miljarder kronor per år från arbetslöshetskassorna i ersättning till arbetslösa medlemmar. Härtill kommer ca 2 miljarder kronor i kontant arbetsmarknadsstöd.

För att bl.a. öka det lokala inflytandet i arbetsmarknadspolitiken föreslås i propositionen att regeringen får ett bemyndigande att under en begränsad tidsperiod använda medel för arbetslöshetsersättning på ett mer aktivt sätt.

Enligt gällande regler skall den som får ersättning, förutom att vara arbetslös, stå till arbetsmarknadens förfogande. Detta innebär att det i princip inte får finnas något som hindrar personen från att ta erbjudet lämpligt arbete. I praktiken är innebörden av detta att den arbetslöse under ersättningstiden inte får ägna sig åt någon annan verksamhet än att aktivt söka arbete. En viss begränsad möjlighet att delta i utbildning med bibehållen arbetslöshetsersättning finns dock.

Denna restriktiva ordning i fråga om rätten att sysselsätta sig när man får ersättning kan enligt regeringen passivera i stället för att främja en återgång till arbetsmarknaden.

Möjlighet bör därför skapas att på försök använda arbetslöshetsersättningen på ett mer aktivt sätt, exempelvis i samband med praktik som inte rymms inom de vanliga praktiksystemen och för att ge ökade möjligheter till utbildning. Försöksverksamheten skall också ge ett större utrymme för olika lokala initiativ, vilket vidgar det lokala inflytandet i arbetsmarknadspolitiken.

Regeringen bör således ges en möjlighet att inom en viss begränsad ram på försök medge undantag från de bestämmelser i lagen om arbetslöshetsförsäkring (ALF-lagen) och lagen om kontant arbetsmarknadsstöd (KAS-lagen) samt i den av regeringen föreslagna (prop. 1996/97:107) nya lagen om arbetslöshetsförsäkring som förhindrar att arbetslöshetsersättningen används på ett mer aktivt sätt. Rätten att medge undantag bör skrivas in i de nämnda lagarna. Avsikten är att regeringen skall ges möjlighet att tillåta att för särskilda projekt undantag görs som innebär att arbetslöshetsersättning som försöksverksamhet får lämnas till personer som redan får ersättning enligt dessa lagar, trots att de då inte är arbetslösa enligt den definition som lagarna bygger på.

Bemyndigandet gäller således endast personer som redan uppbär ersättning. Personer med en svagare ställning på arbetsmarknaden såsom ungdomar, långtidsarbetslösa, äldre, arbetshandikappade och utomnordiska medborgare skall prioriteras.

Försöksverksamheten föreslås pågå under perioden den 1 juli 1997 till utgången av 1998. För budgetåret 1997 får högst 500 miljoner kronor användas för verksamheten och under år 1998 högst 1 000 miljoner kronor.

Projektet får enligt propositionen inte medföra konkurrenssnedvridningar. De får heller inte leda till undanträngning av ordinarie arbetstillfällen. Vidare får projektet inte medföra några inlåsnings effekter. Projekt skall kunna komma i fråga på hela arbetsmarknaden.

Ersättningen skall beräknas enligt normala regler, och ersättningsdagarna under den aktuella verksamheten skall inte ingå i ersättningsperioden. Verksamheten skall betraktas som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Genom deltagande i försöksverksamheten återkvalificerar sig projektdeltagarna för nya ersättningsperioder. Enligt propositionen skall åtgärden bedrivas på heltid.

Försöksverksamheten skall utvärderas. Av särskilt intresse är därvid dess resultat med avseende på ökad anställningsbarhet och placeringar efter deltagande i försöksverksamhet på den reguljära arbetsmarknaden. Vidare skall utvärderingen omfatta eventuella undanträngnings- och inlåsnings effekter.

Förslaget föranleder ändringar i de nuvarande ALF- och KAS-lagarna samt i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring. Dessa förslag behandlas i betänkande 1996/97:AU13.

Motioner

Såväl Moderaterna, Folkpartiet, Vänsterpartiet som Kristdemokraterna är kritiska till förslaget om försöksverksamhet med friare användning av arbetslöshetsersättning.

I *Moderata samlingspartiets* kommittémotion A48, *Folkpartiets* kommittémotion A49 och *Vänsterpartiets* motion Fi44 yrkas avslag på de förslag till lagändringar som föranleds av försöksverksamheten. Dessa yrkanden behandlas i arbetsmarknadsutskottets betänkande 1996/97:AU13.

Folkpartiet liberalerna i motion Fi43 (yrk. 16) respektive *Vänsterpartiet* i motion Fi44 (yrk. 48) motsätter sig förslaget om att högst 500 miljoner kronor får användas för försöksverksamheten under budgetåret 1997.

Kristdemokraterna vänder sig i motion Fi46 mot det bristfälliga beslutsunderlaget i propositionen. Regeringen bör återkomma med förslag om hur man genom samverkan på lokal nivå mellan kommun, arbetsförmedling, försäkringskassa samt lokala företag, fackliga och ideella organisationer skall få avgöra detaljutformningen av åtgärden (yrk. 20). Genom sådan lokal samverkan kan risker för konkurrenssnedvridning, undanträngning och inlåsning undanröjas.

Utskottet

Det finns, som utskottet tidigare har poängterat i betänkande 1995/96:AU13 Lokal samverkan mot arbetslösheten, ett behov av att pröva om nya arbetsformer kan ge en förbättrad effektivitet i användningen av de arbetsmarknadspolitiska resurserna. Det är av utomordentlig vikt att de arbetslösa kan sysselsättas med meningsfull verksamhet under den tid de är arbetslösa.

Gällande regler för arbetslöshetsersättning förutsätter i princip att den arbetslöse inte ägnar sig åt någon annan verksamhet än att söka arbete. Det kan ifrågasättas om detta är bästa sättet att främja en återgång till arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund kan förslagen om en aktiv och flexibel användning av arbetslöshetsförsäkringen ses som en fortsättning på den väg som redan tidigare beträffs genom ovannämnda ställningstaganden. Utskottet tillstyrker att arbetslöshetsersättningen i viss begränsad omfattning inom ramen för en försöksverksamhet skall kunna lämnas även i andra situationer än vid öppen arbetslöshet. Det gäller i enlighet med propositionens förslag exempelvis vid vissa typer av praktik samt vid utbildning. Genom försöksverksamheten skall också utrymmet för olika lokala initiativ vidgas, vilket utskottet som tidigare anförts ser som en positiv utveckling. Möjligheterna står öppna för olika lokala intressenter att komma med förslag om försöksverksamhet med friare användning av arbetslöshetsersättningen.

Riksdagen bör enligt utskottets uppfattning godkänna att regeringen under budgetåret 1997 för försöksverksamheten får disponera en summa av arbetslöshetsersättning till deltagarna i verksamheten som totalt uppgår till högst 500 miljoner kronor (yrk. 37). I överensstämmelse med propositionens förslag förordar utskottet att verksamheten bedrivs i form av särskilda projekt där arbetslöshetsersättning som försöksverksamhet får lämnas till personer som redan får ersättning enligt gällande regler om arbetslöshetsersättning. De hinder som i dag föreligger när det gäller att använda arbetslöshetsersättning på ett mer aktivt sätt bör undanröjas för att möjliggöra den aktuella försöksverksamheten. För ändamålet erfordras vissa lagändringar. Ändringarna behandlas som tidigare nämnts i betänkande 1996/97:AU13.

Utskottet delar regeringens uppfattning att personer med en svag ställning på arbetsmarknaden såsom ungdomar, långtidsarbetslösa, äldre, arbetshandikappade och utomnordiska medborgare skall prioriteras i försöksverksamheten.

Enligt regeringens förslag skall de anvisade delta i försöksverksamheten med den arbetsmarknadspolitiska åtgärden på heltid. Utskottet vill här erinra om vad som framhålls i proposition 1996/97:107 om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring, nämligen att deltidsanställda bör ha samma rätt till åtgärder, program och arbete som de som arbetat heltid. I större utsträckning än tidigare bör det i fortsättningen bli möjligt att t.ex. erbjuda den som är deltidsarbetslös en åtgärd som anpassas till den tid som personen i fråga är arbetslös. Utskottet anser mot denna bakgrund att deltagande i den aktuella åtgärden skall kunna ske på såväl hel- som deltid. Utskottet förordar att finansutskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen av denna innebörd.

Vidare finner utskottet i likhet med regeringen att en utvärdering bör ske av försöksverksamheten. Utvärderingen bör avse eventuella undanträngnings- och inlåsningseffekter samtidigt som det, vilket också framhålls i propositionen, är av särskilt intresse att studera om deltagande i verksamheten leder till förbättrade möjligheter att få fotfäste på den reguljära arbetsmarknaden.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att motionerna Fi43 (yrk. 16), Fi44 (yrk. 48) och Fi46 (yrk. 20) bör avstyrkas.

Resursarbete

Propositionen

Regeringen beviljade i december 1995 medel till ett arbetsmarknadspolitiskt försöksprojekt inom vård och omsorg som har bedrivits i samverkan med Svenska kommunalarbetsreförbundets sektion i Kalmar, Länsarbetsnämnden i Kalmar län och Kalmar kommun, den s.k. Kalmarmodellen. Arbetsgivaren, Kalmar kommun, har fått möjlighet att utöver en lägsta nivå på bemanningen på en arbetsplats höja nivån på den kommunala servicen genom att ta in arbetslösa som en extra resurs i det reguljära arbetet. I gengäld har arbetsgivaren åtagit sig att med arbetslösa täcka alla vikariatsbehov som understiger 14 dagar inom det berörda området.

Preliminära bedömningar visar enligt regeringen att projektet har haft positiva effekter. Genom att de arbetslösa redan finns på arbetsplatsen och känner till rutiner och övrig personal har de utan dröjsmål kunnat gå in på de vikariatsarbetsuppgifter som har uppstått. Under vikariatet bryts arbetslösheten och vikarien uppbär avtalsenlig lön. I genomsnitt har de arbetslösa haft vikariatstjänstgöring under drygt hälften av den tid de deltagit i projektet, vilket medfört en minskning av utbetalning från berörda arbetslöshetskassor. Deltidsarbetslösa har vidare fått möjlighet till heltidsarbete.

Genom att arbetstagarorganisationerna och arbetsgivaren tillsammans återkommande fastställer grundbemanningen på arbetsplatsen minskar risken för att åtgärden skulle undantränga reguljära arbetstillfällen. Högskolan i Växjö utvärderar verksamheten och skall lämna en slutrapport den 1 juli 1997.

På grundval av erfarenheterna från detta projekt föreslår regeringen att en tillfällig lag införs om försök med resursarbete i offentlig verksamhet. Försöksverksamheten skall pågå i hela landet och bedrivas fr.o.m. den 1 juli 1997 intill utgången av år 1998. Långtidsarbetslösa som uppbär arbetslöshetsersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring eller lagen om kontant arbetsmarknadsstöd skall kunna delta i åtgärden. Från och med år 1998 bör detta avse långtidsarbetslösa som uppbär ersättning enligt den föreslagna nya lagen om arbetslöshetsförsäkring.

De anvisade skall enligt regeringens förslag delta i den arbetsmarknadspolitiska åtgärden på heltid. 10 % av tiden bör dock användas till att söka arbete. Deltagare i försöksverksamhet har rätt till arbetslöshetsersättning, benämnd utbildningsbidrag. Enligt förslaget skall arbetsgivaren tillåtas komplettera ersättningen så att den högst uppgår till 90 % av den dagpenninggrundande inkomsten, dock högst 620 kr per dag t.o.m. den 28 december 1997 och högst 638 kr därefter. Regeln om samordning mellan arbetslöshetsersättning och ersättning från annan än arbetslöshetskassa i ALF-lagen och den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring skall inte gälla i detta fall.

Resursarbete är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, och den omständigheten att arbetsgivaren bidrar till ersättning till den enskilde ändrar inte detta förhållande. Regeringen avser att i samråd med fackliga organisationer överenskomma om den detaljerade utformningen av åtgärden genom kollektivavtal mellan berörda parter eller genom en ordning som innebär att anordnaren till staten inbetalar den extra ersättningen som därefter utbetalas tillsammans med arbetslöshetsersättningen av berörd arbetslöshetskassa.

En anvisning till resursarbete får enligt propositionen omfatta högst sex månader med möjlighet till förlängning till nio månader. Personer som anvisats till resursarbete skall inte anses som arbetstagare under den tid de deltar i åtgärden utom såvitt gäller vissa regler i arbetsmiljölagen.

I klargörande syfte bör detta enligt propositionen slås fast i en särskild lag om försök med resursarbete. I lagen bör vidare fastslås att den tid i resursarbete som berättigar till utbildningsbidrag skall anses som s.k. jämställd tid och således kunna kvalificera för ytterligare ersättningsperioder samt att avstängning från rätt till ersättning kan ske om en arbetslös avböjer en anvisning om att delta i verksamheten med resursarbete, vilket följer av en hänvisning till ALF-lagen respektive KAS-lagen.

Stat, kommuner, landsting, kyrkliga kommuner och de allmänna försäkringskassorna bör enligt regeringens förslag ha rätt att vara anordnare under förutsättning att anordnaren och berörd arbetstagarorganisation gemensamt ansöker om att få delta i projektet. De skall vara överens om vilka arbetsuppgifter det gäller, hur många personer på arbetsplatsen som skall omfattas av verksamheten, antalet ordinarie arbetstagare som måste finnas på arbetsplatsen i form av grundbemanning samt att arbetsgivaren skall erbjuda deltagarna de lämpliga vikariat som senare kan uppkomma. Arbetsförmedlingsnämnden i kommunen eller motsvarande nämnd skall sedan pröva ansökningsen.

Förslaget föranleder som nämnts en lag om resursarbete och, till följd av förslaget till ny lag om arbetslöshetsförsäkring (prop.1996/97:107), en lag om ändring i lagen om resursarbete. Viss förändring krävs även i ALF- och KAS-lagarna samt i den nya lagen om arbetslöshetsersättning. Dessa följändringar behandlas i betänkande 1996/97:AU13.

Åtgärden kommer enligt propositionen att utvärderas med avseende på bl.a. sysselsättningseffekter, undanträngning och inlåsning. En lägre öppen arbetslöshet och därmed lägre utgifter för arbetslöshetsersättning under anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning under utgiftsområde 13 bidrar enligt regeringen till åtgärdens finansiering. För finansieringen svarar även den ändring av utbildningsbidragen för personer som inte har rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen respektive kontant arbetsmarknadsstöd som föreslås under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Motioner

Såväl Moderaterna, Folkpartiet, Vänsterpartiet, Miljöpartiet som Kristdemokraterna är kritiska till förslaget om försök med resursarbete. Moderaterna, Folkpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna vill avslå förslaget medan Vänsterpartiet kan acceptera det med vissa restriktioner.

Moderata samlingspartiet i kommittémotion A48 och Folkpartiet i kommittémotion A49 yrkar i konsekvens med sina ställningstaganden till den nya åtgärden avslag på de förslag till lagändringar i nuvarande ALF- och KAS-lagar samt i den nya lagen om arbetslöshetsersättning som föranleds av försöksverksamheten med resursarbete. Dessa yrkanden behandlas i arbetsmarknadsutskottets betänkande 1996/97:AU13.

Förslaget om resursarbete bör enligt Per Unckel m.fl. (m) i kommittémotion A48 avslås (yrk. 1 och 8). Flera problem är förenade med åtgärden. För det första finns det risk att – i första hand – kommunerna bromsar sin pågående utvecklingsprocess och att reducerad förändringsvilja blir en följd. För det andra innebär resursarbete att benägenheten minskar bland dem som mist sina jobb att utbilda sig för andra sektorer eller starta egen verksamhet. För det tredje kommer arbetsgivarens möjlighet att välja vikarier att kraftigt inskränkas. Resursarbete riktas mot den begränsade grupp arbetslösa som inte bara uppfyller krav om långtidsarbetslöshet och ersättning från a-kassa eller KAS utan också godkänts av facket. Många arbetslösa kommer därmed att uteslutas från möjligheten att delta i åtgärden.

Enligt *Folkpartiet liberalerna* i motion Fi43 bör riksdagen avslå förslaget till lag om försök med resursarbete (yrk. 8). *Elver Jonsson m.fl.* i kommittémotion A49 anser att förslaget till lag om ändring i lagen om resursarbete bör avslås (yrk. 12). Förslag om defensiva åtgärder som leder till färre sysselsatta bör avvisas, enligt motionärerna.

Förslaget om resursarbete kan enligt *Vänsterpartiet* i motion Fi44 accepteras under en övergångsperiod om vissa angivna restriktioner införs (yrk. 49). Restriktionerna innebär att arbetsgivaren skall komplettera ersättningen till 90 % av den dagpenninggrundande inkomsten, att i genomsnitt minst 50 % av resursarbetarnas arbetstimmar skall innebära vikariatstimmar, att det skall råda uppsägningsstopp och att maximalt 15 000 personer i genomsnitt per månad skall kunna få resursarbete under år 1998.

Miljöpartiet anser i motion Fi45 att det i längden kommer att vara omöjligt att skilja personal som är verksam i resursarbete från normalt anställd personal samt att risken för övervältringseffekter och inlåsning är betydande. Delagförslaget som berör resursarbete bör därför avslås (yrk. 31 och 33).

I motion Fi46 avvisar *Kristdemokraterna* Kalmarmodellen med s.k. resursarbete. Partiet anser att det är fel väg att först säga upp människor för att de sedan skall få komma tillbaka som ett B-lag på a-kassennivå i egenskap av kvalitetshöjare som inte får utföra ordinarie arbetsuppgifter (yrk. 19).

Utskottet

Vårpropositionens förslag om resursarbete måste enligt utskottets uppfattning ses mot bakgrund av strävandena att minska långtidsarbetslösheten och att motverka långa tider utan reguljärt arbete. Arbetslinjen och kompetenslinjen skall hävdas och långa perioder av arbetslöshet med passivt kontantstöd skall motverkas, något som också kommer till klart uttryck i de mål som regeringen angivit för Arbetsmarknadsverket. De långtidsarbetslösa skall tydligare prioriteras i fråga om åtgärder samtidigt som tillflödet av nya långtidsarbetslösa skall förhindras. Den sammanlagda tid som de arbetslösa är inskrivna vid arbetsförmedlingen skall göras så kort som möjligt. Utskottet ser det som positivt att den nya arbetsmarknadspolitiska åtgärden bidrar till att motverka långtidsarbetslöshet och långtidsinskrivning vid arbetsförmedlingen. Genom åtgärden kan personer som varit arbetslösa under längre tid erbjudas fortsatt kontakt med arbetslivet för att kunna upprätthålla sin kompetens.

Genom resursarbete skall enligt regeringens förslag långtidsarbetslösa personer som får arbetslöshetsersättning kunna tas in som en extra resurs i det ordinarie arbetet i syfte att åstadkomma kvalitetshöjande insatser. Inrättande av resursarbete förutsätter att överenskommelse träffas mellan arbetstagarorganisationer och arbetsgivare på en arbetsplats inom stat, kommuner, landsting, kyrkliga kommuner och de allmänna försäkringskassorna. Anordnaren och berörd arbetstagarorganisation skall gemensamt ansöka om att få delta i projektet. Arbetsförmedlingsnämnden i kommunen eller motsvarande nämnd skall sedan pröva ansökningen. Det föreslagna förfarandet vid inrättandet av

resursarbete bör enligt utskottets uppfattning motverka riskerna för undanträngning.

Resursarbete skall enligt propositionen riktas till långtidsarbetslösa personer. Med denna avgränsning finns det enligt utskottets uppfattning risk för att långtidsarbetslösa personer som avbryter sin arbetslöshet och förvärvsarbete exempelvis enstaka dagar eller kortare perioder kan komma att uteslås från möjligheten till resursarbete. Detta skulle enligt utskottets uppfattning motverka syftet med åtgärden. Utskottet föreslår därför att åtgärden riktas mot arbetslösa arbetssökande som varit inskrivna vid arbetsförmedlingen under en sammanhängande tid av minst sex månader. Därvid bör man enligt utskottets mening bortse från tillfälliga och korta uppehåll i arbetslösheten för förvärvsarbete. Detta föranleder en ändring i 1 § i det av regeringen framlagda förslaget till lag om försök med resursarbete.

Utskottet anser vidare att ett klarläggande bör göras i fråga om den kompletterande ersättning som skall kunna utges till deltagare. Ersättningen bör enligt utskottets mening finansieras med en avgift som anordnaren betalar till staten, enligt en modell liknande den som tillämpas vid arbetsplatsintroduktion (API). Anordnaren skall således inte betala någon ersättning direkt till deltagaren. Avgiften, som bör bestämmas till ett schablonbelopp, erläggs till försäkringskassan, som uppbär den för statens räkning. Den kompletterande ersättningen bör betalas ut till deltagaren av arbetslöshetskassan tillsammans med dagpenningen eller, om det är fråga om kontant arbetsmarknadsstöd, av Riksförsäkringsverket.

Som föreslås i propositionen bör det införas bestämmelser av motsvarande slag som vid arbetsplatsintroduktion (API), arbetslivsutveckling (ALU) och offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) av vilka det framgår att deltagaren inte skall anses som arbetstagare när denne deltar i försöksverksamheten med resursarbete utom i fråga om vissa regler i arbetsmiljölagen.

Detta innebär i fråga om förslaget till lag om försök med resursarbete (propositionens avsnitt 3, punkt 3.4) dels att 1 § får en något ändrad lydelse, dels att ytterligare två paragrafer, 4 och 5 §§, bör införas, vilket får till följd att 4 och 5 §§ i propositionens lagförslag får numren 6 och 7.

Med hänvisning till detta förordar utskottet att 1, 4 och 5 §§ förslaget till lag om försök med resursarbete får följande lydelse.

1 § Försök med resursarbete innebär att *arbetslösa personer som varit inskrivna vid arbetsförmedlingen under en sammanhängande tid av minst sex månader och som uppbär* — —.

4 § Regeringen får föreskriva att *anordnare som tillhandahåller plats för resursarbete skall betala finansieringsbidrag.*

5 § *Den allmänna försäkringskassa, hos vilken deltagaren i resursarbete är inskriven, skall ta till vara statens rätt med avseende på betalningen av finansieringsbidraget. Är deltagaren inte inskriven hos en allmän försäkringskassa, skall uppgiften fullgöras av Stockholms läns allmänna försäk-*

ringskassa. Den behöriga försäkringskassan får uppdra åt en annan försäkringskassa att fullgöra uppgiften.

Försäkringskassan skall underrätta den länsarbetsnämnd som har anvisat deltagaren om en anordnare inte har betalat finansieringsbidraget inom begärd tid.

Motsvarande ändringar bör göras i propositionens förslag till lag om ändring i lagen (1997:000) om försök med resursarbete (avsnitt 3, punkt 3.11).

Enligt propositionen skall som nämnts arbetsgivaren tillåtas komplettera den ersättning som utgår i form av utbildningsbidrag vid deltagande i åtgärden. Den kompletterande ersättningen skall enligt regeringens förslag *kunna* uppgå till högst 90 % av den dagpenninggrundande inkomsten, dock till högst 620 kr per dag t.o.m. den 28 december 1997 och till högst 638 kr därefter. Som en följd av utskottets förslag rörande arbetsgivarens finansieringsbidrag erfordras enligt utskottet en förändring också när det gäller den kompletterande ersättningen i form av tilläggsbelopp till deltagare i resursarbete. Den totala ersättningen inklusive tilläggsbelopp bör för *samtliga* deltagare i resursarbete som är berättigade till ersättning från arbetslöshetskassa uppgå till 90 % av den dagpenninggrundande inkomsten, dock till högst 620 kr per dag t.o.m. den 28 december 1997 och till högst 638 kr därefter. För deltagare som är berättigad till kontant arbetsmarknadsstöd bör ett fast belopp utgå.

Utskottet bedömer att den konstruktion av tilläggsersättningen som utskottet förordat ovan är budgetmässigt saldoneutral i förhållande till den modell som föreslås i propositionen. Den kan dock öka belastningen på utgiftsområde 13, samtidigt som statens inkomster ökar genom den avgift som anordnaren inlevererar till staten.

I enlighet med propositionens förslag bör en anvisning till resursarbete omfatta högst sex månader men innefatta en möjlighet till förlängning till nio månader.

Det är viktigt att de långtidsinskrivna personer som deltar i åtgärden resursarbete samtidigt får möjlighet att förbättra sina möjligheter till en stadig förankring på arbetsmarknaden. Inlåsnings effekter måste motverkas. Resursarbetet skall ses som ett led i den individuella handlingsplan som skall finnas för alla som riskerar långtidsarbetslöshet. I anslutning till att handlingsplanen utarbetas eller revideras bör den arbetssökande och arbetsförmedlingen överväga om kompetensen behöver förstärkas, yrkesinriktningen preciseras eller arbetssökandet utvecklas eller intensifieras. Som framgår av regeringsförslaget bör 10 % av arbetstiden ägnas åt att söka arbete.

Enligt regeringens förslag skall de anvisade delta i den arbetsmarknadspolitiska åtgärden resursarbete på heltid. Här finner utskottet anledning att erinra om vad som framhålls i proposition 1996/97:107 om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring, nämligen att deltidsanställda bör ha samma rätt till åtgärder, program och arbete som de som arbetat heltid. I större utsträckning än tidigare bör det i fortsättningen bli möjligt att t.ex. erbjuda den som är deltidsarbetslös en åtgärd som anpassas till den tid som

personen i fråga är arbetslös. Utskottet anser mot denna bakgrund att delta-
gande i åtgärden resursarbete skall kunna ske på såväl hel- som deltid. Ut-
skottet förordar att finansutskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen
av denna innebörd.

Utskottet värdesätter att en utvärdering skall ske av eventuella undanträng-
nings- och inläsningseffekter till följd av resursarbete.

Med den ovan angivna justeringen anser utskottet att regeringens förslag bör
godtas. Motionerna Fi43 (yrk. 8), Fi44 (yrk. 49), Fi45 (yrk. 31 och 33), Fi46
(yrk. 19), A48 (yrk. 1 och 8) samt A49 (yrk. 12) bör avstyrkas.

Tillfällig avgångsersättning

Propositionen

Regeringen föreslår att arbetslösa som har fyllt 60 år men inte 65 år och som
under tiden fr.o.m. den 1 januari 1996 t.o.m. den 15 april 1997 fått arbetslös-
hetsersättning eller deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd under minst
12 månader skall få rätt att uppbära arbetslöshetsersättning utan aktivitets-
krav. Erbjudandet bör gälla mellan den 1 juli och den 31 december 1997.
Ersättningen skall enligt förslaget betalas ut till dess att personerna fyller 65
år eller dessförinnan börjar att uppbära hel förtidspension eller återgår i ar-
bete. Tillfällig avgångsersättning skall inte kunna utges till den som erhåller
inkomst av arbete.

Åtgärden tillfällig avgångsersättning finansieras enligt regeringen i huvud-
sak genom minskade kostnader för arbetslöshetsersättningen.

Eftersom ersättningen utges i form av arbetslöshetsersättning utgör den in-
komst av tjänst vid beräkning av inkomstprövade ersättningar (änkepension
och bostadsbidrag). Den är också pensionsgrundande. Vid partiell förtids-
pension sker samordning mellan förmånerna.

Förslaget föranleder ändringar i ALF- och KAS-lagarna, i den av regering-
en föreslagna nya lagen om arbetslöshetsförsäkring och i lagen om arbetslös-
hetskassor. Dessa lagförslag behandlas i betänkande 1996/97:AU13.

Motioner

Såväl Moderaterna, Folkpartiet, Miljöpartiet som Kristdemokraterna är kri-
tiska till förslaget om tillfällig avgångsersättning. Moderaterna, Folkpartiet
och Miljöpartiet yrkar avslag på förslaget, medan Kristdemokraterna vill ha
en modifiering.

Moderata samlingspartiet i kommittémotion A48 och Folkpartiet i kommit-
témotion A49 yrkar i konsekvens med sina ställningstaganden till åtgärden
avslag på de förslag till lagändringar i nuvarande ALF- och KAS-lagar samt i
den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring som föranleds av den tillfälliga
avgångsersättningen. Dessa yrkanden behandlas i arbetsmarknadsutskottets
betänkande 1996/97:AU13.

Folkpartiet liberalerna anser i motion Fi43 att förslaget om tillfällig avgångsersättning bör avslås (yrk. 11).

Regeringens förslag om tillfällig avgångsersättning bör förkastas, anser *Miljöpartiet* i motion Fi45. Förslaget visar på total inkonsekvens i regeringens politik. Å ena sidan har den tidigare möjligheten att förtidspensionera äldre på arbetsmarknadsmässiga grunder tagits bort men å den andra vill regeringen "förtidspensionera" fem årskullar av arbetslösa genom tillfällig avgångsersättning (yrk. 28).

Enligt *Kristdemokraterna* i motion Fi46 innebär förslaget om tillfällig avgångsersättning inte en långsiktigt riktig inriktning. Trots detta motsätter sig partiet inte den tillfälliga åtgärden men anser att man skall ha varit arbetslös i minst två år för att kunna ta del av denna (yrk. 21).

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att äldre personer som varit arbetslösa under lång tid och som har svårt att finna ett nytt arbete skall ges möjlighet att erhålla rätt till arbetslöshetsersättning, benämnd Tillfällig avgångsersättning, fram till dess de uppnår pensionsåldern. Ersättningen skall till skillnad från ordinarie arbetslöshetsersättning inte innebära krav på aktivt arbetssökande eller annan aktivitet. Ett villkor skall vara att den arbetslöse fått arbetslöshetsersättning eller deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd under minst 12 månader under tiden fr.o.m. den 1 januari 1996 till den 15 april 1997.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är av största vikt att en åtgärd av denna karaktär görs temporär och endast riktas till personer som varit arbetslösa under lång tid. I annat fall skulle arbetsmarknaden för den aktuella åldersgruppen kunna försämrats i och med att arbetsgivare vid personalminskningar i första hand skulle välja att säga upp personer som kvalificerar för åtgärden.

Arbetsmarknadsutskottet anser att motionerna Fi43 (yrk. 11), Fi45 (yrk. 28) samt Fi46 (yrk. 21) bör avstyrkas.

Sammanfattande medelsberäkning av anslaget A 1 inom utgiftsområde 13

Propositionen

Samtliga förändringar inom utgiftsområde 13 avser ramanslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning, vilket också framgår inledningsvis under utgiftsområdet. Anslaget bör enligt propositionen tillföras 5 453 miljoner kronor under budgetåret 1997 för att därmed uppgå till 39 541 334 000 kr.

I tre motioner, Folkpartiets Fi43 (yrk. 15 delvis), Vänsterpartiets Fi44 (yrk. 50 delvis) och Kristdemokraternas Fi46 (yrk. 26 delvis), återfinns yrkanden om anslagsförändringar i förhållande till regeringens förslag. Förslagen sammanfattas i nedanstående tabell.

Motionsförslag om förändring av anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning inom utgiftsområde 13 jämfört med regeringens förslag (*tusental kronor*)

Regeringens förslag till nytt anslag	Partiets förslag till förändring		
	(fp)	(v)	(kd)
39 541 334	-301 000	-500 000	-59 000

Utskottet

Som framgår av tabellen i avsnitt 7 nedan ansluter sig utskottet till propositionens förslag till anslag respektive ram för utgiftsområdet. Utskottet anser därför att motionerna Fi43 (yrk. 15 delvis), Fi44 (yrk. 50 delvis) och Fi46 (yrk. 26 delvis) bör avstyrkas.

5. Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv

I det följande behandlas propositionen såvitt gäller utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv jämte motioner. Först tar utskottet upp förslaget på tilläggsbudget för år 1997. Därefter behandlas övriga förslag som rör utgiftsområdet.

De förslag i propositionen som behandlas är yrkandena 19, 39–45 och 68 (delvis)

De motioner som behandlas är följande:

Fi43 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 12 och 13,

Fi44 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 52–56,

Fi46 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkande 26 delvis,

Fi63 av Karin Olsson och Jan Björkman (s),

Fi74 av Karin Wegestål m.fl. (s),

Fi85 av Marie Wilén (c),

A47 av Hans Karlsson m.fl. (s),

A48 av Per Unckel m.fl. (m) yrkandena 9–14 samt

A49 av Elver Jonsson m.fl. (fp) yrkandena 3–5 och 13.

Utgiftsområdet omfattar till största delen utgifter för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, arbetslivsfrågor och Arbetsmarknadsverkets (AMV) förvaltningskostnader. Vidare ingår myndigheter samt forskning och utveckling på arbetslivsområdet, Samhall AB:s verksamhet, Arbetsdomstolen m.m. Under utgiftsområdet återfinns också frågor om arbetsorganisation och kompetensutveckling m.m. samt utgifter för jämställdhetspolitiska åtgärder och för statliga arbetsgivarfrågor.

De totala utgifterna för utgiftsområde 14 uppgår under år 1997 enligt statsbudgeten till ca 52,3 miljarder kronor, varav utgifterna för konjunkturbero-

Tilläggsbudget för år 1997

Propositionen

I propositionen lämnas nu ett förslag till tilläggsbudget för innevarande år avseende utgiftsområde 14. Regeringen föreslår dels att utgiftsramen minskas med 2,1 miljarder kronor, dels beträffande anslagen vissa ändringar av befintliga samt ett nytt anslag. Till förslaget om utgiftsramen återkommer utskottet i en sammanfattande del. I det följande behandlas de enskilda anslagen.

De väsentligaste förslagen – framlagda och aviserade – för utgiftsområdet beskrivs enligt följande. Inom utgiftsområdet fullföljs beslut om besparingar på offentlig konsumtion. För att finansiera föreslagna utgiftsökningar har regeringen vidare i tilläggsbudgeten föreslagit en förändrad ersättningsnivå för personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder med utbildningsbidrag. År 1998 uppgår denna besparing till 1 015 miljoner kronor, vilket har beaktats i beräkningen av utgiftsområdets ram. Även effekterna i övrigt av de i tilläggsbudgeten för år 1997 framlagda förslagen har beaktats.

Kvalitetshöjande insatser genom ett ökat utrymme för yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning genomförs från 1998. Det föranleder en justering uppåt av ramen med 1 000 miljoner kronor. Förslaget ingår i Fempunktsprogrammet för arbete och utbildning. Vidare föreslås att åtgärden Utbildning i företag bibehålls under år 1998. Det nyligen inrättade Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering bör tillföras 3 miljoner kronor fr.o.m. år 1998. Vidare aviseras ett förslag om rätt till tjänstledighet under sex månader för att starta eget företag. Utgiftsökning för införande av förslag enligt proposition 1996/97:107 En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring har beräknats till 595 miljoner kronor.

A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Från anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder finansieras olika åtgärder såsom arbetsmarknadsutbildning, arbetsplatsintroduktion (API), datortek, arbetslivsutveckling (ALU) och starta-eget-bidrag.

Vidare finansieras från anslaget bl.a. rekryteringsstöd och bidrag till utbildning i företag. Dessa stöd betalas till arbetsgivare för subvention av del av lönekostnaden vid anställning av en arbetslös eller vid anordnande av utbildning av personal.

Därutöver finansieras kommuners omkostnader i samband med anordnande av offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) samt ersättning till kommunerna för deras ansvar för ungdomar.

Slutligen finansieras från anslaget bl.a. otraditionella insatser, försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder samt särskilda medel.

Propositionen

I budgetpropositionen för år 1997 informerades riksdagen om att regeringen avsåg att uppdra åt AMV att sysselsätta i genomsnitt 228 000 personer per månad i arbetsmarknadspolitiska åtgärder under budgetåret 1997. För detta ändamål anvisades 25 613 miljoner kronor under anslaget Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det hänvisas till arbetsmarknadsutskottets uppfattning (bet. 1996/97:AU1), nämligen att kravet på omfattningen var högt ställt i förhållande till de tilldelade resurserna.

Regeringen gör nu bedömningen att under innevarande budgetår i genomsnitt minst 207 000 personer per månad bör få utbildning eller sysselsättning genom konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder och yrkesinriktad rehabilitering under anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Härav bör minst 26 000 personer vara arbetshandikappade. I detta sistnämnda avseende föreslås ingen förändring jämfört med riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen. Genom det sänkta volymkravet beräknar regeringen att ca 2,3 miljarder kronor frigörs. Av dessa medel bör emellertid 1,5 miljarder kronor användas för att finansiera en ökad utbildningssatsning och vissa andra insatser på arbetsmarknadsområdet. Regeringen meddelar sin avsikt att uppdra åt AMV att under budgetåret 1997 vidta åtgärder i enlighet med detta.

Motioner

I *Vänsterpartiets* motion Fi44 anförs att det inte behövs något explicit volymkrav. Som styrmedel räcker det med de övergripande arbetsmarknadspolitiska målen och prioriteringarna, kompletterade med det övergripande målet att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden. En lämplig avvägning av åtgärderna ger en rationell nivå på åtgärdsvolymen. Ett tillkännagivande av nu angiven innebörd begärs (yrk. 52).

I *Kristdemokraternas* motion Fi46 konstateras att regeringen nu – såsom Kristdemokraterna förutsåg redan i samband med behandlingen av budgetpropositionen för innevarande år – har insett svårigheterna med att ha i gång de volymer som då var aktuella. Även beträffande den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen har regeringen anammat partiets synsätt. Frigjorda resurser borde i huvudsak användas till tillväxt- och företagsbefrämjande åtgärder, anförs det (yrk. 26 delvis).

I motion A48 av *Per Unckel m.fl. (m)* sägs att arbetsmarknadspolitiken länge har varit styrd av kvantitativa mål. En effekt av för högt satta volymmål är att AMV tenderar att omfördela resurser till billigare åtgärder, som ger fler platser för pengarna. Fasthållande av volym som vägledande parameter utgör ett strukturproblem i arbetsmarknadspolitiken, anför motionärerna och föreslår att riksdagen skall uttala sig i enlighet härmed (yrk. 10).

I motion A49 av *Elver Jonsson m.fl. (fp)* hänvisas till att Folkpartiet tidigare har ifrågasatt volymmålen. Förslaget i propositionen är därför glädjande,

heter det, så till vida att regeringen tydligare betonar kvalitetskravet, framför allt i arbetsmarknadsutbildningen. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna (yrk. 3).

Utskottet

Som framgått ansåg arbetsmarknadsutskottet i samband med behandlingen av budgetpropositionen hösten 1996 att regeringens dåvarande volymkrav var högt ställt i förhållande till de resurser som ställdes till förfogande. Utskottet framhöll att volymkravet inte fick ställas så högt att kvaliteten i åtgärderna äventyras. Särskilt viktigt ansågs det vara att tillräckligt utrymme skapades för arbetsmarknadsutbildning i form av kvalificerad yrkesutbildning.

Utskottet konstaterar att regeringen nu har återkommit med förslag om en minskning av volymmålet. Samtidigt föreslås vissa kvalitetshöjande insatser inom arbetsmarknadsutbildningen. Sådan utbildning syftar till att dels motverka den strukturella arbetslösheten, dels förhindra att flaskhalsar uppkommer på arbetsmarknaden. Det är därför av vikt att antalet personer i den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen är relativt stort under budgetåret 1997, särskilt som efterfrågan på sådan arbetskraft kan förväntas öka.

Givetvis kan det uppfattas som en alltför defensiv linje att antalet personer i den typ av åtgärder som finansieras inom utgiftsområde 14 beräknas minska under innevarande budgetår. Samtidigt erinrar utskottet om att det utöver de personer som deltar i åtgärderna – som anförs i propositionen – tillkommer de under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet föreslagna satsningarna på resursarbeten, tillfällig avgångsersättning samt projekt som möjliggörs genom det föreslagna bemyndigandet om en friare användning av arbetslöshetsersättningen. Till detta skall också läggas förslaget under utgiftsområde 15 om ytterligare medel till den särskilda utbildningssatsningen.

Arbetsmarknadsutskottet noterar vad som sägs i motionerna om att några volymmål inte behövs. För sin del vill utskottet framhålla att det – såväl vid privat som offentlig verksamhet – anses önskvärt och är brukligt att sätta upp mål som är operationellt definierade. Detta är angeläget av bl.a. budgetmässiga skäl, dvs. för att kunna beräkna utgifterna. Samtidigt måste givetvis en viss flexibilitet vara inbyggd i systemet, så att hänsyn kan tas till ändrade förutsättningar. Att så också är fallet visas av regeringens hantering av frågan. Enligt utskottets uppfattning ligger det nu reviderade volymmålet mer i linje med den uppfattning som utskottet redovisade hösten 1996.

Med det sagda avstyrker arbetsmarknadsutskottet motionerna Fi44 (v), Fi46 (kd), A48 (m) och A47 (fp), alla i berört avseende.

Tillfälliga personalförstärkningar hos AMV

Propositionen

Regeringen påminner inledningsvis om att AMV i samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 1997 bemyndigades att använda 600 miljo-

ner kronor av medlen under det under utgiftsområde 14 anvisade anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut (bet. 1996/97:AU1).

Enligt vad regeringen numera bedömer kommer AMV – trots den tidigare beslutade förstärkningen – att ha svårt att klara sitt uppdrag att hantera det stora antalet arbetssökande på ett tillfredsställande sätt. För att AMV skall ges rimliga förutsättningar att upprätthålla en god kvalitet i förmedlingsarbetet bör myndigheten tillföras ytterligare medel. Regeringen föreslår därför att högst 100 miljoner kronor av anslaget Arbetsmarknadspolitiska åtgärder får användas för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstituterna samt för kontroll och uppföljning av att åtgärderna används på rätt sätt (yrk. 39).

Motioner

I motion *A48 av Per Unckel m.fl. (m)* sägs att regeringens förslag om medel kan accepteras, eftersom det endast avser år 1997. Motionärerna anser emellertid att medlen i första hand bör användas till en omorganisation av verksamheten hos arbetsförmedlingen. Kravet på kvalitet bör betonas. Detta innebär att själva förmedlingsverksamheten skall prioriteras framför den åtgärdsrelaterade. Ett första steg vore att separera verksamheterna från varandra (yrk. 9).

I *Folkpartiet liberalernas* motion Fi43 föreslås att riksdagen avslår förslaget om tillfälliga personalförstärkningar inom Arbetsmarknadsverket (yrk. 12).

Motsvarande förslag återfinns i motion *A49 av Elver Jonsson m.fl. (fp)*. Upphovsmännen till den sistnämnda erinrar om sin negativa inställning till volymkrav i arbetsmarknadspolitiken och anser i linje härmed att några tillfälliga personalförstärkningar inte behövs (yrk. 4). Vidare ifrågasätts att man ständigt förstärker arbetsförmedlingarna utan att en utvärdering görs av deras effekter. De förespråkar att riksdagen riktar ett uttalande till regeringen av denna innebörd (yrk. 5).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet anser att förmedlingen av arbeten – platsförmedlingen – utgör den grundläggande uppgiften för den offentliga arbetsförmedlingen. Att hålla nere vakanstiderna är ett övergripande mål för AMV. Därvidlag har utskottet inte någon annan uppfattning än den som redovisas i motion A48 (m). Samtidigt vill utskottet erinra om det mer individorienterade synsätt som har vuxit fram och som i sig innebär en kvalitetshöjning. Genom s.k. individuella handlingsplaner förbättras möjligheterna för den arbetssökande/arbetslösa att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. För att göra en korrekt och framåtsyftande handlingsplan tillsammans med den arbetssökande krävs särskild kompetens och tid. Denna kompetens återfinns i dag ofta hos yrkesvägledarna på arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut. Ett sådant vägledningsarbete är strategiskt viktigt i takt med

framväxten av nya yrken och utbildningar men också av nya samarbetskonstellationer. Med en ytterligare tillfällig personalförstärkning får fler arbetslösa möjlighet till kvalificerad vägledning.

I samband med behandlingen av den s.k. sysselsättningspropositionen sade sig riksdagen (prop. 1995/96:222, AU6y, bet. FiU15) vilja avvakta den utvärdering av avregleringen av arbetsförmedlingsmonopolet som skulle inledas under år 1996. Arbetsmarknadsutskottet anser även nu att det är rimligt att avvakta denna utredning innan något ställningstagande görs från utskottets sida.

Utskottet erinrar vidare om att riksdagen engångsvis anslog 20 miljoner kronor för projekt som syftar till att stimulera effektivare arbetsformer vid arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstituten (prop. 1996/97:1, bet. AU1). Det är rimligt att resultaten av såväl denna satsning som den som kommer till stånd genom den nu begärda medelsanvisningen redovisas för riksdagen.

Mot bakgrund av vad utskottet har anfört tillstyrks propositionen i nu aktuell del. Följaktligen avstyrks motionerna Fi43 (fp), A48 (m) och A49 (fp) i berörda avseenden.

Otraditionella insatser

Propositionen

Medel för otraditionella insatser återfinns under anslaget A 2. Sådana medel skall bekosta insatser som motiveras av arbetsmarknadsskäl men som inte ryms inom ordinarie regelverk och inte heller ger rätt till andra statliga stöd. Bland annat kan det avse särskilda insatser för kvinnor som berörs av strukturförändringar inom den offentliga sektorn.

För innevarande budgetår uppgår ramen för otraditionella insatser till 450 miljoner kronor (prop. 1996/97:1). Enligt regeringens bedömning bör ramen ökas med 100 miljoner kronor. Syftet är att öka möjligheterna till lokal samverkan. Sammantaget anser regeringen att högst 550 miljoner kronor bör få användas för detta ändamål under budgetåret 1997.

Motion

I *Vänsterpartiets* motion Fi44 föreslås att 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag skall anvisas. Motionärerna anser att utan en sådan högre nivå kan kraven från arbetsförmedlingsnämnderna inte tillgodoses på ett rimligt sätt (yrk. 56 delvis).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet anser att medlen för otraditionella insatser är ett viktigt komplement till de ordinarie arbetsmarknadspolitiska åtgärderna genom att kraven på flexibilitet lättare kan tillgodoses. Inte minst viktigt är att de underlättar lokalt anpassade lösningar. Den av regeringen föreslagna

Utbildningsbidrag

Propositionen

Utbildningsbidrag i form av dagpenning kan enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd lämnas till en deltagare i bl.a. arbetsmarknadsutbildning, yrkesinriktad rehabilitering och datortek. Dagpenningen uppgår till 230 kr. En deltagare som är eller skulle ha varit berättigad till ersättning från arbetslöshetskassa har under vissa villkor rätt till en dagpenning med samma belopp som han eller hon skulle ha fått från denna.

Regeringen erinrar inledningsvis om den strävan som finns att harmonisera reglerna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Samtidigt konstateras att nivån på det utbildningsbidrag som lämnas till dem som inte har rätt till arbetslöshetsersättning överstiger studiebidraget inom det reguljära utbildningsväsendet.

För att det inte skall vara ekonomiskt mer fördelaktigt att välja en arbetsmarknadspolitisk åtgärd framför reguljära studier föreslår regeringen nu en sänkning av ersättningen i utbildningsbidraget för dessa deltagare så att det efter skatt uppgår till samma nivå som studiebidraget; ersättningen föreslås därför vara 2 275 kr per månad. Reglerna skall enligt regeringsförslaget gälla från den 1 juli 1997 (yrk. 43).

Besparingen beräknas till 624 miljoner kronor under 1997; regeringen föreslår en motsvarande minskning av ramen för utgiftsområdet.

Motioner

Vänsterpartiet begär i motion Fi44 att förslaget om sänkt ersättningsnivå i utbildningsbidraget avslås (yrk. 53). Enligt vad som sägs i motionen är det ungefär en tredjedel av dem som finns i åtgärderna starta eget, API, datortek, AMI och arbetsmarknadsutbildning som saknar a-kassa eller KAS. Samtidigt rör det sig om en grupp med dåligt fotfäste på arbetsmarknaden, såsom invandrare och socialbidragsberoende ungdomar. Redan i dag är ersättningsnivån låg. Regeringens förslag är fördelningsmässigt oacceptabelt och kan ge felaktiga incitament. Ramen för utgiftsområdet bör därför ökas med 660 miljoner kronor, anför det. Vidare föreslås att riksdagen skall göra ett uttalande av innebörd att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på tilläggsbudget om en höjd nivå för deltagare i datortek (yrk. 54).

Även *Kristdemokraterna* avvisar förslaget i motion Fi46. En försämrad nivå i utbildningsbidraget för dem som inte får a-kassa eller KAS vore orättfärdigt och skulle drabba dem som inte lyckats etablera sig på arbetsmarknaden. Kristdemokraterna vill anslå de medel som behövs för studiebidrag på rimlig nivå för denna grupp (yrk. 26 delvis).

Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till regeringens uppfattning att det bör råda enhetlighet i ersättningen mellan olika utbildningar, oavsett om den genomförs inom det reguljära utbildningsväsendet eller inom ramen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta ligger också i linje med utbildningsstatsningen som går ut på att delar av arbetsmarknadsutbildningen förs över till det reguljära utbildningssystemet. Som regeringen redovisar ökar utbildningsbidraget för ungdomar som inte har fyllt 25 år till den nya nivån för utbildningsbidrag.

Med hänvisning till vad utskottet nu anfört tillstyrks propositionen i denna del. Motionerna Fi44 (v) och Fi46 (kd) i berörda delar avstyrks således.

Arbetslivsutveckling (ALU)

Propositionen

Arbetslivsutveckling (ALU) är en åtgärd som syftar till att en arbetslös skall få möjlighet till aktiviteter och utveckling för att dels bibehålla och stärka kontakten med arbetslivet, dels få ett skydd mot utförsäkring. Normalt skall åtgärden anvisas för sex månader. I dag finns möjligheten att förlänga ALU-perioden för en person i arbetslivsutveckling på samma arbetsplats med som mest sex månader om det finns synnerliga skäl.

Regeringen föreslår nu en ändring i förenklingssyfte, som innebär att kravet på synnerliga skäl vid förlängning av ALU-perioden på samma arbetsplats ändras till särskilda skäl. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet. Ändringen avses träda i kraft den 1 juli 1997. Riksdagen föreslås godkänna regeringens förslag (yrk. 40).

Motioner

I motion A48 av Per Unckel m.fl. (m) förordas en annan inriktning av arbetsmarknadspolitiken: flera av dagens arbetsmarknadspolitiska åtgärder bör successivt minska i omfattning för att senare helt utgå. Åtgärdssammansättningen måste tydligare än i dag inriktas på att förbättra enskildas möjligheter att återkomma till reguljärt arbete, inte på att erbjuda aktivitet åt så många arbetslösa som möjligt. Motionärerna önskar att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om arbetslivsutveckling av denna innebörd (yrk. 12 delvis).

I Folkpartiet liberalernas motion Fi43 begärs att riksdagen skall avslå förslaget om förlängning av tid i arbetslivsutveckling (yrk. 13).

Även i motion A49 av Elver Jonsson m.fl. (fp) finns en begäran om ett sådant avslag. ALU har varit och måste även i framtiden vara en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som tillgrips i allra sista hand när alla andra möjligheter har prövats, sägs det (yrk. 13).

Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till regeringens bedömning att kravet på en förlängning av ALU bör ändras från synnerliga skäl till särskilda skäl. Som regeringen anför kommer kriteriet därmed att vara detsamma som för annan förlängning av tid i arbetslivsutveckling. Utskottet hänvisar till att ändringen genomförs i syfte att åstadkomma en enhetlighet i regelsystemet, vilket torde ligga i linje med det synsätt som även motionärerna omfattar.

Samtidigt konstaterar utskottet att ändringen medför ökade möjligheter till förlängning av ALU-tiden på samma arbetsplats. I ett enskilt fall kan detta vara en värdefull lösning. Av senast tillgänglig statistik framgår att antalet personer i ALU på ett år har ökat med 4 000 till 58 500 personer. I sin behandling av budgetpropositionen hösten 1996 hänvisade arbetsmarknadsutskottet till ett uttalande om ett generellt behov av forskning och utvärdering. Utskottet utgår från att även effekterna av regeländringen kommer att beaktas inom en sådan utvärdering av ALU.

Med vad utskottet nu har anfört tillstyrks regeringens förslag och avstyrks motionerna Fi43 (fp), A48 (m) och A49 (fp) i här berörda delar.

Arbetsplatsintroduktion (API)

Propositionen

Arbetsplatsintroduktion (API) är en åtgärd som får beviljas arbetslösa fr.o.m. den 1 juli det år de fyller 20 år.

Regeringen föreslår att tiden i arbetsplatsintroduktion (API), som normalt får vara i högst sex månader, skall kunna förlängas med högst sex månader för arbetshandikappade och för utomnordiska medborgare. Förslaget innebär ingen begränsning i den nuvarande förlängningsmöjligheten för unga handikappade. För dessa gäller nu ingen tidsgräns vid förlängning. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet. Ändringen föreslås gälla fr.o.m. den 1 juli 1997. Regeringen begär riksdagens godkännande av förslaget (yrk. 41).

Motion

I motion A48 av Per Unckel m.fl. (m) uttrycks på samma sätt som beträffande ALU kritik mot åtgärden API; den arbetsmarknadspolitik som motionärerna förordar innebär att flera av dagens arbetsmarknadspolitiska åtgärder successivt minskar i omfattning för att senare helt utgå. Åtgärdssammansättningen måste tydligare än i dag inriktas på att förbättra enskildas möjligheter att återkomma till reguljärt arbete, inte på att erbjuda aktivitet åt så många arbetslösa som möjligt (yrk. 12 delvis).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till vad regeringen har förespråkat i fråga om möjligheter till förlängning av tiden i API för arbetshandikappade och för utomnordiska medborgare, två av de grupper som får anses ha en svagare ställning på arbetsmarknaden och som bör prioriteras i den arbets-

marknadspolitiska verksamheten. Utomnordiska medborgares svårigheter har flera orsaker. De kan bl.a. härledas till bristande kunskaper i svenska språket och avsaknaden av ett socialt nätverk på arbetsmarknaden. Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att de enskildas möjligheter att återkomma till ett reguljärt arbete måste förbättras; detta är givetvis en ständig strävan. Det nu aktuella förslaget gäller emellertid personer som av olika skäl inte ens har fått tillträde till arbetsmarknaden. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom vad som nu förordats. Regeringens förslag tillstyrks alltså och motion A48 (m) avstyrks i aktuell del.

Insatser för att öka kvinnors företagande

Propositionen

Sommaren 1996 beslutade riksdagen om ett särskilt förlängt starta-eget-bidrag/aktivitetsstöd för att öka kvinnors företagande (prop. 1995/96:222, bet. FiU15, AU6y, rskr. 307). Stödet – i form av utbildningsbidrag – riktar sig främst till arbetslösa kvinnor som varit anställda inom offentlig sektor. Det lämnas under högst 12 månader till kvinnor som varit inskrivna på arbetsförmedlingen i mer än två år och som vill starta företag eller kooperativ.

I den nu framlagda propositionen föreslås att kravet för att kvalificera sig för det särskilda utbildningsbidraget kortas ned, nämligen från minst två års till minst sex månaders inskrivning vid arbetsförmedlingen. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet. Ändringen avses träda i kraft den 1 juli 1997 (yrk. 42).

Motion

I motion A48 av Per Unckel m.fl. (m) framförs invändningar mot förslaget. Den arbetsmarknadspolitik som i stället förordas går ut på att flera av dagens arbetsmarknadspolitiska åtgärder skall minska i omfattning för att senare helt utgå. Åtgärdssammansättningen måste tydligare än i dag inriktas på att förbättra enskildas möjligheter att återkomma till ett reguljärt arbete, inte att erbjuda aktivitet åt så många arbetslösa som möjligt (yrk. 13).

Utskottet

Vid införandet av det förlängda starta eget-bidraget bidragsformen uttalade arbetsmarknadsutskottet att man såg positivt på förslagets inriktning på kvinnor. Utskottet hänvisade till att kvinnorna är särskilt berörda av övertalighetsproblem inom den offentliga sektorn. Alla möjligheter borde tas till vara för att kanalisera de kunskaper och erfarenheter som dessa personer besitter in i en ny meningsfull och lönsam verksamhet. Det hittills gällande kravet för att få förlängt bidrag har visat sig vara för högt ställt; det har försvårat möjligheten att påtagligt öka andelen kvinnor med starta-eget-bidrag. Det kan antas att de som är bäst lämpade att starta egen verksamhet har en kortare arbetslöshetsperiod än två år. Det förefaller därför välbetänkt att sänka kravet till minst sex månader. Såsom anförs i propositionen är kvinnor i minoritet

bland de personer som får bidrag för att starta eget; de utgör endast ca 25 % av bidragstagarna. Mot bakgrund av ovanstående tillstyrker utskottet regeringens förslag. Följaktligen avstyrks motion A48 (m) i nu berörd del.

Interpraktikstipendier

Propositionen

Sedan den 1 juli 1995 har arbetslösa ungdomar haft möjlighet att praktisera på företag inom Europa, exklusive Sverige, med stöd av s.k. Europastipendier. I regleringsbrevet för budgetåret 1997 för AMV har regeringen föreskrivit att verket får använda högst 5 miljoner kronor för detta ändamål. Under budgetåret 1995/96 fick ca 200 ungdomar detta stipendium. Under innevarande budgetår har få ungdomar utnyttjat möjligheten.

Enligt regeringens mening har de krav som har varit kopplade till åtgärden bidragit till att intresset från ungdomar respektive europeiska företag varit ringa. Därför föreslår regeringen en ny form, Interpraktikstipendier som skall ersätta nuvarande Europastipendier. I propositionen anges närmare under vilka villkor som stipendiet skall kunna lämnas. Regeringen anser också att praktik inom ramen för stipendiet bör kunna anordnas även utanför Europa. Det kan exempelvis gälla volontärverksamhet i utvecklingsländer (yrk. 44).

Kostnaden för stipendiet inklusive administration beräknas till 8,3 miljoner kronor under sista kvartalet 1997. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet. Den nya ordningen avses gälla fr.o.m. den 1 oktober 1997.

Motion

I motion A48 av Per Unckel m.fl. (m) sägs att syftet med program av detta slag skall vara att erbjuda unga människor bättre möjligheter att tillgodogöra sig erfarenheter från övriga EU-länder men också en chans att etablera sig på den alleuropeiska arbetsmarknaden. Däremot anser motionärerna inte att det är försvarbart att – såsom regeringen föreslår – insatser i utvecklingsländerna skall finansieras genom medel avsatta för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Motionärerna avvisar därför förslaget såvitt gäller möjligheten att utnyttja stipendiet för volontärarbete i utvecklingsländer (yrk. 14).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet anser att det är värdefullt att arbetslösa ungdomar kan få en internationell erfarenhet. Det är därför av intresse att söka de former som stimulerar till sådan. Utskottet välkomnar regeringens förslag om vissa ändringar i villkoren för stipendieverksamheten. Utskottet ser heller inget hinder för att stipendierna utvidgas till att kunna omfatta även volontärarbete i utvecklingsländer. Samtidigt noteras regeringens avsikt att lägga ansvaret för Interpraktikstipendier på Svenska EU Programkontoret för utbildning och kompetensutveckling. Med det sagda föreslår utskottet att riksdagen godkänner regeringens förslag. Motion A48 (m) avstyrks därmed i berörd del.

Propositionen

Genom lagen (1995:706) om kommuners ansvar för ungdomar, som trädde i kraft den 1 oktober 1995, ges kommunerna möjlighet att genom överenskommelser med staten ta ett samlat ansvar för arbetslösa ungdomar fram till det år de fyller 20 år. Verksamheten skall syfta till att förbereda ungdomarna för inträde på den reguljära arbetsmarknaden eller till en plats i reguljär utbildning. Kommunerna skall samarbeta med det lokala näringslivet (prop. 1994/95:218, bet. AU15, rskr. 398).

I lagen anges att ungdomar som deltar i verksamheten inte skall anses som arbetstagare. Någon särskild bestämmelse om att arbetsmiljölagen i vissa hänseenden skall tillämpas på deltagarna i verksamheten finns inte. Åtgärden har inte heller angivits vara utbildning. Enligt vad regeringen uppger har det därför uppstått en viss osäkerhet om vilket arbetsmiljöansvar som gäller när ungdomar deltar i verksamhet som regleras av den nu aktuella lagen och som bedrivs på en arbetsplats. Regeringen föreslår att det i lagen (1995:706) om kommuners ansvar för ungdomar införs en uttrycklig bestämmelse om att arbetsmiljölagen (1977:1160) i vissa delar skall vara tillämplig på de ungdomar som deltar i denna åtgärd. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 1997 (yrk. 19).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet konstaterar att bestämmelser om arbetsmiljölagens tillämpning finns i lagen (1996:869) om arbetslivsutveckling och lagen (1996:870) om offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa. Det har emellertid rått en osäkerhet om arbetsmiljölagens tillämpning när det gäller kommunernas ansvar för ungdomar. Därför välkomnar utskottet det klarläggande som regeringen nu för fram och som innebär en ökad rättslig enhetlighet. Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag.

Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och Särskilda medel**Propositionen**

Regeringen anför att en stor del av de beslut som gäller åtgärder, finansierade över anslaget A 2, innebär utgifter för kommande budgetår. Ett bemyndigande som går ut på att beslut kan fattas som medför utgifter om högst 55 miljoner kronor under kommande budgetår begärs därför för regeringen. Det är regeringens avsikt att använda medlen för beställning av tjänster för bl.a. sysselsättningsskapande åtgärder (yrk. 45).

Motioner

Vänsterpartiet avvisar förslaget om bemyndigande om att beställa tjänster för högst 55 miljoner kronor i motion Fi44. Några motiv för förslaget har inte

angetts i propositionen, anförs det. Inte heller framgår det varför medel skall disponeras av regeringen i stället för av ansvarig myndighet. Det blir lätt fråga om det slags politiska "lekpengar" som Riksdagens revisorer har varnat för (yrk. 55).

Även i *Kristdemokraternas* motion Fi46 avvisas förslaget. I konsekvens med Kristdemokraternas ställningstagande till försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder behövs inte särskilda medel för detta under år 1997; detta medför en besparing om 55 miljoner kronor, anförs det (yrk. 26 delvis).

Utskottet

Under anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder (ram) finns enligt regleringsbrevet tre anslagsposter, nämligen Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder samt Särskilda medel. De båda sistnämnda, som sammanlagt uppgår till 110 miljoner kronor, disponeras av Regeringskansliet.

I propositionen begär regeringen nu ett bemyndigande att utnyttja medel som är avsatta för användning under innevarande budgetår för beställningar som ger upphov till utgifter under nästkommande budgetår. Såvitt erfarits är det vissa av de projekt som finansieras genom dessa medel som löper under flera år. Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag. Inför 1998 års budget kan det finnas skäl för riksdagen att närmare överväga det fortsatta behovet av medel för här berörd verksamhet. Med det sagda tillstyrks propositionen i denna del och avstyrks motionerna Fi44 (v) och Fi46 (kd) i här aktuellt avseende.

Sammanfattande medelsanvisning på anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskas med 2 117 miljoner kronor (yrk. 68 delvis).

Motion

Vänsterpartiet tillbakavisar i motion Fi44 regeringens förslag om en besparing. I stället begär partiet att riksdagen skall göra ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma på tilläggsbudget till statsbudgeten för år 1997 med en ökning av anslaget A 2 med 1 360 miljoner kronor (yrk. 56).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet har i det föregående godkänt regeringens förslag såvitt gäller de skilda delarna i anslag A 2. Mot denna bakgrund avstyrks motion Fi44 (v) i här berörd del.

Arbetsmarknadsutbildning

Propositionen

Regeringen presenterar sina avsikter beträffande den framtida inriktningen av arbetsmarknadsutbildningen. För att öka utrymmet för yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning utökas ramen med 1 miljard kronor.

Motion

I motion A48 av Per Unckel m.fl. (m) hävdas att arbetsmarknadsutbildningen alltför i många hänseenden kommer att bedrivas på ett ineffektivt sätt, satsningarna till trots. I stället bör den styras mot ett klart definierat arbetsmarknadsbehov och erbjuda en kvalitet som tillmötesgår högt ställda krav från såväl deltagare som framtida arbetsgivare. Arbetsmarknadsutbildningen bör vara yrkesinriktad och i allt väsentligt genomföras tillsammans med företagen. Enligt motionärernas mening uppfyller den kvalificerade eftergymnasiala yrkesutbildningen (KY) dessa krav och borde därför omfattas av satsningar. Ett tillkännagivande om arbetsmarknadsutbildningen av denna innebörd begärs (yrk. 11).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till regeringens uppfattning att utrymmet för yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning bör öka. Därmed stärks arbets- och kompetenslinjen i arbetsmarknadspolitiken. En uppjustering med 1 miljard kronor i detta syfte ter sig för närvarande som rimligt. Utskottet påminner samtidigt om att arbetsmarknadsutbildningen är avsedd att leda fram till ett arbete, dvs. den skall vara grundad på ett faktiskt behov av utbildning. Ansvaret för planering och upphandling av utbildningen, som är något olika organiserad i skilda delar av landet, ligger hos antingen länsarbetsnämnd eller arbetsförmedling. För att utröna utbildningsbehovet – och anpassa sig till detta – pågår under processen fortlöpande kontakter mellan länsarbetsnämnd/arbetsförmedling och den berörda marknaden. Detta gäller i synnerhet yrkesutbildningen. Denna utbildning är till del förlagd till arbetsplatser. Med det nu sagda avstyrker utskottet motion A48 (m) i här aktuell del.

Decentralisering av arbetsmarknadspolitiken

Propositionen

Regeringen lämnar i propositionen en redovisning av pågående arbete med en ytterligare decentralisering av arbetsmarknadspolitiken. Under föregående budgetår gjordes en rad regelförenklingar i syfte att underlätta såväl för de arbetslösa som för de personer som arbetar med de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna på arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut.

I motion A47 av Hans Karlsson m.fl. (s) anføres att det engagemang och den kunskap som finns i de lokala arbetsförmedlingsnämnderna inte har tagits till vara på ett tillräckligt offensivt sätt. Många gånger anser nämnderna att centrala regelverk sätter hinder i vägen för att fullt ut kunna använda de idéer som deras arbete leder fram till. Riksdagen bör göra ett uttalande om behovet av att förenkla regelverket och ge utrymme för arbetsförmedlingsnämnderna att utifrån lokala förutsättningar och behov styra åtgärdernas inriktning och fördelning.

Även i motion Fi85 av Marie Wilén (c) berörs frågan om ett förenklat regelverk och utökade befogenheter för arbetsförmedlingsnämnderna. Stelbenta centrala regler får inte äventyra den decentraliseringsreform som dessa syftar till. Samtidigt bör mandatet förtydligas, anføres det.

Utskottet

År 1996 infördes en försöksverksamhet med lokal samverkan mot arbetslösheten (prop. 1995/96:148, bet. AU13). Avsikten var att kommuner skulle engageras i större utsträckning.

Arbetsmarknadsutskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna, nämligen att decentralisering av arbetsmarknadspolitiken är ett viktigt inslag i bekämpningen av arbetslösheten. En större handlingsfrihet på den lokala nivån och en klarare rollfördelning mellan AMV och de lokala aktörerna är därför önskvärd. Arbetet på att förenkla och harmonisera dagens arbetsmarknadspolitiska åtgärder måste därför fortsätta. Reglerna skall givetvis vara enkla och lättolkade för alla berörda parter för att missförstånd och eventuella orättvisor skall kunna undvikas. Inte minst är det viktigt att de arbetsförmedlingsnämnder som nu får ett allt större ansvar för den lokala arbetsmarknadspolitiken känner att de verktyg som de hanterar kan användas så effektivt som möjligt.

Arbetsmarknadsutskottet konstaterar att regeringens arbete på att förenkla och förtydliga regelsystemet nu drivs vidare. Syftet är att möjliggöra för beslutsfattarna på lokal nivå att använda den för individen lämpligaste insatsen. Utskottet utgår från att det skall resultera i att flertalet hinder som i dag begränsar de lokala initiativen försvinner och att större utrymme skapas för lokala lösningar. Utskottet vill också hänvisa till de ytterligare förslag i denna riktning som regeringen har presenterat, t.ex. när det gäller friare användning av arbetslöshetsförsäkringen liksom utökade medel för otraditionella insatser, och som utskottet behandlar i berörda sammanhang. Enligt utskottets mening är motionerna Fi85 (c) och A47 (s) delvis tillgodosedda med det anförda och avstyrks därför.

Propositionen

Regeringen presenterar sin avsikt att ytterligare underlätta för lågutbildade ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen har givit Arbetsmarknadsstyrelsen och Socialstyrelsen i uppdrag att utarbeta ett förslag i syfte att aktivera och kompetensutveckla arbetslösa ungdomar under 25 år vilka är berättigade till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Uppdraget skall redovisas den 15 juni 1997. Med utgångspunkt i resultatet av detta uppdrag avser regeringen att i budgetpropositionen föreslå speciella åtgärder för att minska arbetslösheten för lågutbildade ungdomar.

Motion

I motion *Fi74 Karin Wegestål m.fl. (s)* sägs att man för att minska arbetslösheten bland lågutbildade ungdomar inte behöver söka efter förebilder bara i Danmark. Motionärerna påpekar att det sedan snart 20 år på flera platser i Sverige finns en väl fungerande verksamhet för sådana ungdomar, som därtill är föremål för kriminalvård, s.k. KrAmi-verksamhet. De föreslår att de nya arbetsförmedlingsnämnderna skall ha en ledningsfunktion i en sådan verksamhet.

Utskottet

Det är med stor oro som arbetsmarknadsutskottet konstaterar att arbetslösheten är mycket hög bland ungdomar med låg utbildning. För lågutbildade ungdomar under 25 år var arbetslösheten under år 1996 drygt 18 %, vilket är avsevärt högre än för befolkningen i sin helhet. I propositionen refereras till mycket goda erfarenheter av den sammanhängande satsningen på lågutbildade arbetslösa unga. Utskottet delar regeringens uppfattning att de danska erfarenheterna kan tjäna som ett intressant exempel vid utarbetandet av en svensk modell.

Det system som motionärerna hänvisar till, den s.k. KrAmi-verksamheten, har enligt deras uppfattning varit mycket framgångsrikt. Verksamheten har funnits under nära 20 år och har kunnat genomföras inom ramen för gällande regelverk. Det kan givetvis vara motiverat att även KrAmi-verksamheten studeras särskilt i samband med utarbetandet av ett mer samlat förslag för gruppen lågutbildade ungdomar. Utskottet vill i detta sammanhang även hänvisa till den parlamentariskt sammansatta ungdomspolitiska kommittén (C 1995:10), vars arbete nyligen har avslutats. I sitt delbetänkande (SOU 1997:40) Ungdom och arbete lämnas bl.a. förslag beträffande lärlingsutbildning. Med hänvisning till vad här har anförts avstyrker utskottet motion *Fi74 (s)* i berörd del.

Motion

I motion *Fi63 av Karin Olsson och Jan Björkman (s)* framförs synpunkten att arbete inom natur- och kulturmiljösektorerna har ett stort värde eftersom inga undanträngningseffekter uppstår. Samtidigt medför det en stor samhällsnytta. Motionärerna föreslår sålunda att arbete inom natur- och kulturmiljösektorerna införs som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd och att medel för detta reserveras i anslaget till AMS.

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet anser, i likhet med motionärerna, att det är angeläget att nya verksamheter inom såväl natur- som kulturmiljöområdena kan utvecklas. Under lång tid har också arbetsmarknadspolitiken använts för att upprätthålla viktiga kulturpolitiska ambitioner. Som motionärerna påpekar är det angeläget att åtgärderna utformas på ett sådant sätt att de inte tränger undan riktiga arbetstillfällen. Vidare är det viktigt att s.k. inläsningseffekter undviks. Utskottet vill påpeka att det i statsbudgeten under anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder finns medel anslagna, vilkas användning skall vara av mer flexibelt slag. Under anslagspost 1 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder är ett ändamål s.k. otraditionella insatser. För dessa har regeringen nu på tilläggsbudget begärt en utökad medelsram med 100 miljoner kronor. Även medel under anslagspost 2 Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder respektive 3 Särskilda medel, sammanlagt 110 miljoner kronor, kan användas på ett friare sätt. Vidare pågår inom ramen för åtgärden arbetslivsutveckling (ALU) en rad projekt av det slag som motionärernas förslag tar sikte på. Ett exempel är renoveringen av Mälsåkers slott i Södermanland. Utskottet konstaterar med detta att motionärernas förslag i huvudsak är tillgodosett. Med hänvisning till vad nu anförts avstyrks motion *Fi63 (s)*.

A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade**Tilläggsbudget för år 1997**

I detta avsnitt behandlar utskottet punkterna 46 och 47 i regeringens förslag till riksdagsbeslut, propositionen s. 151–158 och motionerna

Fi44 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 57–65,

Fi46 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkandena 24 och 26 delvis,

Fi65 av Kenth Skårvik och Sigge Godin (fp) samt

A49 av Elver Jonsson m.fl. (fp) yrkande 2.

LOSAM-utredningen

En särskild utredare tillkallades 1996 med uppdrag att se över de sysselsättningskapande åtgärderna för arbetshandikappade – anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA) och arbete inom

Lönebidrag

Stödformen anställning med lönebidrag är ett statsbidrag till arbetsgivare som infördes den 1 juli 1980. Den har uppkommit genom en sammanslagning av de tidigare formerna arkivarbete och halvskyddad sysselsättning. Syftet med stödformen är att tillförsäkra arbetshandikappade samma rätt och möjlighet att delta i arbetslivet som icke arbetshandikappade har. Dessutom skall lönebidragsanställningen ge personer med funktionshinder möjlighet att omfattas av alla de andra åtgärder som finns för arbetslösa. Med arbetshandikappade avses i detta sammanhang arbetssökande som på grund av fysiska, psykiska, förståndsmässiga eller socialmedicinska handikapp har nedsatt arbetsförmåga och som därför har eller kan förväntas få svårigheter att er hålla eller behålla en anställning på den reguljära arbetsmarknaden. Bestämmelserna om lönebidrag är intagna i förordningen (1991:333) om lönebidrag.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår på grundval av LOSAM-utredningens ovannämnda delbetänkande ändringar i bestämmelserna om lönebidrag i tre avseenden, nämligen att en särreglering införs för allmännyttiga organisationer, att lönebidrag lämnas i form av ett belopp per dag och att rekvisitionerna av lönebidrag sker månadsvis. Förslagen redovisas i det följande under rubrikerna Bidragsnivåer för allmännyttiga organisationer och AMV:s ekonomiadministrativa rutiner. Regeringens bedömningar i övrigt med anledning av LOSAM-utredningen redovisas under övriga rubriker. Sist i avsnittet under rubrikerna Särskilt rekryteringsstöd samt Samhall och lönebidrag behandlas frågor som väckts i motioner och som inte har direkt anknytning till regeringsförslagen.

Ett flexibelt lönebidragssystem

Flexibelt lönebidrag

Bakgrund

Fram till den 1 juli 1991 var bidragsnivåerna inom lönebidragssystemet fasta och dessutom olika för skilda kategorier av arbetsgivare. Bidragsnivån för statliga arbetsgivare var 100 %, för allmännyttiga organisationer 90 % och för kommuner, landsting, affärsdrivande verk och enskilda företag 50 eller 25 % beroende på om anställningen varat mindre respektive mer än två år.

Den 1 juli 1991 gjordes lönebidraget flexibelt, vilket innebär att bidragets nivå skall fastställas efter den arbetssökandes behov och förutsättningar med hänsyn till hans arbetsförmåga och graden av funktionsnedsättning. Bidraget skall således inte bestämmas av arbetsgivarens ekonomiska möjligheter att

Propositionen

I propositionen anges att regeringens intentioner vid genomförandet av det flexibla lönebidraget var dels sänkt genomsnittlig bidragsnivå och därmed ökat utrymme för fler lönebidragsanställningar inom ramen för givna medel, dels kortare bidragsperioder och därigenom tätare omprövningar, dels också fler anställda i framför allt privat sektor. Dessa intentioner har enligt regeringen inte till alla delar kunnat fullföljas. Trots detta anser regeringen att det flexibla lönebidragssystemet bör bibehållas. Det förhållandet att bidragsnivåerna har höjts i stället för att, som avsikten var, sänkas hänger enligt regeringen framför allt samman med den drastiskt försämrade arbetsmarknadssituationen under 1990-talet. Samtidigt konstaterar regeringen att lönebidraget i hög grad medverkat till att arbetshandikappade kunnat få arbete också i rådande mycket svåra arbetsmarknadsläge.

Utskottet

Som framhållits i propositionen har regeringens intentioner vid införandet av det flexibla lönebidragssystemet inte till fullo kunnat fullföljas. Dock kan konstateras att såväl styckkostnader som bidragsnivåer har kunnat sänkas betydligt de senaste två åren. En viktig orsak till sänkningen är enligt AMS den allt effektivare handläggningen av lönebidrag hos af/Ami i form av satsningar på omförhandlingar och uppföljning.

De förslag som nu läggs fram ger enligt utskottets mening goda förutsättningar för att regeringens intentioner bättre kan uppfyllas. Med hänsyn härtill bör det flexibla lönebidragssystemet, som i sig inrymmer betydande fördelar, bestå.

Högsta bidragsnivån

Bakgrund

Reglerna för hur höga bidragsnivåer som får lämnas har under senare år etappvis skärpts. Riksdagen beslutade under våren 1995 att nya lönebidrag skulle lämnas med högst 80 % av lönekostnaden fr.o.m. den 1 juli 1995. För personer som anställdes med bidrag före nämnda dag fick bidrag lämnas med högst 90 %. Riksdagen har därefter under hösten 1995 ytterligare skärpt reglerna. Sedan den 1 januari 1996 gäller att lönebidrag som förlängs efter de fyra första åren får lämnas med högst 80 % av lönekostnaden. För allmännyttiga organisationer gäller en särreglering fram till den 1 juli 1997 (bet. 1995/96:AU15, rskr. 1995/96:276). Reglerna innebär att dessa organisationer vid en förlängning av anställningen kan erhålla bidrag med ett oförändrat belopp.

För vissa grupper med svårare funktionshinder kan bidrag alltså lämnas med upp till 100 % av lönekostnaden.

Regeringen anser att den högsta bidragsnivån även fortsättningsvis såväl vid nyanställningar som vid omprövning av bidragsnivån efter fyra års anställning inte skall överstiga 80 % av den bidragsgrundande lönesumman. Dock bör det enligt regeringens mening, liksom för närvarande, finnas en möjlighet att jämka bidraget uppåt om det är nödvändigt för att en person, som har en mycket begränsad arbetsförmåga till följd av ett svårt funktionshinder, skall kunna beredas lämpligt arbete. (Nedan redogörs för regeringens förslag om en särreglering av anställda med lönebidrag inom allmännyttiga organisationer under rubriken Bidragsnivåer för allmännyttiga organisationer.)

Motion

Vänsterpartiet påpekar i motion Fi44 (yrk. 61) att nära 7 000 arbetshandikappade fick lämna sina anställningar när den högsta bidragsnivån sänktes till 80 %. De flesta fick lämna anställningarna på grund av arbetsgivarnas bristande förmåga att betala en större del av lönekostnaden. Med hänsyn till de arbetshandikappades svåra ställning på arbetsmarknaden begär partiet ett tillkännagivande om att den högsta bidragsnivån skall ligga på 90 % för alla arbetsgivare.

I samma motion yrkar partiet (yrk. 59) ett tillkännagivande att regeringen skall återinföra den tidigare bestämmelsen i lönebidragsförordningen om att risken för uppsägning skall beaktas vid omförhandling av lönebidrag.

Utskottet

Utskottet vill först, i likhet med motionen, understryka att de arbetshandikappade har en mycket svår ställning på arbetsmarknaden med hög arbetslöshet. Lönebidraget är för många i denna grupp oerhört viktigt för att de över huvud taget skall komma i fråga för ett arbete.

Utskottet avstyrkte förra året (yttr. 1995/96:AU4y) ett motionsyrkande med ett krav på en högsta bidragsnivå på 90 %. Utskottet uttalade då att det genomsnittliga lönebidraget hos flertalet arbetsgivarkategorier låg betydligt under 80 % av lönekostnaden och att bidragsnivåer över 80 % återfanns hos statliga myndigheter och likställda institutioner, försäkringskassan samt hos hos allmännyttiga organisationer. Utskottet utgick från att de offentliga arbetsgivare, hos vilka de arbetshandikappade med de högsta bidragsnivåerna fanns anställda, agerade på ett socialt ansvarsfullt sätt och att uppsägningar av arbetshandikappade inte borde förekomma.

Utskottet kan konstatera att ingen arbetsgivarkategori i mitten av mars i år hade ett genomsnittligt lönebidrag på över 80 %.

Utskottet utgår ifrån att AMV, inom ramen för befintliga medel som disponeras för ändamålen, verkar för att lönebidragets nivå faktiskt svarar mot graden av nedsättning av den arbetshandikappade personens arbetsförmåga i relation till de arbetsuppgifter hon eller han har.

Mot denna bakgrund och med beaktande av det statsfinansiella läget delar utskottet regeringens bedömning att den högsta bidragsnivån alltså bör

vara 80 % av den bidragsgrundande lönesumman, och att undantag även fortsättningsvis skall kunna göras för arbetshandikappade med svåra funktionshinder. Det finns skäl att upprepa vad som sades i det nyssnämnda yttrandet. Arbetsmarknadsutskottet utgår från att de offentliga arbetsgivarna handlar på ett socialt ansvarsfullt sätt. Ställningstagandet innebär att motion Fi44 (yrk. 61) (v) inte bör vinna bifall.

När det gäller Vänsterpartiets yrkande att risken för uppsägning skall beaktas vid omförhandling vill utskottet erinra om att utskottet tidigare (yttr. 1995/96:AU6y och bet. 1996/97:AU1) avstyrkt motsvarande förslag. Utskottet uttalade då att den förutvarande 17 a § i lönebidragsförordningen bara gällde vid omprövning av beslut om lönebidrag som beviljats före den 1 juli 1991. Dessutom ansåg utskottet att bestämmelsen hade betydande nackdelar genom att den skapade oklarheter om vilka bidragsnivåer som skulle gälla. Bestämmelsen var därför svår att hantera för arbetsförmedlingen. Utskottet ansåg slutligen att det inte kunde uteslutas att den aktuella bestämmelsen bidragit till att motverka vissa av de av riksdagen uppsatta målen med det flexibla lönebidraget.

Utskottet gör samma bedömning i dag och anser således att förslaget i motion Fi44 (yrk. 59) bör avstyrkas.

Allmännyttiga organisationer

Begreppet allmännyttig organisation

Bakgrund

När lönebidraget infördes utgick bidraget med olika nivåer till skilda arbetsgivarkategorier, vilket gjorde det nödvändigt att definiera begreppet allmännyttiga organisationer. Definitionen byggde i huvudsak på 38 § i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt. I juli 1991, när lönebidraget gjordes flexibelt, behövde man inte längre definiera de olika arbetsgivarkategorierna, däribland de allmännyttiga organisationerna.

Propositionen

Regeringen föreslår nu en särbehandling av anställningar med lönebidrag inom allmännyttiga organisationer vilket åter ställer krav på en definition av vilka som avses ingå i denna arbetsgivarkategori. Det bör enligt regeringen ankomma på AMS att på grundval av reglerna om beskattning av ideella föreningar i enlighet med lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt utfärda närmare föreskrifter om vad som avses med allmännyttiga organisationer. De fackliga organisationerna bör enligt regeringen ingå i denna definition. Föreskrifterna bör enligt regeringen gälla från den 1 juli 1997.

Utskottet

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning.

Bakgrund

Fram till den 1 juli 1997 gäller en tillfällig särreglering för arbetshandikappade anställda hos allmännyttiga organisationer. Reglerna innebär att dessa organisationer vid en förlängning av anställningen kan erhålla bidrag med ett oförändrat belopp.

Propositionen

Av historiska skäl finns en mycket stor andel av anställda med lönebidrag hos allmännyttiga organisationer. Ofta har organisationerna kunnat erbjuda lämpliga arbeten och utvecklande arbetsuppgifter. Samtidigt finns det enligt regeringen anledning att uppmärksamma de brister som också förekommer. Arbetsmiljön är inte alltid utformad på ett tillfredsställande sätt. Bristerna sammanhänger enligt regeringen i hög grad med att arbetsgivarna många gånger har en svag ekonomisk situation. Samtidigt understryker regeringen att en svag ekonomi inte alltid behöver innebära brister i arbetsmiljön eller på något annat sätt otillfredsställande arbetsförhållanden. En annan följd av organisationernas svaga ekonomi är att anställningarna med lönebidrag hos dessa arbetsgivare sällan leder till reguljära anställningar utan bidrag från AMV.

Regeringen anser dock vid en samlad bedömning att de allmännyttiga organisationerna utgör en betydelsefull arbetsmarknad för arbetshandikappade sökande, i den mån de kan erbjuda lämpliga arbetsuppgifter och goda arbetsförhållanden. Det finns därför skäl att särskilt stödja arbetstillfällen inom dessa organisationer.

Regeringen föreslår att en allmännyttig organisation från den 1 juli 1997 vid nyanställning av en arbetshandikappad sökande efter en anvisning av af/Ami, eller i samband med en förlängning av ett beslut om lönebidrag efter de första fyra anställningsåren, får beviljas bidrag med upp till 90 % av den bidragsgrundande lönekostnaden för den anställda. Den del av bidraget som överstiger 80 % av den bidragsgrundande lönekostnaden får dock beviljas bara om följande villkor är uppfyllda:

- arbetet skall vara lämpligt utformat efter den sökandes behov och bidra till att den anställda kan utvecklas/rehabiliteras och förbättra sin arbetsförmåga,
- arbetsmiljön skall vara tillfredsställande och uppfylla arbetsmiljölagens krav.

Regeringen anser att det är de allmännyttiga organisationer som har svårt att bära den kostnadsökning som en högsta bidragsnivå på 80 % kan innebära som främst skall omfattas av dispensen. Regeringen påpekar samtidigt att det är angeläget att de genomsnittliga bidragsnivåerna för de allmännyttiga organisationerna sjunker på sikt.

Utskottet konstaterar först att en mycket stor andel av de lönebidragsanställda, 33 %, har sin anställning hos de allmännyttiga organisationerna. Härigenom medverkar dessa organisationer till att göra en aktiv och viktig insats för arbetshandikappade, för vilka alternativet i många fall ofta är en förtida pensionering.

Utskottet har i tidigare sammanhang (bet. 1995/96:AU15) fastslagit att de allmännyttiga organisationerna är bidragskänsliga på så sätt att de har svårt att klara en sänkning av lönebidragsnivån. Det är av den anledningen som en särreglering gäller för närvarande och fram till den 1 juli i år för dessa organisationer. Reglerna innebär att dessa organisationer vid en förlängning av en anställning av en arbetshandikappad kan erhålla bidrag med ett oförändrat belopp, vilket kan innebära bidrag på över 80 %.

Utskottet delar regeringens bedömning att det även fortsättningsvis finns skäl att särskilt stödja anställningar inom de allmännyttiga organisationerna. Samtidigt vill utskottet betona att det inte är fråga om att generellt stödja en betalningssvag arbetsgivarkategori.

I likhet med regeringen anser utskottet att allmännyttiga organisationer skall kunna beviljas ett bidrag upp till 90 %, inte bara vid en förlängning av ett beslut om bidrag till en redan anställd arbetshandikappad utan även vid en nyanställning av en sådan person. Likaså delar utskottet regeringens bedömning att krav på lämpliga arbetsuppgifter och goda arbetsförhållanden bör ställas på allmännyttiga organisationer som erhåller bidrag över 80 %. Med hänsyn till detta bör regeringens förslag tillstyrkas.

Utskottet vill särskilt påpeka att syftet med förslaget är att få en långsiktig lösning för såväl den enskilde individen som för de allmännyttiga organisationer som omfattas av dispensen om högre bidrag. Varken den enskilde eller den allmännyttiga organisationen skall behöva känna en otrygghet vid en omprövning. Har förutsättningarna inte ändrats bör den högre ersättningen regelmässigt gälla även fortsättningsvis.

Resultatuppföljning och ekonomiadministrativ hantering

Uppföljning av bidragsnivåer

Bakgrund

Fram till den 1 juli 1991 var bidragsnivåerna fasta och dessutom olika för skilda kategorier av arbetsgivare. I februari 1991 var den totala genomsnittliga bidragsnivån 67 %. När det flexibla lönebidragssystemet infördes vid halvårsskiftet 1991 var en av målsättningarna att få ner den genomsnittliga bidragsnivån. Av olika anledningar har man inte, mer än marginellt, lyckats med detta. I mars 1997 låg den genomsnittliga bidragsnivån, efter att ha varit uppe på 73 %, på 65 %.

Om det skall bli möjligt att åstadkomma en finansiering av förslaget om en särbehandling av allmännyttiga organisationer är det enligt regeringen nödvändigt med en sänkning av den genomsnittliga bidragsnivån. Regeringen hänvisar till att AMS bedömt att det fortfarande finns ett visst utrymme för en fortsatt sänkning av nivåerna.

Regeringen anser att AMS nu bör intensifiera sitt arbete med att sänka de genomsnittliga bidragsnivåerna. Enligt regeringen bör det genomsnittliga bidrag som lämnas till andra arbetsgivare än allmännyttiga organisationer få uppgå till högst 60 % av den bidragsgrundande lönekostnaden.

Motioner

Vänsterpartiet yrkar, i motion Fi44 (yrk. 60), avslag på regeringens förslag om en högsta genomsnittlig bidragsnivå på 60 %. Enligt motionärerna bör man vid bedömningen av bidragsdelens storlek inte ta hänsyn till kostnaderna utan endast till den arbetshandikappades behov.

I motion Fi46 (yrk. 24) avvisar även *Kristdemokraterna* förslaget att sänka den genomsnittliga bidragsnivån till högst 60 %. Enligt motionärerna kan regeringens förslag leda till att gravt handikappade inte kan bli aktuella vid nya beslut om lönebidrag, vilket inte kan accepteras. Motionärerna yrkar att denna uppfattning ges regeringen till känna.

Utskottet

Den genomsnittliga bidragsnivån har, från att ha legat på 67 % 1991 och på 73 % 1995, kunnat sänkas betydligt de senaste åren. I dag är den 65 % av den bidragsgrundande lönekostnaden. En viktig orsak till sänkningen de senaste två åren är enligt AMS den allt effektivare handläggningen av lönebidrag hos af/Ami i form av satsningar på omförhandlingar och uppföljning.

Utskottet är av den uppfattningen att regeringens nu föreslagna satsningar på individuella och målinriktade handlingsplaner för alla anställda med lönebidrag samt satsningarna på särskilda lönebidragssamordnare kommer att medföra att hanteringen av lönebidragen blir ännu effektivare och bättre. Detta bör enligt utskottet få till följd att bidragsnivåerna kommer att sänkas.

Mot denna bakgrund och med beaktande av den besparing som krävs för en finansiering av förslaget om en särbehandling av de allmännyttiga organisationerna delar utskottet regeringens bedömning att den genomsnittliga bidragsnivån för andra än de allmännyttiga organisationerna får uppgå till högst 60 % av den bidragsgrundande lönekostnaden. Utskottet vill här påpeka att de genomsnittliga bidragsnivåerna avser hela riket.

Utskottets ställningstagande innebär att motionerna Fi44 (v) och Fi46 (kd) bör avstyrkas i berörda delar.

Bakgrund

Arbetsförmedlingarna och Ami har haft svårt att avgöra vilket budgetutrymme som finns när nya beslut skall fattas om anställningar med lönebidrag. Svårigheterna har berott bl.a. på att AMV inte kunnat påverka när utbetalning av lönebidrag skall ske och inte vetat hur stor frånvaro som anställda med lönebidrag kommer att ha.

Propositionen

För att effektivisera AMS administrativa rutiner i samband med att ett lönebidrag lämnas till en arbetsgivare och för att erhålla säkrare prognoser för kostnaderna för redan fattade lönebidragsbeslut föreslår regeringen att lönebidraget skall lämnas i form av ett belopp per dag i stället för per månad och att rekvisitionerna av lönebidrag skall ske månadsvis. Regeringen föreslår också att lönebidraget vid deltidsarbete skall reduceras i proportion till arbetstiden. Regeländringarna avses enligt regeringen gälla från den 1 juli 1997 för nya beslut om anställning med lönebidrag och för redan fattade beslut i samband med omprövning.

Regeringen anser slutligen att det måste ställas stora krav på prioritering av arbetet med att förbättra det ekonomiadministrativa uppföljningssystemet.

Utskottet

Utskottet välkomnar regeringens förslag som innebär att den lokala hanteringen kommer att bli lättare vid bedömningen av nya bidrag och bidrag som skall omförhandlas genom att af/Ami bättre kommer att kunna bedöma hur mycket av utrymmet för lönebidragsmedel som redan är in-tecknat. Med hänsyn till detta anser utskottet att regeringens förslag bör tillstyrkas.

Lönebidrag och rehabilitering*Bakgrund*

Ett av målen vid införandet av det flexibla lönebidragssystemet var att en anställning med lönebidrag skulle leda till rehabilitering av den arbetshandikappade så att denne skulle kunna övergå till ett osubventionerat eller lägre subventionerat arbete.

En viktig faktor som påverkar möjligheterna till rehabilitering för personer i anställning med lönebidrag är upprättandet av en handlingsplan. RRV har i en undersökning baserad på data från 13 arbetsförmedlingar funnit att nära 70 % av de anställda med lönebidrag saknade en handlingsplan.

Propositionen

Regeringen anser att lönebidragets rehabiliterande inriktning bör förstärkas från den 1 juli 1997 genom upprättandet av individuella och målinriktade

Motion

Vänsterpartiet ansluter sig i motion Fi44 (yrk. 58) till regeringens bedömning att individuella handlingsplaner skall upprättas. Partiet är dock kritiskt till att handlingsplanens enda syfte skall vara att underlätta övergångar till osubventionerat arbete. Detta är enligt motionen ett alldeles för snävt och orealistiskt perspektiv. Handlingsplaner måste även finnas för dem som genom sin sjukdom får sitt tillstånd försämrat. Detta bör ges regeringen till känna.

Utskottet

För personer i anställning med lönebidrag är enligt utskottet individuella, målinriktade handlingsplaner och uppföljning viktiga faktorer för att påverka möjligheterna till rehabilitering. Utskottet ställer sig därför positivt till regeringens förslag om upprättande av individuella och målinriktade handlingsplaner för alla anställda med lönebidrag.

Handlingsplanerna bör enligt utskottets mening göra det möjligt att bättre kunna utnyttja de resurser som finns tillgängliga på en arbetsplats, i form av åtgärder för arbetsanpassning, internutbildning och kamratstöd m.m. De bör även kunna bidra till att skapa större förtroende mellan den anställde, arbetsgivaren och af/Ami.

En av målsättningarna med de individuella handlingsplanerna är självklart att så många arbetshandikappade som möjligt skall kunna övergå till arbete utan statlig subvention eller med minskad statlig subvention. Utskottet vill dock framhålla att en handlingsplan i första hand är till för att förbättra situationen för den enskilde individen, inte att underlätta för samhället. De mål som skall sättas när en handlingsplan upprättas skall utgå från de framsteg som den enskilde individen kan göra med de förutsättningar som hon eller han har.

Med hänsyn till det anförda bör motion Fi44 (v) i berörd del avstyrkas i den mån den ej är tillgodosedd.

Kvinnor och män med funktionshinder

Propositionen

Om man skall samla kunskap om kvinnor och män med funktionshinder på arbetsmarknaden och bättre kunna belysa deras villkor, är det enligt regeringen nödvändigt med ytterligare utveckling och prioritering av forsknings- och utvärderingssatsningar. Regeringen anser också att statistikredovisningen, när det gäller de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, bör förbättras om man bättre skall kunna belysa villkoren för funktionshindrade kvinnor och män på arbetsmarknaden.

I olika sammanhang har utskottet betonat vikten av utvärdering av de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Utskottet delar regeringens uppfattning att särskilda satsningar bör göras för att belysa villkoren för funktionshindrade på arbetsmarknaden. Utskottet vill särskilt understryka att detta inte minst gäller de funktionshindrade kvinnorna, vilkas situation bör belysas bättre.

Lönebidrag för invandrare med språksvårigheter samt för äldre personer

Bakgrund

Invandrarpolitiska kommittén har i sitt delbetänkande (SOU 1995:76) och i sitt slutbetänkande (SOU 1996:55) föreslagit att lönebidrag skall kunna ges även till invandrare med långvariga och permanenta språksvårigheter.

För närvarande gäller en tillfällig utvidgning (prop. 1994/95:218, bet. 1994/95:AU15, rskr. 1994/95:398) av målgruppen för lönebidrag. Möjlighet finns att lämna bidrag till anställningar av långtidsarbetslösa, lokalt bundna personer som fyllt 60 år och som får ersättning från arbetslöshetskassa. Utvidgningen gäller till utgången av budgetåret 1997.

Propositionen

Regeringen anser att åtgärden lönebidrag bör vara förbehållen personer som har en funktionsnedsättning som leder till ett arbetshandikapp. Brister i språkfärdigheter kan enligt regeringen inte likställas med ett arbetshandikapp utan kräver helt andra insatser, som inte ryms inom ramen för lönebidragssystemet. Det förhållandet att en arbetssökande tillhör de äldsta på arbetsmarknaden skall inte heller enligt regeringen jämsättas med ett funktionshinder. Den tillfälliga utvidgningen av målgruppen för anställning med lönebidrag avseende äldre långtidsarbetslösa bör därför enligt regeringen inte förlängas efter utgången av budgetåret 1997.

Motion

Kristdemokraterna anser i motion Fi46 (yrk. 26 delvis) att det för invandrare, med enbart bristande kunskaper i svenska språket, och för långtidsarbetslösa, lokalt bundna personer som fyllt 60 år bör finnas en bättre lösning än förtidspensionering eller OTA. Motionärerna anser att regeringen måste finna en annan lönebidragsliknande åtgärd för dessa grupper.

Utskottet

Invandrare med språksvårigheter och äldre långtidsarbetslösa kräver enligt utskottet helt andra insatser än funktionshindrade. De bör därför inte omfattas av åtgärden ”anställning med lönebidrag”. Utskottet delar således regeringens bedömningar.

Utskottet anser inte heller att dessa grupper bör omfattas av någon lönebidragsliknande åtgärd som Kristdemokraterna förordar. Andra insatser bör vara mer adekvata. Utskottet vill också påpeka att regeringen nu föreslår att arbetsplatsintroduktion (API) skall kunna förlängas med som längst sex månader för bl.a. utomnordiska medborgare. Mot denna bakgrund bör motion Fi46 (kd) i berörd del avstyrkas.

Särskilda lönebidragssamordnare

Propositionen

I propositionen uppger regeringen att den avser att ge AMS ett uppdrag inför budgetåret 1998 att inleda ett treårsprojekt för att se över de problem som finns när det gäller bidragshantering. Projektet skall ha till syfte att utveckla metoder, kompetens samt uppföljnings- och utvärderingsinsatser för att förbättra den lokala hanteringen av åtgärden anställning med lönebidrag. Kostnaden för genomförandet av projektet beräknas uppgå till totalt 10 miljoner kronor och skall finansieras inom ramen för medel till anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Utskottet

I likhet med regeringen anser utskottet att det är av vikt att resurser satsas på att förbättra den lokala hanteringen av lönebidrag. För en högre effektivitet och säkerhet vid hanteringen av lönebidragen krävs en genomtänkt strategi. Utskottet välkomnar därför regeringens föreslagna projekt.

Löneutveckling

Motion

Vänsterpartiet framhåller i motion Fi44 (yrk. 64) att det nuvarande låga lönetaket för arbetshandikappade innebär att arbetsmarknaden förblir smal för dessa. Steg bör enligt motionärerna tas för att taket skall tas bort. Partiet vill ha ett tillkännagivande om att den högsta nivån skall följa löneutvecklingen.

I motion Fi44 (yrk. 65) ansluter sig Vänsterpartiet till regeringens bedömning att rekvisitionerna av lönebidragen skall ske månadsvis. Partiet anser dock att riksdagen skall besluta att lönebidraget skall anges i procent av aktuell lön och att bidraget skall kunna ändras under avtalsperioden. Partiet påpekar att många lönebidragsanställda i nuvarande läge inte får sin avtalsmässiga löneökning förrän bidraget omförhandlas vid nästa tillfälle.

Utskottet

I det rådande ekonomiska läget är utskottet inte berett att ställa sig bakom krav på ytterligare statsutgifter. Utskottet anser därför att motion Fi44 (yrk. 64 och 65) bör avstyrkas.

Motion

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi44 (yrk. 62) att ett särskilt rekryteringsstöd införs för arbetshandikappade. Stödet skall omfatta högst tolv månader och bidragsnivån skall ligga på högst 90 %. Genom en kvalitetssäkrad handlingsplan kan man enligt motionärerna göra en bättre bedömning av hur den arbetshandikappade kan klara ett arbete. Storleken på lönebidraget kan också enligt motionärerna på detta sätt fastställas med större precision än i dag. Partiet begär ett tillkännagivande till regeringen om detta.

Utskottet

Regeringens nu framlagda förslag om tydliga handlingsplaner med klart uppsatta mål samt satsning på bättre uppföljning under beslutsperioden kommer enligt utskottets uppfattning att leda till att bättre förutsättningar skapas för en bedömning av de arbetshandikappades arbetsförmåga. Detta gör det i sin tur lättare att bestämma lönebidragets storlek.

Med hänsyn härtill samt med beaktande av de extra kostnader som ett särskilt rekryteringsstöd innebär anser utskottet att något sådant särskilt stöd för närvarande inte är aktuellt. Motion Fi44 (v) bör således inte bifallas.

Samhall och lönebidrag**Motion**

Enligt *Vänsterpartiet*, motion Fi44 (yrk. 63), är lönebidraget av stor betydelse för Samhalls målsättning att klara övergångar från Samhall. För att Samhall skall kunna arbeta långsiktigt måste det enligt motionärerna säkras tillgång till en viss volym av lönebidrag. Partiet anser därför att en särskild kvot eller ett särskilt lönebidrag bör införas för övergångar från Samhall. Detta bör enligt motionärerna ges regeringen till känna.

Kenth Skårvik och Sigge Godin (fp) tar i motion Fi65 under tre yrkanden upp frågor som rör Samhall. I samtliga tre yrkanden vill de ha ett tillkännagivande.

Motionärerna är (yrk. 1) oroliga för att Samhalls sparkrav skall leda till dramatiska förändringar för de arbetshandikappade som är anställda där. Motionärerna befärar att arbetslösheten för dessa, som redan i dag är en av de grupper som har det allra svårast, kommer att öka.

Motionärerna anser vidare (yrk. 2) att Samhall skall erhålla lönekompen-sation för arbetshandikappade anställda på samma sätt som tidigare och som även gäller för anställda med lönebidrag.

Samhall har inför 1998 till regeringen framfört att man kan sysselsätta ytterligare 1 500 arbetshandikappade till en merkostnad av 180 miljoner kronor. Motionärerna anser (yrk. 3) att regeringen noga bör överväga detta förslag.

Regeringen har för avsikt att överväga förslagen i LOSAM-utredningens slutbetänkande (SOU 1997:64) Samhall – En arbetsmarknadspolitisk åtgärd under hösten 1997. Utskottet anser inte att regeringens ställningstagande skall föregripas. Mot denna bakgrund bör motionerna Fi44 (v) och Fi65 (fp) avstyrkas.

Anslag A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

Motioner

Folkpartiet framhåller i kommittémotion A49 (yrk. 2) att det inte är rimligt att man i dagens arbetsmarknadspolitiska läge förvärrar för dem som har det allra svårast. Motionärerna anser att man i budgeten för 1997 skall anslå ytterligare 250 miljoner kronor till de arbetshandikappade. Detta bör enligt motionärerna ges regeringen till känna.

Antalet lönebidragsanställda har enligt *Vänsterpartiet*, motion Fi44 (yrk. 57), minskat med 12 % de senaste åren. Motionärerna anser att det finns ett stort behov av att öka antalet lönebidragsanställda. För detta ändamål vill Vänsterpartiet ha ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag till tilläggsbudget för 1997 med en ökning av anslaget A 3 med 150 miljoner kronor.

Utskottet

Utskottet gör den bedömningen att fler lönebidragsanställningar i första hand skall åstadkommas genom en effektivisering av handläggningen av lönebidragen. Motionerna Fi44 (v) och A49 (fp) bör därför inte bifallas.

Nytt anslag A 7 Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring

Regeringen föreslår att det inrättas ett nytt ramanslag på 7,5 miljoner kronor, A 7, för vissa kostnader under 1997 för att införa den allmänna och sammanhållna arbetslöshetsförsäkringen enligt proposition 1996/97:107.

Finansiering sker genom den föreslagna besparingen till följd av ändrad ersättningsnivå för vissa deltagare i åtgärder med utbildningsbidrag.

Utskottet tillstyrker förslaget.

6. Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

I det följande behandlar utskottet den ekonomiska vårpropositionen såvitt gäller utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling jämte motioner. Först tar utskottet upp förslaget på tilläggsbudget för år 1997. Därefter kommer utskottet till frågan om ramen för utgiftsområdet. Slutligen behandlas övriga motionsyrkanden, dvs. de som har väckts med anledning av propositionen men som inte innehåller uttryckliga förslag om medel.

De förslag i propositionen som behandlas är yrkandena 6 delvis, 54 och 68 delvis.

1996/97:AU7y

De motioner som behandlas är följande:

- Fi42 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkande 7 delvis,
- Fi43 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 5 delvis,
- Fi44 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 5 delvis och 72,
- Fi45 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkandena 41 delvis och 46,
- Fi46 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkandena 4 delvis och 11,
- Fi78 av Kjell Ericsson (c) yrkandena 4 och 5,
- Fi82 av Ingbritt Irhammar och Margareta Andersson (c) samt
- Fi84 av Sivert Carlsson m.fl. (c) yrkandena 1 och 2.

Utgiftsområdet omfattar främst utgifter för olika former av företagsstöd, medel för medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram, medel från EG:s regionalfond samt utgifter för Glesbygdsverket och Statens institut för regional forskning. Utgiftsområdet brukar benämnas den "lilla" regionalpolitiken. Med den "stora" regionalpolitiken avses sakområden inom andra samhällssektorer som har regionalpolitisk betydelse.

Tilläggsbudget för år 1997

Propositionen

Ramen för utgiftsområde 19 uppgår enligt statsbudgeten för år 1997 till 3 726 miljoner kronor. I förslaget till tilläggsbudget lägger regeringen fram ett förslag som innebär en minskning av anslagen inom utgiftsområdet med 6,5 miljoner kronor (yrk. 68 delvis). Förslaget rör tre av anslagen inom utgiftsområdet, nämligen A 1 Regionalpolitiska åtgärder, A 5 Sysselsättningsbidrag och A 6 Transportbidrag. Som framgår av det följande är avsikten att anslaget A 1 Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) under utgiftsområde 24 Näringsliv skall tillföras 6,5 miljoner kronor.

Härutöver begär regeringen ändrade anslagsvillkor för anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder, så till vida att det skall kunna användas för tillkommande ändamål (yrk. 54).

A 1 Regionalpolitiska åtgärder

Propositionen

I statsbudgeten för budgetåret 1997 finns under anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder uppfört medel om 1 453 miljoner kronor (ramanslag).

Regeringen föreslår nu att anslaget minskas med 122,5 miljoner kronor. Minskningen är avsedd att finansiera ökningar av tre anslag, nämligen dels §sysselsättningsbidrag respektive transportbidrag inom utgiftsområde 19, dels Närings- och teknikutvecklingsverkets (NUTEK) anslag inom utgiftsområde 24.

Såvitt gäller anslagsökningen till NUTEK anför regeringen följande.

Under tidigare budgetår har medel för att täcka vissa av NUTEK:s kostnader för administration av bl.a. EG:s strukturfondsprogram anvisats över olika

regionalpolitiska anslag. En överföring av dessa medel till NUTEK:s administrationsanslag gjordes i samband med 1997 års budgetproposition, då utgiftsområde 19 minskades med 23 miljoner kronor och utgiftsområde 24 (Näringsliv) ökades med samma belopp. Enligt regeringens bedömning bör under innevarande budgetår ytterligare 9 miljoner kronor tillföras NUTEK för dess administrativa uppgifter inom ramen för programmet Regional utjämning och utveckling. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att 6,5 miljoner kronor överförs till anslaget A 1 Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader under utgiftsområde 24. Resterande belopp på 2,5 miljoner kronor finansieras genom omfördelning inom NUTEK:s förvaltningsanslag.

A 5 Sysselsättningsbidrag

Propositionen

Sysselsättningsbidrag kan lämnas till företag i vissa branscher i stödområdena 1 och 2 som varaktigt ökar sin sysselsättning. Anslaget disponeras av NUTEK, som får bemyndiga berörd länsstyrelse att använda medel för avsedda ändamål. I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för sysselsättningsbidrag uppfört ett ramanslag på 200 miljoner kronor.

Regeringen anmäler nu att anslaget enligt NUTEK:s bedömning kommer att överskridas med 35 miljoner kronor under budgetåret 1997. Orsaken anges vara den förbättrade ekonomiska konjunkturen. I propositionen föreslås att anslaget A 5 Sysselsättningsbidrag ökas med 35 miljoner kronor och finansieras genom en minskning av anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder med samma belopp.

A 6 Transportbidrag

Propositionen

Över anslaget, som disponeras av NUTEK, anvisas medel till transportbidrag. Av besparingsskäl sänktes bidragsnivåerna i de olika transportbidragsområdena med 5 procentenheter fr.o.m. den 1 januari 1997 (prop. 1996/97:1 utg.omr. 19, bet. AU2, rskr. 106). I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 303 miljoner kronor.

Regeringen anmäler nu att anslaget enligt NUTEK:s bedömning kommer att överskridas med 81 miljoner kronor under budgetåret 1997. Skälen är dels en volymökning, dels den omständigheten att den av statsmakterna beslutade besparingen får effekt först under andra halvåret 1997, dels också kvarstående ansökningar som avser budgetåret 1995/96. I propositionen föreslås att anslaget A 6 Transportbidrag ökas med 81 miljoner kronor och finansieras genom en minskning av anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder med samma belopp.

En särskild utredare har nyligen till regeringen överlämnat resultatet av sitt uppdrag med att kartlägga och analysera förutsättningarna för och effekterna av en utvidgning av transportbidraget. Regeringen kommer senare i år att ta ställning till utredningens förslag.

Propositionen

Sammantaget föreslår regeringen under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling en minskning av anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder med 122,5 miljoner kronor och en ökning av anslaget A 5 Sysselsättningsbidrag med 35 miljoner kronor respektive A 6 Transportbidrag med 81 miljoner kronor (yrk. 68 delvis).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet har ingen erinran mot regeringens förslag på tilläggsbudget. Utskottet föreslår således att riksdagen godkänner dessa.

Beslutsgrupper inom EG:s strukturfondsprogram**Propositionen**

Inom EG:s olika strukturfondsprogram finns beslutsgrupper. Dessa är – med något undantag – självständiga myndigheter. De saknar emellertid egna personella resurser. För sekretariatsfunktionen svarar i stället berörda länsstyrelser. Främst för detta nya ändamål har länsstyrelserna under budgetåret 1995/96 permanent tillförts 10 miljoner kronor (utgiftsområde 18 anslaget C 1 Länsstyrelserna). Vidare kan medel från anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder användas för vissa utgifter för beslutsgrupper knutna till strukturfondsprogram (prop. 1995/96:201, bet. AU7, rskr. 275).

Regeringen anser nu att ytterligare resurser behövs för sekretariatsfunktionen. Det hänvisas bl.a. till en av Riksrevisionsverket (RRV) nyligen genomförd granskning av hur administrationen av strukturfonderna samordnas. Regeringen begär riksdagens godkännande av förslaget om ersättning till sekretariatsuppgifter för beslutsgrupper inom EG:s strukturfonder (yrk. 54).

Vidare anmäls i propositionen att regeringen har beslutat att några länsstyrelser skall ta över de fondförvaltande centrala verkens uppgifter vad gäller vissa Interreg II A-program. I denna fråga har utskottet under ärendets beredning inhämtat kompletterande uppgifter från Närings- och handelsdepartementet. Därvid har följande framkommit. Ansvar för fondförvaltningen ligger hos tre centrala myndigheter, nämligen Arbetsmarknadsstyrelsen, Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) och Statens jordbruksverk. I överläggningar med bl.a. Finland och Sverige hade Europeiska kommissionen föreslagit en regionalisering av fondförvaltningen för gemenskapsinitiativet Interreg II A. I enlighet härmed har regeringen härefter – försöksvis – överlämnat sådana uppgifter till några länsstyrelser, däribland Länsstyrelsen i Norrbotten. Regeringskansliet har med anledning härav påtalat att förslaget i propositionen samtidigt borde innefatta riksdagens godkännande av att medel från anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder även skall kunna användas för ersättning i detta avseende.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i fråga om ersättning till sekretariatsuppgifter för beslutsgrupper inom EG:s strukturfonder. Vidare föreslår utskottet att riksdagen godkänner att medel från anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder får användas som ersättning till länsstyrelser för deras övertagande av de fondförvaltande centrala verkens uppgifter beträffande vissa Interreg II A-program.

Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000

Propositionen

Som har framgått av det föregående uppgår enligt statsbudgeten för år 1997 de totala utgifterna till 3,7 miljarder kronor. Förslaget om tilläggsbudget innebär att utgiftsområdet minskas med 6,5 miljoner kronor. Ramen för utgiftsområdet beräknas för år 1998 till 3 602 miljoner kronor, för år 1999 till 3 553 miljoner kronor och för år 2000 till 3 373 miljoner kronor.

Enligt vad som framgått tidigare har regeringen vid sin beräkning av den ekonomiska ramen utgått från följande förändringar.

Under år 1998 ökas ramen genom dels vissa utgifter för den s.k. Söderhamnsatsningen, dels ytterligare 50 miljoner kronor för satsningar inom ramen för det s.k. landshövdingeuppdraget. I det sistnämnda fallet föreslås en ökning med samma belopp även för åren 1999 och 2000. Såvitt gäller besparingar föreslås – utöver tidigare beslutade – att ramen minskas med 90 miljoner kronor för vart och ett av de tre åren. Besparingen skall på sikt i sin helhet tas ut på anslaget för sysselsättningsbidrag genom regelförändringar. Denna besparing kan – enligt regeringens bedömning – göras utan att man försämrar möjligheten att uppnå de regionalpolitiska målen.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden åren 1998–2000 som riktlinjer för regeringens budgetarbete (yrk. 6 delvis). Det hänvisas till propositionens avsnitt 5.6 och tabell 5.8.

Motioner

I *Moderaternas* motion Fi42 sägs att det är möjligt att med mindre resurser än vad som avsätts i dag förbättra villkoren för de regioner som i dag är föremål för åtgärder enligt den ”lilla” regionalpolitiken. Generella åtgärder, t.ex. minskad beskattning, avreglering och goda möjligheter till utbildning, ger regionerna förutsättningar att växa av egen kraft. Därför förordas minskningar av dels anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder – främst den del som disponeras av länsstyrelserna (länsanslaget) – dels anslaget A 6 Transportbidrag. Vidare bör medel från EG:s strukturfonder kunna användas för utbildning och kompetensutveckling. Statens roll som medfinansier bör minska. Moderaterna anser att ramen bör fastställas till 2 967 miljoner kronor för år 1998, 2 758 miljoner kronor för år 1999 och 2 328 miljoner kronor för år 2000 (yrk. 7 delvis).

Folkpartiet liberalerna anser enligt motion Fi43 att ramen bör minskas med 50 miljoner kronor för vart och ett av åren 1998–2000 (yrk. 5 delvis).

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi44 en höjning av ramen för år 1998 med 500 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Utgiftsökningarna berör tre områden. Regeringens förslag om en besparing på 90 miljoner kronor på anslaget för sysselsättningsbidrag tillbakavisas. En sådan besparing skulle drabba sysselsättningen i regionalpolitiska stödområden, hävdas det i motionen. Det s.k. landshövdingeuppdraget bör tillföras 400 miljoner kronor utöver det belopp som föreslås i propositionen. Teknicspridning och stöd till upprättande av nätverk mellan mindre företag är av särskild vikt. Program som särskilt vänder sig till kvinnors näringsverksamhet och kooperativt företagande bör också uppmärksammas. En fortsatt prioritering av ett Nationellt resurscentrum med 10 miljoner kronor bör också göras, anser Vänsterpartiet (yrk. 5 delvis).

Miljöpartiet förordar i motion Fi45 en höjning av ramen för vart och ett av åren med 105 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Motionärerna anser att anslaget A 4 Ersättning för nedsättning av socialavgifter bör återställas till den nivå som gällde före år 1997. Det är viktigt att företagarna ges rimliga, stabila och förutsägbara villkor – även inom regionalpolitiken, anför det (yrk. 41 delvis). Ett separat yrkande med motsvarande syfte har framställts i samma motion (yrk. 46).

I motion Fi46 av *Kristdemokraterna* avvisas regeringens aviserade besparingar om 90 miljoner kronor avseende regionalpolitiska insatser. Detta innebär en ökning av ramen jämfört med regeringens förslag med motsvarande belopp. Motionärerna förespråkar att medlen används för att förändra stödområdesindelningen. Gränserna för denna har gällt under lång tid, anför motionärerna som samtidigt erinrar om att strukturen på arbetsmarknaden har genomgått stora förändringar. Norsjö anges som exempel på en kommun som har drabbats av en otidsenlig indelning i stödområden (yrk. 4 delvis).

Uppställt i tabell ser förslagen till utgiftsområde 19 i propositionen och motionerna ut på följande sätt

(miljarder kronor).

År	Prop.	(m)	(fp)	(v)	(mp)	(kd)
1998	3,6	– 0,6	– 0,05	+ 0,5	+ 0,1	+ 0,09
1999	3,5	– 0,8	– 0,05	–	+ 0,1	+ 0,09
2000	3,4	– 1,0	– 0,05	–	+ 0,1	+ 0,09

Utskottet

Regeringen har vid beräkningen av den ekonomiska ramen utgått från att en besparing på 90 miljoner kronor skall göras fr.o.m. 1998. På sikt skall besparingen i sin helhet tas ut på anslaget för sysselsättningsbidrag. Enligt regeringens bedömning är denna besparing möjlig utan att förutsättningarna att uppnå de regionalpolitiska målen försämrats. Regeringen anför vidare att den

kommer att lägga stor vikt vid att utveckla formerna för en ny regional näringspolitik för ökad tillväxt i hela landet. Ett uttryck för detta är den ytterligare satsning som görs som en uppföljning av det s.k. landshövdingeuppdraget och som innebär en bred samverkan i länen.

Gemensamt för Moderata samlingspartiet och Folkpartiet liberalerna är kravet på minskning av ramen för vart och ett av de tre åren. Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna förordar i stället ökning; Vänsterpartiets förslag avser dock endast år 1998.

Utskottet konstaterar nu – liksom vid föregående års behandling av utgiftsram för utgiftsområde 19 (1995/96:AU4y, bet. FiU10) – att ramen grundas på en preliminär beräkning. Enligt vad utskottet erfarit har regeringen för avsikt att hösten 1997 lägga fram en regionalpolitisk proposition. I avvaktan på detta anser utskottet att regeringens beräkning kan godtas. Detta innebär att propositionen tillstyrks i berörd del. Motionerna Fi42 (m), Fi43 (fp), Fi44 (v), Fi45 (mp) och Fi46 (kd) avstyrks därmed såvitt de berör ramen för utgiftsområde 19.

Övriga frågor

Resurscentrum för kvinnor

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi44 läggs det fram ett förslag som går ut på att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt förslag om tilläggsbudget. Såvitt gäller utgiftsområde 19 bör det, menar motionärerna, innehålla förslag om att 5 miljoner kronor skall tillföras anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder för Nationellt resurscentrum för kvinnor (NRC) (yrk. 72).

Även i motion Fi82 av Ingbritt Irhammar och Margareta Andersson (c) tas frågan om ett Nationellt resurscentrum upp. Motionärerna anser att frågorna om organisation och finansiering måste lösas (yrk. 2). Målet, anför de, måste vara att det inom en snar framtid skall finnas lika många kvinnor som män som är företagare. I motionen utvecklas en rad argument för ett fortsatt stöd till ett NRC. En permanent finansiering av regionala resurscentrum är också angelägen (yrk. 1).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet tog upp frågan om s.k. resurscentrum för kvinnor hösten 1996 i samband med behandlingen av budgetpropositionen (bet. 1996/97:AU2). Sådana resurscentrum är avsedda att utgöra en plattform för att stärka kvinnors ställning i samhället och då framför allt inom det regionalpolitiska stödområdet. Resurscentrum finns såväl på regional som lokal nivå. De finansieras bl.a. genom den del av anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder som disponeras av länsstyrelserna, det s.k. länsanslaget. För stöd till dessa regionala och lokala centrum finns ett Nationellt resurscentrum, knutet till NUTEK. Hösten 1996 överlämnades från NUTEK och Glesbygdsverket ett förslag avseende en fortsatt verksamhet innefattande ett handlingspro-

gram för perioden 1997–2000. Regeringen anmälde i budgetpropositionen sin avsikt att senare ta ställning till frågan.

Utskottet konstaterar att någon redogörelse i frågan inte har lämnats i vårpropositionen. Enligt inhämtade uppgifter har Glesbygdsverket och NUTEK i april 1997 till regeringen (Närings- och handelsdepartementet) ingivit en rapport med utvärdering av NRC. Därmed bör regeringen ha fått förutsättningar att redovisa sitt ställningstagande i budgetpropositionen för år 1998. I avvaktan på denna saknar utskottet skäl att närmare ta ställning till de nu aktuella motionsförslagen. Motionerna Fi44 (v) och Fi82 (c) avstyrks alltså, den förra i berörd del.

Regionala utvecklingsgrupper

Motion

I motion Fi84 av Sivert Carlsson (c) betonas att regionalpolitiken – för att problemen med utflyttning från landsbygden och koncentrationen till stadsområdena skall kunna hejdas – måste vara konsekvent, aktiv och offensiv. Den växtkraft som finns i de tusentals utvecklingsgrupper som på landsbygden arbetar i olika projekt måste stödjas; i dessa föds de idéer som kan komma inte bara landsbygden utan hela landet till godo (yrk. 2).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet instämmer i att de mångskiftande verksamheter som initieras och utvecklas i skilda delar av landet är värdefulla för den regionala utvecklingen. I detta sammanhang vill utskottet erinra om den breda samverkan för att åstadkomma en effektiv, tillväxtorienterad närings- och regionalpolitik som nu pågår i länen. Det s.k. landshövdingeuppdraget, som går ut på att landshövdingarna i samtliga län svarar för samordning av olika aktiviteter och olika aktörer, drivs nu vidare. Den verksamhet som motionären har i åtanke är enligt utskottets mening av det slag som väl ryms inom landshövdingeuppdraget. Utskottet konstaterar samtidigt att regeringens förslag till utgiftsram för åren 1998–2000 innefattar en särskild satsning på denna verksamhet. Utskottet förutsätter att regeringen i höst återkommer med en redovisning av hittillsvarande erfarenheter av landshövdingeuppdraget. Med det sagda avstyrks motion Fi84 (c) i nu aktuellt avseende.

EG:s strukturfonder

Motion

I motion Fi78 av Kjell Ericsson (c) uttrycks oro för den omfattande byråkrati som kringgärdar hanteringen av EG:s strukturfonder. Goda projekt riskerar att kvävas, anför motionären. Regeringen bör därför snarast ta initiativ till en förenkling av rutinerna, främst genom att så mycket som möjligt hanteras på länsnivå.

Vidare påpekar motionären att det för närvarande finns många regionalpolitiska EU-projekt som är intressanta och som kommer att kräva betydande

statliga medel för medfinansiering. Han befarar att de i propositionen beräknade medlen för regional näringspolitik kan visa sig otillräckliga. Regeringen bör därför ha beredskap att tillföra ytterligare medel för detta ändamål.

Ett uttalande av riksdagen av nu angiven innebörd begärs (yrk. 5).

Utskottet

Arbetsmarknadsutskottet behandlade frågan om byråkrati när det gäller handläggningen inom ramen för EG:s strukturfonder hösten 1996 (bet. 1996/97:AU2). Utskottet framhöll att det är ofrånkomligt att oklarheter och andra olägenheter uppkommer i ett inledningsskede; det erinrades om att ett administrativt uppföljningssystem hade tagits i bruk. Utskottet betonade samtidigt vikten av att krångel och byråkrati motverkas. Regeringen förutsattes fortlöpande vidta åtgärder för att öka effektiviteten och smidigheten i ärendehandläggningen. Utskottet utgick från att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag som innebär att arbetet i strukturfondsprogrammen underlättas.

Enligt vad utskottet erfarit har regeringen för avsikt att hösten 1997 presentera en samlad regionalpolitisk proposition. Enligt utskottets uppfattning bör en sådan innehålla förslag med den inriktning som motionären förordar. Såvitt gäller frågan om medel erinrar utskottet om sitt uttalande hösten 1996, nämligen vikten av att det möjliga återflödet från strukturfonderna skall kunna utnyttjas fullt ut. Även i detta avseende förutsätter utskottet att regeringen återkommer i den aviserade regionalpolitiska propositionen. I avvaktan på detta finner utskottet att någon åtgärd med anledning av motion Fi78 (c) inte är påkallad. Denna avstyrks alltså i nu berörd del.

Regional utveckling och olika samhällssektorer, m.m.

Motioner

I *Kristdemokraternas* motion Fi46 anfördes att det är nödvändigt att arbetsmarknadspolitiken och den ekonomiska politiken harmoniseras med regionalpolitiken. En väl utbyggd infrastruktur är ett av de viktigaste medlen att skapa goda förutsättningar för hela Sveriges utveckling. Vidare måste såväl näringsliv som offentlig sektor i glesbygd kompenseras för bl.a. långa avstånd och små lokala marknader (yrk. 11).

Kjell Ericsson anför i motion Fi78 att omstrukturering av myndigheter, institutioner etc. får dominoeffekter på övriga verksamheter på en ort. I den s.k. REKO-STAT-utredningen konstateras att betydande förändringar av statlig verksamhet har medfört att många arbetstillfällen har försvunnit från regionalpolitiskt utsatta områden. Staten måste ta ett betydligt större ansvar, bl.a. genom ökad decentralisering av sin verksamhet (yrk. 4).

I motion Fi84 av Sivert Carlsson m.fl. (c) välkomnas förslagen i propositionen om utveckling av formerna för en ny regional näringspolitik, men motionärerna anser att ett sektorsövergripande arbete krävs för att det skall bli resultat. Statens helhetsansvar för den regionala utvecklingen betonas (yrk. 1).

Arbetsmarknadsutskottet vill instämma i det som anförs i motionerna om den betydelse för den regionala utvecklingen som de olika statliga sektorerna har och om statsmakernas ansvar för en regional balans. I sitt betänkande hösten 1996 (bet. 1996/97:AU2) hänvisade utskottet till den då pågående s.k. REKO-STAT-utredningen. Denna har numera avlämnat sitt betänkande (SOU 1997:13) Regionpolitik för hela Sverige. I detta görs en analys av de regionala konsekvenserna av förändringar i den statliga sektorn. Dessa konsekvenser beskrivs i termer av grundläggande välfärd, sysselsättning, servicetillgänglighet för hushållen, arbetskraftens utbildningsnivå, tillväxtbetingelser för företagen samt graden av mobilisering av regionala resurser. Utredningen använder begreppet regionpolitik för en samordnad men geografiskt differentierad statlig politik i syfte att både uppnå mellanregional balans och stimulera tillväxt i varje region i Sverige.

Såvitt utskottet har erfärut kommer de resultat som presenteras i REKO-STAT-utredningen att tas under övervägande i den aviserade regionalpolitiska propositionen. Det är motiverat att riksdagen avvaktar nämnda proposition. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna Fi46 (kd), Fi78 (c) och Fi84 (c), alla i nu berört avseende.

7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000

Utskottet har i det ovanstående behandlat regeringens och oppositionspartiernas förslag avseende *innevarande budgetår* (propositionens avsnitt 6) såvitt avser utgiftsområdena 13, 14 och 19. Utskottet har i huvudsak tillstyrkt regeringsförslagen, i några fall med vissa justeringar. Dessa justeringar har inte bedömts påverka budgeten så att några revideringar i förhållande till propositionen blir nödvändiga i nuvarande läge. Utskottet har avstyrkt samtliga anknyttande motionsförslag. Utskottet anser att de av regeringen beräknade budgeteffekterna av förslagen på tilläggsbudgeten kan godtas. Detta innebär att arbetsmarknadsutskottet anser att riksdagen för år 1997 bör godkänna ändrade ramar för utgiftsområdena 13, 14 och 19 samt nytt anslag i enlighet med specifikation i propositionens tabell (punkt 68 i motsvarande del, tabell s. 37). Motionsyrkandena med avvikande förslag bör följaktligen avstyrkas. Det är motionerna Fi43 (yrk. 15), Fi44 (yrk. 50 och 56) samt Fi46 (yrk. 26), i förekommande fall i motsvarande delar.

I fråga om *ramarna för budgetåren 1998–2000* (propositionens avsnitt 5) anser utskottet att den av regeringen framlagda preliminära fördelningen på utgiftsområden för åren 1998–2000, såvitt avser utgiftsområdena 13, 14 och 19, kan godtas som riktlinjer för regeringens budgetarbete (punkt 6, tabell 5.8). Det innebär att motsvarande förslag om beräkningar i de fem partimotionerna bör avstyrkas. Det är motionerna Fi42 (yrk. 7), Fi43 (yrk. 5), Fi44 (yrk. 5, avser endast år 1998), Fi45 (yrk. 41) och Fi46 (yrk. 4), samtliga i motsvarande delar.

De av utskottet tillstyrkta ramarna och oppositionspartiernas förslag i förhållande till utskottets ställningstagande framgår av nedanstående tabeller.

1996/97:AU7y

Förslag till ram för utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet
Belopp i miljoner kr

År	Utskottet	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram				
		Moderata samlingspartiet	Folkpartiet liberalerna	Vänsterpartiet	Miljöpartiet de gröna	Kristdemokraterna
1997	41 627					
1998	40 631	+12 730	-10 319	-1400	-3 770	-7 472
1999	31 670	+13 306	-10 319		-8 970	-3 900
2000	25 333	+11 861	-10 319		-7 670	-2 900

Förslag till ram för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv
Belopp i miljoner kr

År	Utskottet	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram				
		Moderata samlingspartiet	Folkpartiet liberalerna	Vänsterpartiet	Miljöpartiet de gröna	Kristdemokraterna
1997	50 161					
1998	49 209	-23 280	-8 198	+5 983	-1 500	-2 900
1999	50 166	-23 027	-7 545		- 8 400	- 2 900
2000	48 820	-22 322	-8 045		-19 680	- 2 900

Förslag till ram för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling
Belopp i miljoner kr

År	Utskottet	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram				
		Moderata samlingspartiet	Folkpartiet liberalerna	Vänsterpartiet	Miljöpartiet de gröna	Kristdemokraterna
1997	3 720					
1998	3 602	- 635	-50	+500	+105	+90
1999	3 553	-795	-50		+105	+90
2000	3 373	- 1 045	-50		+105	+90

Stockholm den 15 maj 1997

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Johnny Ahlqvist

I beslutet har deltagit: Johnny Ahlqvist (s), Elver Jonsson (fp), Berit Andnor (s), Ingvar Johnsson (s), Kent Olsson (m), Elving Andersson (c), Laila Bjurling (s), Patrik Norinder (m), Sonja Fransson (s), Hans Andersson (v), Kristina Zakrisson (s), Christel Anderberg (m), Barbro Johansson (mp), Paavo Vallius (s), Christer Erlandsson (s), Anna Åkerhielm (m) och Michael Stjernström (kd).

Avvikande meningar

Gemensamma avvikande meningar

1. Stimulansersättning vid offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa

Elver Jonsson (fp), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Christel Anderberg (m), Anna Åkerhielm (m) och Michael Stjernström (kd) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande i ovanstående avsnitt under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Situationen för de äldre på arbetsmarknaden är allvarlig. Åtgärden offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) är enligt utskottets mening ogenomtänkt och bör snarast avskaffas. Därmed delar utskottet också Kristdemokraternas uppfattning i motion Fi46 att medel för stimulansersättning vid OTA inte bör anslås. Åtgärden riskerar att förvärpa arbetsmarknadssituationen för de äldre.

Riskerna är uppenbara att OTA medför att arbetsförmedlingarna minskar sina insatser för de äldre och att kommunerna räknar med att få förstärkning utan motsvarande kostnader. Detta kan leda till att ytterligare personal sägs upp. Att hänvisa äldre till bidragsjobb kan vara ett hot mot en bra och professionell vård. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker motionerna Fi46 (yrk. 26 delvis) och Fi44 (yrk. 41) samt avstyrker propositionen i berörd del.

2. Aktivare användning av arbetslöshetsersättningen

Elver Jonsson (fp), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Christel Anderberg (m) och Anna Åkerhielm (m) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande i ovanstående avsnitt under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att arbetslöshetsförsäkringen bör vara utformad så att den uppmuntrar aktivt sökbeteende, främjar en dynamisk lönebildning, medverkar till att arbetsmarknadens funktionssätt förbättras och därmed i förlängningen bidrar till ett ökat antal arbetstillfällen. Detta kräver emellertid att regelverket är tydligt och stringent. Avsteg från ersättningsreglerna bör kunna medges endast om synnerliga skäl föreligger, exempelvis vid individuellt behov av en fokuserad yrkesutbildning. Utskottet anser att regeringens förslag om att lämna arbetslöshetsersättning till personer som inte står till arbetsmarknadens förfogande inte utgör ett sådant skäl. Regeringens förslag beträffande åtgärden bör därför avslås i enlighet med Folkpartiets förslag.

Utskottets ställningstagande innebär att propositionens förslag (yrk. 37) och motion Fi46 (yrk. 20) avstyrks. Motionerna Fi43 (yrk. 16) och Fi44 (yrk. 48) tillstyrks.

3. Resursarbete

Elver Jonsson (fp), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Christel Anderberg (m), Barbro Johansson (mp), Anna Åkerhielm (m) och Michael Stjernström (kd) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande i ovanstående avsnitt under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

Utskottet delar motionärernas åsikt att förslaget med resursarbete måste avvisas. Det defensiva förslaget är förknippat med rad problem. Förändringsbenägenheten i kommunerna avtar, undanträngningseffekterna blir betydande och det finns uppenbara risker för snedvriden konkurrens samt övervältrings- och inläsningseffekter.

Det anförda innebär att utskottet avstyrker propositionen (yrk. 11 och 18) och motion Fi44 (yrk. 49) samt tillstyrker motionerna Fi43 (yrk. 8), A49 (yrk. 12), A48 (yrk. 1 och 8), Fi45 (yrk. 31 och 33) samt Fi46 (yrk. 19).

4. Tillfällig avgångsersättning

Elver Jonsson (fp), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Christel Anderberg (m) och Anna Åkerhielm (m) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande i ovanstående avsnitt under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i uppfattningen att förslaget om tillfällig avgångsersättning ger en felaktig signal som redan på kort sikt riskerar att påverka arbetsgivares attityd till äldre medarbetare. Metoden att ”pensionera bort” äldre långtidsarbetslösa är ineffektiv, oekonomisk och orättfärdig och måste avvisas. Mot denna bakgrund instämmer utskottet i Folkpartiets uppfattning att regeringens förslag om tillfällig avgångsersättning bör avslås.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet således propositionen (yrk. 38) och motion Fi46 (yrk. 21) samt tillstyrker motionerna Fi43 (yrk. 11) och Fi45 (yrk. 28).

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

5. Moderata samlingspartiets avvikande meningar

Kent Olsson, Patrik Norinder, Christel Anderberg och Anna Åkerhielm (alla m) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande i nedanstående avsnitt under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

2. Allmän inriktning av politiken

avser den del som har underrubriken

Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken

Sverige måste åter bli en nation i arbete. Det måste skapas förutsättningar för nya arbeten. Den socialdemokratiska regeringen har helt gett upp kampen mot arbetslösheten. Arbetskraften avvecklas genom förtidspension och andra manövrer. En stor offentlig sektor tillförs ännu mera resurser. En ”tredje sektor” på arbetsmarknaden organiseras med konstruerade offentliga arbeten som låser in människor i system som liknar 1930-talets arbetsplikt.

Utskottet ansluter sig till Moderaternas syn på hur en politik för företagande och nya arbeten bör utformas: lägre skatter på arbete och företagande, bättre konkurrens, kvalitativ kunskapsuppbyggnad, reformering av arbetsmarknad och lönebildning, minskat krångel, effektivare arbetsmarknadspolitik, deltagande fullt ut i EMU samt privatisering av statlig och kommunal affärsverksamhet.

För att förbättra arbetsmarknaden och lönebildningens funktionssätt måste dagens detaljerade och hämmande arbetsmarknadslagstiftning ersättas med ett begränsat antal bindande regler som garanterar den enskilde arbetstagarens grundläggande rättigheter och trygghet. Lagreglerna skall skapa klarhet och förutsägbarhet. De skall ge utrymme för lokala och individuella avtal. I avvaktan på att en ny *arbetsrättslig lagstiftning* genomförs bör lagen om anställningsskydd sättas ur kraft för nyanställningar. Mindre företag skulle kunna befrias från vissa av de arbetsrättsliga reglerna.

Lönebildningen måste fungera. Detta är avgörande för en hög tillväxt utan ökad inflation. En ändamålsenlig lönebildning har förhindrats av skattepolitiken och regelsystemen på arbetsmarknaden. Regeringen knyter ogrundade förhoppningar till arbetsmarknadens parter. Den utredning som regeringen tillsatt har alltför snäva direktiv. Institutionella förändringar krävs för en mer decentraliserad lönebildning som bygger på lokala och individuella villkor. På det sättet skulle man kunna åstadkomma att löneökningarna är förenliga med bibehållen konkurrenskraft mot omvärlden samtidigt som strukturomvandlingen i den svenska ekonomin kunde främjas. Det innebär också att högre löneökningar tillåts i expansiva sektorer och att större löneskillnader tillåts på individnivå. Reglerna måste ändras så att en konflikt alltid måste föregås av medlemsomröstning. Sympatiåtgärder skall förbjudas.

Arbetslöshetsförsäkringen skall ge alla arbetslösa skydd. Den måste tidsbegränsas så att den ger incitament att ta erbjudet arbete. De nya reglerna måste genomföras samtidigt med Moderaternas strategi för företagande, tillväxt och arbete.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

Arbetsmarknadspolitiken måste effektiviseras så att de arbetssökandes möjligheter till nya arbeten blir bättre. Arbetsmarknadspolitiken har tilldelats en roll den inte kan spela. Regeringen har satsat på volym i stället för effektivitet och ändamålsenlighet. För arbetslösa upp till 25 år bör lärlingsutbildning vara huvudinsatsen. För personer över 55 år kan skattereduktion för arbetsgivaren tänkas. För övriga arbetslösa bör arbetsmarknadsutbildning vara huvudinsatsen. Den måste vara tydligt fokuserad på att ge den eftersträlvade effekten.

Utskottet anser med detta att Moderaternas motion Fi42 (yrk. 1 delvis och 9) bör tillstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i motsvarande delar, dvs. Fi43 (yrk. 1 delvis och 20), Fi44 (yrk. 1 delvis, 15–20 och 22 delvis), Fi45 (yrk. 1 delvis, 26, 30, 34 och 44, de båda sistnämnda delvis) samt Fi46 (yrk. 1 delvis, 5, 9 och 27) samt A49 (yrk. 1).

3. Utgiftstak för den offentliga sektorn för åren 1997–2000 (propositionens avsnitt 5)

avser den del som har underrubriken

Förutsättningar m.m.

Liksom Moderaterna anser utskottet att man för ökad tydlighets skull bör överföra de medel på utgiftsområde 14, anslag A 2, som i dag hänförs till aktivitetsstöd och motsvarande till utgiftsområde 13. Detta leder till ökad belastning på utgiftsområde 13 och en motsvarande minskning på utgiftsområde 14.

Uppställt i tabell innebär Moderaternas förslag på utgiftsområdena 13, 14 och 19 följande jämfört med propositionens förslag.

Utg. omr.	Budgetår (miljoner kronor)			
	1997	1998	1999	2000
13	prop. 41 627	prop. 40 631	prop. 31 670	prop. 25 333
		Fi42 +12 730	Fi42 +13 306	Fi42 +11 861
			-9 400	-9 400
14	prop. 50 161	prop. 49 209	prop. 50 166	prop. 48 820
		Fi42 -23 280	Fi42 -23 027	Fi42 -22 322
19	prop. 3 719	prop. 3 602	prop. 3 553	prop. 3 373
		Fi42 -635	Fi42 -795	Fi42 -1 045

Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000 framgår av avsnitt 7 nedan.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

4. Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

avser den del som har underrubriken

Konsekvenser av propositionen om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring

Arbetsmarknadsutskottet delar Moderata samlingspartiets uppfattning i motion A48 att en rätt utformad arbetslöshetsförsäkring kan bidra till den förnyelse som Sverige behöver och som inbegriper bl.a. skatteförändringar, kunskapsutveckling, förändringar på arbetsmarknaden och en effektivisering av arbetsmarknadspolitiken. Försäkringen bör, som Moderaterna framhåller, uppmuntra ett aktivt sökbeteende, främja en annorlunda lönebildning samt leda till en förbättring av arbetsmarknadens funktionssätt och därmed i förlängningen till ett ökat antal arbetstillfällen.

Utskottet vill, vilket framgår inledningsvis, i likhet med Moderaterna i motion Fi42 ha en allmän arbetslöshetsförsäkring som ger alla arbetslösa skydd, men som samtidigt innehåller starka incitament att ta erbjudet arbete. Därför måste arbetslöshetsförsäkringen vara tidsbegränsad.

Som framgår ovan under den allmänna redovisningen avstyrker utskottet propositionen i berörd del.

5. Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv

avser de delar som har underrubrikerna

Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna

Arbetsmarknadsutskottet anser att det finns fog för den kritik mot kvantitativa mål inom arbetsmarknadspolitiken som förs fram i motion A48 (yrk. 10) av Per Unckel m.fl. (m). Genom fastställande av volymmål för AMV finns det risk att fokuseringen avser AMV:s förmåga att nå dessa mål snarare än kvaliteten på och effekterna av de olika åtgärdsprogrammen. Detta är olyckligt, särskilt som volymmålen ofta grundar sig på politiska hänsyn snarare än hänsynen till vad som är optimalt för arbetsmarknaden. En av effekterna av för högt satta volymmål är att AMV – för att tillmötesgå statsmakernas krav – omfördelar resurser till billigare åtgärder som ger fler platser för pengarna. Volymmålen leder därför till att högt ställda krav på kvalitet och effektivitet åsidosätts till förmån för en arbetsmarknadspolitisk massproduktion. Utskottet noterar dock att regeringen nu – delvis – tycks ha insett detta genom att presentera ett förslag om sänkning av volymmålet. Dock borde regeringen helt ha övergivit volymmålet. Med det sagda tillstyrker utskottet motion A48 (m) i nu aktuell del.

Tillfälliga personalförstärkningar hos AMV

Enligt arbetsmarknadsutskottets mening måste förmedlingsverksamheten förbättras. Såsom anförs i motion A48 (yrk. 9) av Per Unckel m.fl. (m) utgör förmedlingsinsatser det effektivaste inslaget i varje slags arbetsmarknadspolitik. Den hastiga försämringen av arbetsmarknaden har belastat framför allt

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

den offentliga arbetsförmedlingen hårt. Förmedling av arbetsmarknadspolitiska åtgärder har upptagit mycket av den tid som annars kunde ägnas åt förmedling av arbeten. Arbetsmarknadsutskottet anser därför att man bör göra en markerad separering av de arbetsförmedlande och åtgärdsrelaterade verksamheterna som ett första nödvändigt steg. I kombination med den minskade åtgärdsvolym som är en följd av den politik som förordas i motion A48 (m) kommer detta att förbättra villkoren för arbetsförmedlingarna att fullgöra sin huvudsakliga uppgift, att förmedla arbeten. Motionen tillstyrks alltså i här berört avseende.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

Arbetslivsutveckling (ALU) och arbetsplatsintroduktion (API)

Arbetsmarknadsutskottet finner att de regelförändringar som berör de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ALU och API handlar om att ge ökad möjlighet till förlängning av perioden. Denna inriktning av arbetsmarknadspolitiken kan emellertid inte utskottet ställa sig bakom. I stället förordas den politik som redovisas i motion A48 (yrk. 12) av Per Unckel m.fl. (m), nämligen att flera av de nuvarande åtgärderna successivt skall minskas i omfattning för att senare helt utgå. Åtgärdssammansättningen måste tydligare än i dag inriktas på att förbättra den enskildes möjligheter att återkomma till reguljärt arbete, inte på att erbjuda aktivitet åt så många arbetslösa som möjligt. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna. Med det sagda tillstyrks förslaget i motion A48 (m) i nu behandlade delar.

Insatser för att öka kvinnors företagande

Arbetsmarknadsutskottet noterar att regeringens förslag beträffande det förlängda starta-egit-bidraget för kvinnor snarast gäller en vidgning av målgruppen. I likhet med den syn som förs fram i motion A48 (yrk. 13) av Per Unckel m.fl. (m) anser utskottet att detta är exempel på en arbetsmarknadspolitik som leder fel. Enligt utskottets uppfattning bör i stället flera av de nuvarande åtgärderna successivt minska i omfattning för att senare helt utgå. Åtgärdssammansättningen måste tydligare än i dag inriktas på att förbättra den enskildes möjligheter att återkomma till ett reguljärt arbete, inte på att erbjuda aktivitet åt så många arbetslösa som möjligt. Arbetsmarknadsutskottet avvisar därför regeringens förslag. Utskottet tillstyrker med det sagda motion A48 (m) i aktuellt hänseende.

Interpraktikstipendier

Arbetsmarknadsutskottet noterar att de den 1 juli 1995 införda Europastipendierna inte varit någon framgång. Från såväl ungdomars som företags sida har intresset varit svagt. Regeringen föreslår därför att sådana stipendier skall ersättas med s.k. Interpraktikstipendier. Enligt vad som sägs i propositionen skall dessa nya stipendier göras tillgängliga även för volontärarbete i utvecklingsländer. Arbetsmarknadsutskottet kan inte dela denna uppfattning. I detta avseende är utskottets linje i överensstämmelse med den som redovisas

i motion A48 (yrk. 14) av Per Unckel m.fl. (m). I stället anser utskottet att syftet med program av detta slag bör vara att erbjuda unga människor bättre möjlighet att tillgodogöra sig erfarenheter från övriga EU-länder men också en chans att etablera sig på den alleuropeiska marknaden. Att uppmuntra och finansiera frivilliga insatser i tredje världen genom medel avsatta för arbetsmarknadspolitiska åtgärder är inte försvarbart. Arbetsmarknadsutskottet avvisar därför den uppfattning som regeringen redovisar i denna fråga. Motion A48 (m) tillstyrks därmed i detta avseende.

Övriga frågor

Arbetsmarknadsutbildning

Regeringen föreslår att arbetsmarknadsutbildningen skall tillföras ytterligare resurser i hopp om att delvis kunna kompensera för att volymmålen medfört ett kraftigt reducerat antal deltagare i den dyrare arbetsmarknadsutbildningen till förmån för billigare åtgärder, t.ex. ALU. Enligt arbetsmarknadsutskottets uppfattning är de satsningar som görs på den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen alltför små, och arbetsmarknadsutbildningen bedrivs på ett ineffektivt och i många fall felaktigt sätt. Utskottet ansluter sig i detta avseende till det synsätt som präglar motion A48 (yrk. 11) av Per Unckel m.fl. (m).

Arbetsmarknadsutskottet förordar i stället en arbetsmarknadsutbildning som är styrd mot klart definierade arbetsmarknadsbehov och erbjuder en kvalitet som tillmötesgår högt ställda krav från såväl deltagare som framtida arbetsgivare. Utbildningsinsatserna bör vara yrkesinriktade och i allt väsentligt genomföras tillsammans med företagen. För att kunna erbjuda en sådan fokuserad arbetsmarknadsutbildning är det inte rimligt att planera för de volymer regeringen utgår från. Vidare vill utskottet erinra om en annan utbildningsväg, nämligen den kvalificerade eftergymnasiala yrkesutbildningen (KY). Enligt utskottets uppfattning har denna förutsättningar att i stor utsträckning tillmötesgå förändrade behov från såväl arbetsmarknaden som enskilda. Utskottet förordar en betydande satsning på denna utbildningsform. Med det sagda tillstyrks motion A48 (m) i här aktuellt avseende.

6. Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling

avser den del som har underrubriken

Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000

Arbetsmarknadsutskottet anser – i likhet med Moderaterna – att det är möjligt att nå en gynnsam utveckling i de regioner som i dag omfattas av den ”lilla” regionalpolitiken med mindre resurser än för närvarande. Som sägs i Moderaternas motion Fi42 är det angeläget att insatserna görs mer generella än den flora av riktade företagsstöd som för närvarande präglar regionalpolitiken. Det som behövs är minskad beskattning av företagande, avreglering och goda möjligheter till utbildning. Utskottet anser att såväl anslaget A 1 Regionalpolitiska åtgärder som anslaget A 6 Transportbidrag bör kunna

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

minskas. Samtidigt bör medel från EG:s strukturfonder kunna användas för utbildning och kompetensutveckling.

Utskottet bedömer i enlighet med motionen att ramen kan beräknas till en nivå som är 0,6 respektive 0,8 och 1,0 miljarder kronor lägre än regeringens beräkning för de tre budgetåren. Detta innebär att propositionen bör avstyrkas och motion Fi42 (m) tillstyrkas i berörd del.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000

(avser den del som börjar med ”I fråga” och slutar med en tabell)

I fråga om ramarna för budgetåren 1998–2000 (propositionens avsnitt 5) anser utskottet att den av Moderaterna i motion Fi42 föreslagna preliminära fördelningen på utgiftsområden, såvitt avser utgiftsområdena 13, 14 och 19, bör godtas som riktlinjer för regeringens budgetarbete. Det innebär att propositionen avstyrks i motsvarande del liksom övriga partimotioner Fi43 (yrk. 5), Fi44 (yrk. 5 såvitt avser år 1998), Fi45 (yrk. 41) och Fi46 (yrk. 4), samtliga i motsvarande delar.

Utg. omr.	Budgetår (miljoner kronor)			
	1997	1998	1999	2000
13	prop. 41 627	prop. 40 631	prop. 31 670	prop. 25 333
		utsk. +12 730	utsk. +13 306	utsk. +11 861
			-9 400	-9 400
14	prop. 50 161	prop. 49 209	prop. 50 166	prop. 48 820
		utsk. -23 280	utsk. -23 027	utsk. -22 322
19	prop. 3 719	prop. 3 602	prop. 3 553	prop. 3 373
		utsk. -635	utsk. -795	utsk. -1 045

6. Folkpartiets avvikande meningar

Elver Jonsson (fp) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande i nedanstående avsnitt under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

2. Allmän inriktning av politiken

avser den del som har underrubriken

Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken

Utskottet anser liksom Folkpartiet liberalerna i motion Fi43 att Sverige behöver en politik för nya arbeten. Den socialdemokratiska politiken är ett misslyckande. Effekterna på sysselsättningen är marginella. Propositionens bedömning av utvecklingen av arbetslösheten är orealistisk. För att nå målet om halverad arbetslöshet lockas människor att lämna arbetsmarknaden. Arbetslöshetsförsäkringen används som permanent försörjning. Inget görs för att främja tillkomsten av icke-skattefinansierade arbeten.

Den nya politiken måste, som framhålls i folkpartimotionen, utgå från att massarbetslösheten beror på strukturella problem som företagarklimatet, lönebildningen och skattepolitiken. Vissa saker måste genomföras redan från halvårsskiftet, däribland ändringar i arbetsrätten och i lönebildningen. Från nästa årsskifte bör möjlighet ges till "ett friår mitt i livet" för kompetensutveckling eller starta eget.

Arbetsrätten måste förändras och moderniseras. En omedelbar återgång måste ske till de regler i lagen om anställningsskydd och i medbestämmandelagen som gällde innan regeringen påbörjade sina "återställare". Turordningsreglerna måste ändras så att två personer kan undantas i varje turordningskrets. Reglerna om fackligt tolkningsföreträde bör begränsas. Utskottet delar också Folkpartiets uppfattning att en medlare bör ges rätt att begära uppskov i sju dagar med en varslad stridsåtgärd. En nämnd med en opartisk ordförande skall avgöra konflikternas samhällsfarlighet. Som föreslås i partimotionen bör en parlamentariskt sammansatt arbetsrättslig kommitté tillsättas.

Det behövs ett principbeslut om åtgärder för en bättre fungerande *lönebildning*, i första hand genom ett större fackligt ansvar för finansieringen av a-kassan. Inte ens med dagens höga arbetslöshetstal förmår parterna hålla igen löneökningstakten. Ytterst är det parterna som har ansvaret för lönebildningen. Men det politiska systemet har ansvar för att skapa en fungerande maktbalans och mer balanserade spelregler.

Arbetslöshetsförsäkringen bör göras om till en allmän försäkring.

Liksom Folkpartiet anser utskottet att statsbidraget till a-kassorna bör sänkas till 75 % av utbetalningen, utan att ersättningen till de arbetslösa minskas. Det innebär att avgiften måste höjas. Hushållen kompenseras genom sänkt inkomstskatt.

Utskottet anser med detta att Folkpartiet liberalernas motion Fi43 (yrk. 1 delvis och 20) samt kommittémotion A49 (yrk. 1) bör tillstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i motsvarande delar, dvs. Fi42 (yrk. 1 delvis och 9),

Fi44 (yrk. 1 delvis, 15–20 och 22 delvis), Fi45 (yrk. 1 delvis, 26, 30, 34 och 44, de båda sistnämnda delvis), samt Fi46 (yrk. 1 delvis, 5, 9 och 27).

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

5. Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv

avser de delar som har underrubrikerna

Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna

Enligt arbetsmarknadsutskottets uppfattning måste man våga ifrågasätta volymen på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, inklusive arbetsmarknadsutbildningen. Detta är också den uppfattning som kommer till uttryck i motion A49 (yrk. 3) av Elver Jonsson m.fl. (fp). Hittills har politiken präglats av föreställningen om att så många av de arbetslösa som möjligt skall omfattas av åtgärder. Däremot har intresset varit ringa att se till att åtgärden verkligen leder till något konstruktivt som kan ge ett riktigt arbete. Arbetsmarknadsutskottet hänvisar till den nyligen presenterade undersökningen från Näringslivets ekonomifakta, som visar att AMS-insatser har mycket liten effekt för att minska arbetslösheten. Endast omkring 14,4 % av dem som deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd och som var arbetslösa i januari 1996 hade ett år senare fått ett arbete. Av dem som inte deltagit i en åtgärd hade 14,8 % fått ett arbete efter ett år. Det är därför glädjande, anser utskottet, att regeringen nu tydligare betonar kvalitetskraven i framför allt arbetsmarknadsutbildningen. Detta tänkande bör genomsyra även den övriga arbetsmarknadspolitiken. Utskottet kan följaktligen inte ställa sig bakom vad regeringen har anfört i denna del. Med det sagda tillstyrks motion A49 (fp) i denna del.

Tillfälliga personalförstärkningar hos AMV

Arbetsmarknadsutskottet instämmer med Folkpartiet liberalerna i motion Fi43 (yrk. 12) samt motion A49 (yrk. 4) av Elver Jonsson m.fl. (fp) att volymen beträffande de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör minskas. Som en konsekvens därav bör regeringens förslag om en tillfällig personalförstärkning hos AMV avvisas. Härigenom minskas tilläggsbudgeten med 100 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag; detta avstyrks sålunda.

Dessutom anser utskottet – i likhet med vad som sägs i motion A49 (yrk. 5) av Elver Jonsson m.fl. (fp) – att inga personalförstärkningar bör medges innan en utvärdering har gjorts av effekterna av de tidigare förstärkningarna.

Genom ett uttalande av riksdagen av nu angiven innebörd blir förslagen i motionerna Fi43 (fp) och A49 (fp) tillgodosedda. De tillstyrks alltså i berörda delar.

Arbetslivsutveckling (ALU)

Arbetsmarknadsutskottet motsätter sig regeringens förslag om en förlängning av ALU-perioden. Förslaget innebär att den tid som en person kan delta i en ALU-åtgärd förlängs från sex till tolv månader. Såsom sägs i Folkpartiet

liberalernas motion Fi43 (yrk. 13) samt i motion A49 (yrk. 13) av Elver Jonsson m.fl. (fp) har ALU varit – och måste även i framtiden vara – en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som tillgrips endast i sista hand, dvs. först när alla andra möjligheter har prövats. Denna ståndpunkt innebär att utskottet inte kan ställa sig bakom regeringens förslag i denna del, som således avstyrks. Riksdagen bör däremot uttala sig till förmån för de synpunkter som förs fram i motionerna Fi43 (fp) och A49 (fp), vilka tillstyrks.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

avser de delar som har underrubrikerna

Samhall och lönebidrag

Som motionärerna framhåller är läget för Samhall mycket bekymmersamt. Sedan övergången till aktiebolagsform 1992 har Samhall levt med ett långsiktigt resultatförbättringskrav från regeringen och riksdagen. Härtill kommer effekterna av uteblivna kompensationer för löneökningar, förlängd arbetsgivarperiod i sjukförsäkringen m.m. Sammantaget kommer besparingarna enligt utskottet att leda till dramatiska förändringar för de arbetshandikappade som är anställda inom Samhall. För många är Samhall en inkörsport till ett riktigt arbete, och kan en nyrekrytering inte ske så kommer det enligt utskottet att leda till en ökad arbetslöshet för de handikappade. Utskottet anser att detta vore ytterst olyckligt då de handikappade redan i dag är en av de grupper på arbetsmarknaden som har det allra svårast.

Det mest akuta problemet för Samhall just nu är som motionärerna framhåller att det i vårbudgeten inte finns några pengar avsatta till lönekompen- sation för de anställda för år 1998. Utskottet anser att Samhall skall erhålla lönekompen- sation för arbetshandikappade anställda på samma sätt som tidigare och som även gäller för anställda med lönebidrag.

Utskottet anser vidare att regeringen noga bör överväga Samhalls förslag inför 1998, som innebär att Samhall kan sysselsätta ytterligare 1 500 arbets- handikappade till en merkostnad av 180 miljoner kronor.

Det anförda bör enligt utskottet ges regeringen till känna, och motion Fi65 bör tillstyrkas.

Anslag A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

Utskottet delar Folkpartiets åsikt att sparkraven på Samhall måste mildras och att nedskärningarna på lönebidragen måste stoppas. Det kan enligt utskottet inte vara rimligt att man i dagens arbetsmarknadspolitiska läge förvärrar för dem som har det allra svårast. Vad utskottet anför bör, med tillstyrkadne av motion A49 (yrk. 2), ges regeringen till känna. Motion Fi44 (yrk. 57) bör avstyrkas.

6. Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling

avser den del som har underrubriken

Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000

Såsom anförs i motion Fi43 (yrk. 5 delvis) av Folkpartiet liberalerna bör ramen för utgiftsområde 19 minskas med 50 miljoner kronor för vart och ett av åren 1998–2000. Besparingen bör i första hand tas ut på företagsstöden. Förslaget i propositionen i detta avseende avstyrks och motion Fi43 (fp) tillstyrks.

7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000

Utskottet har i det ovanstående behandlat regeringens och oppositionspartiernas förslag avseende innevarande budgetår, såvitt avser utgiftsområdena 13, 14 och 19. Ställningstagandena innebär att arbetsmarknadsutskottet anser att riksdagen bör godkänna dels för år 1997 ändrade ramar för utgiftsområdena, dels för åren 1998–2000 preliminär fördelning av utgifterna inom utgiftsområdena som riktlinjer för regeringens budgetarbete i enlighet med Folkpartiets motion Fi43 enligt nedanstående tabell.

Utg. omr.	Budgetår (miljoner kronor)							
	1997		1998		1999		2000	
13	prop.	41 627	prop.	40 631	prop.	31 670	prop.	25 333
	utsk.	-301	utsk.	-10 319	utsk.	-10 319	utsk.	-10 200
14	prop.	50 161	prop.	49 209	prop.	50 166	prop.	48 820
	utsk.	-3 310	utsk.	-8 198	utsk.	-7 545	utsk.	-8 045
19	prop.	3 719	prop.	3 602	prop.	3 553	prop.	3 373
			utsk.	-50	utsk.	-50	utsk.	-50

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

7. Vänsterpartiets avvikande meningar

Hans Andersson (v) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande i nedanstående avsnitt under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

2. Allmän inriktning av politiken

avser den del som har underrubriken

Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken

Arbete åt alla skall vara det överordnade politiska målet. En ökad sysselsättning och ett ökat antal arbetstimmar totalt sett är det enda hållbara sättet att på sikt få en mer stabil offentlig ekonomi och en tryggad välfärd. Det är också på det sättet som diskriminering av kvinnor kan motverkas. Målet måste alltså sättas högre än att halvera den öppna arbetslösheten.

Uppgiften är svår, men inte omöjlig. En inledning kan ske genom det sysselsättningsprogram på 21 miljarder kronor under 1998 som Vänsterpartiet föreslår. Där ingår bl.a. satsningar på regional utveckling och mera aktiva arbetsmarknadspolitiska insatser.

Lönebildningen är en del av fördelningspolitiken. Det är en strategisk fråga för svensk ekonomi, men den måste också ses i ljuset av de ökande inkomstklyftorna och de växande förmögenheter som skapats under senare år. Som påpekas av Vänsterpartiet är höga vinster inflationsdrivande lika väl som höga löner. De måste därför angripas parallellt med insatserna för en hållbar lönebildning. Krav på återhållsamhet från löntagarnas sida förutsätter ett demokratiskt inflytande över viktiga ekonomiska beslut. En ny svensk modell behövs för lönebildningen, där parterna och staten också utvecklar ett program för hur klyftorna kan motverkas och samhällsinflytandet öka. Utskottet kan liksom Vänsterpartiet tänka sig en modell med en framtidsfond, där de vinstrika företagen avsätter medel för att höja de anställdas kunskapsnivå.

Arbetsmarknadspolitiken måste förstärkas. Den får inte överbelastas på det sätt som sker nu. Kvaliteten på åtgärderna har sjunkit, rundgången mellan arbetslöshet och åtgärder har ökat. Detta sker samtidigt som de regionala och yrkesmässiga obalanserna ökar och alltfler arbetslösa uppvisar kompetensbrister i förhållande till rekryteringskraven. Regeringen måste tänka om. Om kvaliteten höjs genom effektivare förmedlingsverksamhet och genom kompetenshöjning kan arbetsmarknadspolitiken verka tillväxtbefrämjande. Den kan om den är rätt utformad bidra till att stärka den enskildes ställning och den kan få en viktig fördelningspolitisk roll för grupper med svag ställning på arbetsmarknaden. Ökat lokalt inflytande är önskvärt, men det får inte handla om att ersätta personalminskningar i den offentliga sektorn med lågavlönade tjänster som finansieras genom arbetslöshetsförsäkringen och de arbetsmarknadspolitiska medlen.

Arbetstiden måste kortas och fördelas jämnare. En omfördelning kan ske inom ramen för ett växande totalt antal arbetstimmar. Regelsystemen måste utformas så att det lönar sig bättre att nyrekrytera eller öka arbetstiden för de ofrivilligt deltidsarbetslösa än att öka overtidsarbetet. Lagstiftning behövs för

att sänka normen för heltidsarbete. Före år 2000 bör den sänkas till 35 timmar per vecka och därefter i ett andra steg till 30 timmar per vecka. Man bör också, som föreslås av Vänsterpartiet, tillsätta en utredning med uppgift att arbeta fram en svensk modell för differentierade arbetsgivaravgifter enligt en utredning i EU-parlamentet. Det innebär att arbetsgivarna betalar högre arbetsgivaravgifter för löntagare som arbetar mer än ett visst antal timmar per vecka. Erfarenheten visar att försök med förkortad arbetstid varit framgångsrika. Liksom Vänsterpartiet anser utskottet att den försöksverksamhet som pågår i dag bör utvidgas till samtliga branscher och sektorer. På det sättet stimuleras nyanställningar samtidigt som man får en bredare erfarenhet av effekterna på sysselsättningen m.m. Utskottet anser också att 3 miljarder kronor per år bör satsas för ändamålet under de nästkommande tre budgetåren.

Den ekonomiska krisen har ökat *klyftorna mellan könen*. Kvinnorna har drabbats genom försämrade trygghetssystem och genom att de tvingas arbeta deltid. Procentuellt har de förlorat mer av den disponibla inkomsten än män. Såväl den ekonomiska som politiska makten i samhället är i högsta grad könsbunden. Utskottet anser liksom Vänsterpartiet att vårpropositionen har svårt att leva upp till deklarationerna om ökad jämställdhet. Därför måste också den könsbundna makten utredas. I budgetpropositionen i höst måste regeringen lägga fram ett kraftfullt program för omfördelning av makt, arbete och inkomster till förmån för kvinnor.

Sammanfattningsvis innebär det anförda att utskottet anser att Vänsterpartiets motion Fi44 bör tillstyrkas såvitt avser yrk. 1 delvis, 15–20 och 22 delvis. Övriga motioner bör avstyrkas i motsvarande delar, dvs. Fi42 (yrk. 1 delvis och 9), Fi43 (yrk. 1 delvis och 20), Fi45 (yrk. 1 delvis, 26, 30, 34 och 44, de båda sistnämnda delvis), Fi46 (yrk. 1 delvis, 5, 9 och 27) samt A49 (yrk. 1).

3. Utgiftstak för den offentliga sektorn för åren 1997–2000 (propositionens avsnitt 5)

avser den del som har underrubriken

Förutsättningar m.m.

Liksom Vänsterpartiet är utskottet kritiskt till konstruktionen av utgiftstaken och utgiftsramarna. Detta är särskilt tydligt för arbetslöshetsförsäkringen, där ju anslaget detta år liksom förra året har fått revideras upp kraftigt. Det är orimligt att bestämma nivåer för utgifter som helt styrs av regler och/eller konjunkturen. Utskottet anser därför att finansutskottet bör göra ett tillkännagivande om detta till regeringen i enlighet med Vänsterpartiets förslag.

Utskottet instämmer också i att mycket talar för att anslaget för arbetslöshetsersättning bör överföras till utgiftsområde 14 och att ett anslag för omställningskostnader införs i enlighet med vad AMS föreslagit. Ett sådant system skulle innebära en förenkling och större flexibilitet under budgetåret. Det skulle därmed medge ett aktivare förhållningssätt i syfte att minska det passiva bidragsberoendet.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

Det anförda innebär att utskottet anser att motion Fi44 (yrk. 39 och 40 båda delvis) bör tillstyrkas.

Vänsterpartiets budgetförslag för 1997 och 1998 i förhållande till propositionen framgår av följande tabell.

Utg. omr.	Budgetår (miljoner kronor)			
	1997		1998	
13	prop.	41 627	prop. Fi44	40 631 -1 400
14	prop.	50 161	prop. Fi44	49 209 +5 983
19	prop.	3 719	prop. Fi44	3 602 +500

Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000 framgår av avsnitt 7 nedan.

4. Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

avser de delar som har underrubrikerna

Stimulansersättning vid offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa

OTA bör avskaffas i ljuset av förslagen om utökade resurser till kommunerna, resursarbete, tillfällig avgångsersättning och friare lokal användning av åtgärdsmedel. Utskottet delar Vänsterpartiets uppfattning i motion Fi44 att regeringen före den 1 juli 1997 bör återkomma till riksdagen med förslag om att avskaffa OTA. Utskottet förordar att finansutskottet föreslår ett tillkännagivande med denna innebörd. Nu pågående placeringar i OTA bör få fortgå som planerats om inte annat överenskommes.

Det ovan anförda innebär att utskottet avstyrker propositionen i berörd del och tillstyrker motion Fi44 (yrk. 41). Skulle inte detta förslag godtas av riksdagen anser utskottet i likhet med vad som föreslås i motionen att avstängningsreglerna för OTA bör avskaffas.

Aktivare användning av arbetslöshetsersättningen

I likhet med Vänsterpartiet anser utskottet att passiva ersättningsperioder borde minimeras. Enligt utskottets mening bör det göras en åtskillnad mellan kontantstöd och aktivitetsstöd. Utskottet förordar därför att i stället för att införa den nu föreslagna försöksverksamheten bör medel överföras från utgiftsområde 13 till utgiftsområde 14 för att användas inom ramen för traditionell verksamhet med stor flexibilitet. De lokala arbetsförmedlingsnämnderna skall fatta besluten efter det att projektansökningarna godkänts och medel fördelats av AMS. Utskottet delar Vänsterpartiets mening i Fi44 att det skulle vara mycket olyckligt att ge regeringen särskilda befogenheter att

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

fördela medel till lokala projekt. Det finns enligt utskottets mening saklighets- och samordningsskäl för att arbetsmarknadsmyndigheterna bör fördela medel enligt generella kriterier som överensstämmer med de arbetsmarknadspolitiska målen.

Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motionerna Fi44 (yrk. 48) och Fi43 (yrk. 16). Propositionens förslag i berörd del och motion Fi46 (yrk. 20) avstyrks.

Resursarbete

Vänsterpartiet är kritiskt till den lösning som regeringen har valt. En bättre lösning är att ha en högre ordinarie bemanning eller i vissa fall avtalsenliga beredskapsarbeten. Det finns risker för inläsnings- och undanträngningseffekter i åtgärdsslag som ligger så nära reguljära arbetstillfällen, trots att deltagarna inte räknas som arbetstagare. Det skapar också arbetsrättsliga problem när man blandar ihop åtgärder med anställning i varierande andelar. Enligt Vänsterpartiets mening skall viktiga och nödvändiga offentliga arbetsuppgifter finansieras över den ordinarie budgeten, medan arbetsmarknadspolitiska åtgärder skall innebära omställningsinsatser för de arbetslösa samt strukturuomvandling och rörlighet på arbetsmarknaden.

Som en övergångslösning fram tills dess att tillräckliga ordinarie medel tilldelats kommunerna kan Vänsterpartiet under 1998 som en tillfällig lösning acceptera försöksverksamheten med följande restriktioner: 1) arbetsgivaren skall komplettera ersättningen till 90 % av den dagpenninggrundande inkomsten, dock till högst 620 kr per dag t.o.m. den 28 december 1997 och till högst 682 kr därefter; 2) i genomsnitt skall minst 50 % av resursarbetarnas arbetstimmar innebära vikariatstimmar per arbetsplats; 3) det skall råda uppsägningsstopp; och 4) maximalt 15 000 personer per månad kan i genomsnitt få resursarbete under 1998.

Utskottet föreslår att finansutskottet till regeringen gör ett tillkännagivande med den ovannämnda innebörden. Därmed tillstyrks propositionen i berörda delar samt motion Fi44 (yrk. 49), medan motionerna Fi43 (yrk. 8), Fi45 (yrk. 31 och 33), Fi46 (yrk. 19), A48 (yrk. 1 och 8) samt A49 (yrk. 12) avstyrks.

5. Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv

avser de delar som har underrubrikerna

Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna

Enligt arbetsmarknadsutskottets uppfattning har arbetsmarknadspolitiken överlastats med alltför höga volymkrav. Kvaliteten arbetsmarknadspolitiken har sjunkit avsevärt, en utveckling som Vänsterpartiet i motion Fi44 (yrk. 52) säger sig ha varnat för tidigare. Regeringens förhoppning om att förslagen skall ”ytterligare förenkla och effektivisera” arbetsmarknadspolitiken är orealistisk, anser utskottet. I själva verket har utvecklingen varit den motsatta. Höga volymkrav i kombination med en rad detaljregler har begränsat det lokala handlingsutrymmet. Byråkrati hindrar de lokala arbetsförmed-

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

lingsnämnderna att utnyttja resurserna rationellt. En annan effekt är att den arbetsmarknadspolitiska profilen har blivit allt mindre kompetensinriktad och därmed allt mindre inriktad mot det reguljära arbetslivet.

Arbetsmarknadsutskottet noterar nu att regeringen har insett dessa negativa effekter och går Vänsterpartiet till mötes genom sänkta volymkrav. Samtidigt anser utskottet att det inte behövs något explicit volymkrav. Som styrmedel räcker det med de övergripande arbetsmarknadspolitiska målen, kompletterade med det övergripande målet att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden. Riksdagen bör göra ett tillkännagivande om slopande av kraven på en viss volym av antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Motion Fi44 (v) tillstyrks således i denna del.

Otraditionella insatser

Arbetsmarknadsutskottet anser att medel för otraditionella insatser är viktigt för att man skall ha en rimlig möjlighet att tillgodose kravet från arbetsförmedlingsnämnderna. Det är, menar utskottet, angeläget att dessa nämnder ges ett friare spelrum – inte bara genom minskad byråkrati utan också genom ökade ekonomiska resurser. Det är genom den lokala verksamheten som arbetslösheten bäst kan bekämpas. Därför ansluter sig utskottet till Vänsterpartiets förslag i motion Fi44 (yrk. 56 delvis) om att ytterligare 200 miljoner kronor bör tillföras denna anslagspost. Härvid bör insatser för utomnordiska invandrare prioriteras. Motion Fi44 (v) tillstyrks med det nu anförda såvitt den berör otraditionella insatser.

Utbildningsbidrag

Arbetsmarknadsutskottet instämmer med Vänsterpartiet i motion Fi44 (yrk. 53) att regeringens förslag om minskad ersättningsnivå i utbildningsbidraget för dem som inte har rätt arbetslöshetsersättning bör avvisas. Förslaget är fördelningsmässigt helt oacceptabelt och strider mot de arbetsmarknadspolitiska ambitionerna att effektivt stödja de mest resurssvaga grupperna på arbetsmarknaden.

Förslaget om besparing avser dem som inte har rätt till arbetslöshetsersättning vid deltagande i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om att ungefär en tredjedel av dem som deltar i åtgärderna starta eget, API, datortek, AMI och arbetsmarknadsutbildning saknar a-kassa eller KAS.

Det rör sig här om en grupp med dåligt fotfäste på arbetsmarknaden såsom invandrare och socialbidragsberoende ungdomar. Redan i dag är ersättningsnivån alltför låg, anser utskottet. Dessutom skulle en besparing av detta slag innebära en ytterligare övervältring på kommunerna när det gäller socialbidragskostnader. Det blir svårare att motivera gruppen utanför försäkringen till aktiva åtgärder.

Därutöver anser arbetsmarknadsutskottet att regeringen bör återkomma med ett nytt förslag på tilläggsbudget som går ut på att ersättningen för deltagare i datortekverksamheten vilka är under 25 år skall justeras uppåt, näm-

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

ligen till samma nivå som gäller för utbildningsbidraget. Utskottet ställer sig alltså bakom det förslag som framförs av Vänsterpartiet (yrk. 54).

Det sammantagna beloppet som arbetsmarknadsutskottet därvid föreslår uppgår till 660 miljoner kronor för innevarande budgetår. Enligt utskottets mening bör sålunda riksdagen dels avslå regeringens förslag om ersättningsnivån i utbildningsbidraget, dels anmoda regeringen att återkomma när det gäller ersättningsnivån för deltagande i datortek. Genom åtgärder av denna innebörd skulle motion Fi44 (v) bli tillgodosedd i nu angivna delar.

Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och Särskilda medel

I likhet med Vänsterpartiet i motion Fi44 (yrk. 55) avvisar arbetsmarknadsutskottet regeringens förslag om att utnyttja 55 miljoner kronor på anslag A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att beställa vissa tjänster. Några motiv framgår inte av propositionen. Inte heller sägs tydligt varför det är regeringen som skall disponera medlen; det slags ”lekpengar” som det kan bli fråga om innebär minskad insyn för riksdagen av hur medlen används. Riksdagen bör ansluta sig till vad utskottet nu förordar. Genom en sådan åtgärd blir motion Fi44 (v) tillgodosedd i berörd del.

Sammanfattande medelsanvisning på anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Arbetsmarknadsutskottet kan för sin del inte inse att regeringens förslag om medelstilldelning på tilläggsbudget kommer att bidra till en minskad arbetslöshet. Därför bör regeringens förslag om besparingar på anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder avvisas. I stället bör riksdagen – i likhet med vad som begärs i Vänsterpartiets motion Fi44 (yrk. 56 delvis) – besluta att på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1997 öka nämnda anslag med 1 360 miljoner kronor. Utskottet tillstyrker mot denna bakgrund motion Fi44 (v) såvitt den gäller medelsanvisningen på anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

avser de delar som har underrubrikerna

Ett flexibelt lönebidragssystem

Högsta bidragsnivå

(avser den del som börjar med ”Utskottet avstyrkte” och slutar med ”bör avstyrkas.”)

Utskottet är i likhet med Vänsterpartiet oroat över de effekter som följer av sänkta bidragsnivåer för lönebidragsanställda. AMS har påpekat att när bidragsnivån under budgetåret 1995/96 sänktes till 80 % fick nära 7 000 arbetshandikappade lämna sina lönebidragsanställningar för att gå till af/Ami som arbetssökande. De flesta fick lämna sina anställningar på grund av ar-

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

betsgivarnas bristande förmåga att betala en större del av lönekostnaderna. Detta skall enligt utskottet ställas mot de möjligheter på arbetsmarknaden i övrigt som de arbetshandikappade har. Alternativet för en arbetshandikappad som förlorar sin lönebidragsanställning är oftast en öppen arbetslöshet eller en förtidspensionering. Utskottet delar Vänsterpartiets åsikt att det för alla arbetsgivare skall vara möjligt att få en bidragsdel på 90 %.

Utskottet delar vidare Vänsterpartiets uppfattning i motion Fi44 (yrk. 59) att den numera slopade bestämmelsen i 17 a § i lönebidragsförordningen skall återinföras. Bestämmelsen innebar att arbetsförmedlingen i samband med en omförhandling av ett lönebidrag särskilt skulle beakta risken för att den arbetshandikappade förlorade arbetet.

Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna. Ställningstagandena innebär att utskottet tillstyrker motion Fi44 (yrk. 61 och 59).

Resultatuppföljning och ekonomiadministrativ hantering

Uppföljning av bidragsnivåer

Utskottet ställer sig kritiskt till regeringens förslag om att det genomsnittliga bidrag som lämnas till andra arbetsgivare än allmännyttiga organisationer skall få uppgå till högst 60 % av den bidragsgrundande lönekostnaden. Målet, 60 %, uppnås enligt utskottet lättast genom att det anställs arbetshandikappade med mindre allvarliga handikapp. De med grava handikapp och de som har störst behov av lönebidraget kan enligt utskottet på detta sätt få det svårare att få en anställning. I dag ligger genomsnittet på ca 65 % för alla arbetsgivare. Bortser man från de allmännyttiga arbetsgivarna torde som motionärerna framhåller bidragsdelen ligga nära 60 %. Den 60-procentiga norm som regeringen föreslår borde därför enligt utskottet vara överflödigt för att minska bidragsdelen, samtidigt som normen kan skapa problem för arbetshandikappade. Lönebidraget bör enligt utskottet utgå från den arbetshandikappades behov, vilket skall bedömas av arbetsförmedlingen. Förslaget om en högsta genomsnittlig bidragsdel på 60 % för andra arbetsgivare än allmännyttiga organisationer bör således enligt utskottet avvisas. Vad utskottet anfört bör med bifall till motionerna Fi44 (yrk. 60) och Fi46 (yrk. 24) ges regeringen till känna.

Löneutveckling

Högsta bidragsnivå för arbetshandikappade med lönebidrag är i dag 13 700 kr. Beloppet har legat stilla sedan 1992. Detta låga, oförändrade tak innebär enligt utskottet att arbetsmarknaden förblir smal för arbetshandikappade. Möjligheten till personlig utveckling minskas härmed drastiskt för dessa personer. Som motionärerna framhåller bör hela arbetsmarknaden öppnas för de arbetshandikappade, och steg bör tas för att taket skall tas bort. Ett minimum är enligt utskottet att det högsta bidragsbeloppet skall följa löneutvecklingen. Detta bör gälla från den 1 juli 1997.

Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

Utskottet anser vidare att riksdagen skall besluta att lönebidraget skall anges i procent av aktuell lön, i stället för som nu i kronor, och att bidraget skall kunna ändras under avtalsperioden. Som systemet är i dag får många lönebidragsanställda inte sin avtalsmässiga löneökning förrän bidraget omförhandlas vid nästa tillfälle.

Utskottets ställningstagande innebär att utskottet tillstyrker bifall till motion Fi44 (yrk. 64 och 65).

Särskilt rekryteringsstöd

Utskottet anser i likhet med Vänsterpartiet att ett särskilt rekryteringsstöd skall införas. Stödet skall ges under 12 månader med 90 % av den bidragsgrundande inkomsten som högsta bidragsnivå. Genom en kvalitetssäkrad handlingsplan kan, som motionärerna framhåller, förutsättningarna för hur den arbetshandikappade kan klara ett arbete fastställas, vilket också enligt utskottet leder till att lönebidragets storlek bättre kan fastställas än i dag. Införandet av stödet medför enligt utskottet ökande kostnader samtidigt som en bättre förberedelse inför fastställandet av lönebidragets storlek kan medföra lägre kostnader.

Vad utskottet anfört bör med bifall till motion Fi44 (yrk. 62) ges regeringen till känna.

Samhall och lönebidrag

Som motionärerna framhåller är lönebidraget av stor betydelse för Samhalls målsättning att klara övergångar från Samhall. Ryckigheten i Samhalls arbete med övergångar, på grund av förändringar i lönebidragsvolymen, medför stora problem. För att Samhall skall kunna arbeta långsiktigt måste koncernen enligt utskottet säkras tillgång till en viss volym av lönebidrag. Utskottet anser därför att en särskild kvot eller ett särskilt lönebidrag för övergångar från Samhall bör införas. Vad utskottet anfört bör med bifall till motion Fi44 (yrk. 63) ges regeringen till känna. Motion Fi65 (yrk. 1–3) bör avstyrkas.

Anslag A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

Utskottet anser i likhet med Vänsterpartiet att ytterligare 150 miljoner kronor skall anslås under resterande delen av 1997 för att öka antalet lönebidragsanställningar. Detta bör ges regeringen till känna. Ställningstagandet innebär att utskottet tillstyrker motion Fi44 (yrk. 57). Motion A49 (yrk. 2) bör avstyrkas.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

6. Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling

avser de delar som har underrubrikerna

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000

Nu – liksom hösten 1996 – redovisar regeringen att de regionala klyftorna ökar. Det gäller t.ex. befolkningsutveckling, arbetslöshet och utbildningsnivåer. Det gäller också näringslivsstruktur samt resurser till kompetens- och teknikutveckling. Nu – liksom hösten 1996 – saknas sådana förslag i regeringens proposition som kan bidra till en regional utjämning och så småningom balans mellan olika delar av landet. Regeringens passivitet är illavarslande.

Enligt Vänsterpartiets uppfattning i motion Fi44 (yrk. 5 delvis) måste det regionala perspektivet stärkas. Den regionala tillväxten är avgörande för möjligheterna att främja sysselsättning och omställning i näringslivet till en uthållig utveckling.

Beträffande regeringens förslag till fördelning inom utgiftsområden lägger Vänsterpartiet fram ett alternativt förslag för år 1998, som innebär att ramen på utgiftsområdet bör justeras upp med 500 miljoner kronor. Regeringens förslag om en besparing på 90 miljoner kronor på anslaget för sysselsättningsbidrag under år 1998 kan inte accepteras. Besparingen, som tycks vara en eftergift åt EU-byråkratins krav, drabbar sysselsättningen i regionalpolitiska stödområden. Vidare vill Vänsterpartiet att det s.k. landshövdingeuppdraget ges ytterligare 400 miljoner kronor. Den regionala och lokala förankringen är avgörande för att man skall kunna åstadkomma den nödvändiga omställningen av näringslivsstrukturen. Projekt som stimulerar samverkan mellan myndigheter och näringsliv är av särskild betydelse. Ekologisk uthållighet, hög kvalitet och en hög kunskaps- och tekniknivå är utslagsgivande för att man skall kunna nå en god konkurrenskraft. Program som särskilt vänder sig till sådan näringsverksamhet som kvinnor bedriver liksom kooperativt nyföretagande bör uppmärksammas. Projekt som stärker förädlingsgraden i regionen och knyter det lokala näringslivet till kompetensutvecklingen vid de regionala högskolorna är också av betydelse. Även initiativ som syftar till att stödja invandrares näringsverksamhet och bryta en utveckling mot etnisk segregation bör prioriteras. Slutligen anser Vänsterpartiet att en fortsatt finansiering av ett Nationellt resurscentrum måste ordnas; 10 miljoner kronor bör anvisas för detta ändamål. Motion Fi44 tillstyrks således i berörd del.

Resurscentrum för kvinnor

Arbetsmarknadsutskottet vill starkt understryka vikten av den verksamhet som bedrivs inom det nationella resurscentrumet för kvinnor (NRC). Det stöder och kompletterar de regionala och lokala resurscentrumen som går ut på att utveckla kvinnors arbetsliv. Detta är också den uppfattning som kommer till uttryck i Vänsterpartiets motion Fi44 (yrk. 72). NRC har hittills drivits i projektform och anslag för verksamheten har anvisats t.o.m. budget-

året 1996. I budgetproposition för år 1997 utfäste sig regeringen att under hösten 1996 ta ställning till NRC:s fortsatta verksamhet. Arbetsmarknadsutskottet tvingas konstatera att någon redovisning av ett sådant ställningstagande inte återfinns i den nu framlagda vårpropositionen. För att NRC skall kunna planera sina projekt även under innevarande år bör medel anvisas redan i år. Utskottet föreslår därför att regeringen anmodas att återkomma på tilläggsbudget med ett förslag om 5 miljoner kronor till NRC. Vad utskottet nu förordat bör riksdagen ställa sig bakom. Motion Fi44 (v) tillstyrks alltså i berörd del.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000

Utskottet har i det ovanstående behandlat regeringens och oppositionspartiernas förslag avseende innevarande budgetår, såvitt avser utgiftsområdena 13, 14 och 19.

I fråga om ramarna för budgetåret 1998 (propositionens avsnitt 5) anser utskottet att den av Vänsterpartiet i motion Fi44 (yrk. 5) föreslagna preliminära fördelningen på utgiftsområden, såvitt avser utgiftsområdena 13, 14 och 19, bör godtas som riktlinjer för regeringens budgetarbete. Det innebär att propositionen avstyrks i motsvarande del liksom de övriga partimotionerna, dvs. Fi42 (yrk. 7), Fi43 (yrk. 5), Fi45 (yrk. 41) och Fi46 (yrk. 4), samtliga i motsvarande delar.

Utg. omr.	Budgetår (miljoner kronor)	
	1997	1998
13	prop. 41 627	prop. 40 631
		utsk. -1 400
14	prop. 50 161	prop. 49 209
		utsk. +5 983
19	prop. 3 719	prop. 3 602
		utsk. +500

8. Miljöpartiets avvikande meningar

Barbro Johansson (mp) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande i nedanstående avsnitt under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

2. Allmän inriktning av politiken

avser den del som har underrubriken

Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken)

Utskottet anser liksom Miljöpartiet att det behövs en grön politik som angriper de strukturella problemen på ett verkningsfullt sätt. Man kan inte som regeringen utgå från att ekonomisk tillväxt är en garanti för ökad sysselsättning. Ambitionen skall vara att minska den öppna arbetslösheten till 3 % år 2000. Som framhålls av Miljöpartiet finns det skäl att vara kritisk till flera av regeringens förslag för att minska den öppna arbetslösheten. Det gäller t.ex. de s.k. generationskontrakten och den tillfälliga avgångsersättningen som kan ses som en sämre variant av arbetstidsförkortning.

Arbetstiden har sedan 1980-talets början inte sänkts i takt med produktivitetstökningen, utan tvärtom. Det har starkt bidragit till massarbetslösheten och till att främst ungdomar ställts utanför arbetsmarknaden. Regeringen gör ingenting åt de alltför långa arbetstiderna – satsningen på nya slag av förtidspensioner betyder ingen arbetstid alls för vissa, vilket får betalas med att andra skall arbeta mer. En generell arbetstidsförkortning innebär att den ekonomiska tillväxten och den behövliga totala arbetstiden fördelas på ett socialt mera rättvist sätt. Som framhålls av Miljöpartiet innebär en arbetstidsförkortning också att kostnaderna för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och ersättningar minskar. Kortare arbetstider är även en fråga om ökad livskvalitet.

Arbetstidsförkortningen bör gå till så som föreslås av Miljöpartiet. Det långsiktiga målet är 30 timmars arbetsvecka. I en första etapp bör det vara möjligt att sänka arbetstiderna till 35 timmar, vilket sker genom en ändring i arbetstidslagen. Lagen skall dock alltså vara dispositiv. Arbetstidsförkortningen bör genomföras i samspel mellan staten och parterna på arbetsmarknaden genom ett kontrakt. Detaljerna fastställs sedan i avtal på arbetsmarknaden.

En bättre fördelningspolitik kan åstadkommas bl.a. genom brutet tak i arbetslöshetsförsäkringen. Ersättningsnivån bör vara 85 % på inkomster upp till 4,2 basbelopp och 40 % på inkomster därutöver upp till ett tak som motsvarar inkomster på 6,5 basbelopp per år. Reglerna för inträde i a-kassan bör också göras generösare.

Sammanfattningsvis innebär det anförda att utskottet anser att Miljöpartiets motion Fi45 (yrk. 1 delvis, 26, 30, 34 och 44, de båda sistnämnda delvis) bör tillstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i motsvarande delar, dvs. Fi42 (yrk. 1 delvis och 9), Fi43 (yrk. 1 delvis och 20), Fi44 (yrk. 1 delvis, 15–20 och 22 delvis) samt Fi46 (yrk. 1 delvis, 5, 9 och 27) samt A49 (yrk. 1).

4. Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

avser den del som har underrubriken

Tillfällig avgångsersättning

I likhet med Miljöpartiet finner utskottet att förslaget om tillfällig avgångsersättning är inkonsekvent inte minst med tanke på att den tidigare möjligheten till förtidspensionering på grundval av en medicinsk och arbetsmarknadsmässig bedömning tagits bort. Utskottet finner därför att med bifall till motion Fi45 regeringens proposition i denna del bör avslås.

Mot denna bakgrund avstyrks propositionens förslag (yrk. 38) och motion Fi46 (yrk. 21) medan motionerna Fi45 (yrk. 28) och Fi43 (yrk. 11) tillstyrks.

6. Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling

avser den del som har underrubriken

Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000

Enligt arbetsmarknadsutskottets uppfattning är det viktigt att företagen ges rimliga, stabila och förutsägbara villkor, även inom regionalpolitiken. Detta är också den grundsyn som förs fram av Miljöpartiet i motion Fi45 (yrk. 41 delvis och 46). Därför bör den försämring av stödformen Ersättning för nedläggning av socialavgifter – och som i huvudsak gäller kompensation för inre Norrland – återställas och anslaget höjas till den nivå som gällde före år 1997. För detta ändamål anser utskottet att 105 miljoner kronor skall beräknas för vart och ett av åren 1998–2000. Ett förslag av denna innebörd bör begäras hos regeringen. Genom ett uttalande av riksdagen om detta skulle motion Fi45 (mp) bli tillgodosedd i berörda delar.

7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000

(avser den del som börjar med ”I fråga” och slutar med en tabell.)

I fråga om ramarna för budgetåren 1998–2000 (propositionens avsnitt 5) anser utskottet att den av Miljöpartiet i motion Fi45 (yrk. 41) föreslagna preliminära fördelningen på utgiftsområden, såvitt avser utgiftsområdena 13, 14 och 19, bör godtas som riktlinjer för regeringens budgetarbete. Det innebär att propositionen avstyrks i motsvarande del liksom övriga partimotioner, dvs. Fi42 (yrk. 7), Fi43 (yrk. 5), Fi44 (yrk. 5 såvitt avser år 1998), och Fi46, (yrk. 4), samtliga i motsvarande delar.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

Utg. omr.	Budgetår (miljoner kronor)					
	1998		1999		2000	
13	prop.	40 631	prop.	31 670	prop.	25 333
	utsk.	-3 770	utsk.	-8 970	utsk.	-7 670
14	prop.	49 209	prop.	50 166	prop.	48 820
	utsk.	-1 500	utsk.	-8 400	utsk.	-19 680
19	prop.	3 602	prop.	3 553	prop.	3 373
	utsk.	+105	utsk.	+105	utsk.	+105

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

9. Kristdemokraternas avvikande meningar

Michael Stjernström (kd) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande i nedanstående avsnitt under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

2. Allmän inriktning av politiken

(avser den del som har underrubriken

Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken)

Arbetslösheten kan inte lösas genom arbetsmarknadspolitik. Det är genom tillväxt och företagande som fler kommer i sysselsättning i ordinarie arbeten. Det är på det sättet som de gemensamma åtagandena inom vård, omsorg och utbildning kan säkras. Det är också nödvändigt att kommuner och landsting får resurser för att tillförsäkra verksamheten god kvalitet. Som framhålls av Kristdemokraterna är det bara genom ett bättre klimat för företag och företagande som nya arbeten kan skapas. Familjeföretagaren måste ses som en tillgång. Grundproblemet i regeringspolitiken är att det saknas både ideologi och strategi för tillväxt i det privata näringslivet. Propositionen saknar förslag som kan få ner arbetslösheten, tvärtom talar mycket för att den går upp ytterligare. Propositionens antaganden om sysselsättning och arbetslöshet vid sekelskiftet vilar på bräcklig grund. Utskottet delar Kristdemokraternas uppfattning att målsättningen måste vara att halvera den totala arbetslösheten. Regeringslinjen medför risk för en statistikpolitik vars huvudsyfte är att rensa i statistiken.

Politiken måste riktas in på att fler skall kunna försörja sig utan arbetslöshetskassa och socialbidrag. Regeringen går den motsatta vägen – fler skall leva på bidrag och pensioner. Som sägs i Kristdemokraternas motion är arbetet viktigt för att människan skall kunna utveckla sin identitet. Ett arbete har ett värde i sig. Att skapa förutsättningar för nya jobb är också den enskilt viktigaste fördelningspolitiska åtgärden.

Liksom Kristdemokraterna anser utskottet att trösklarna in till arbetsmarknaden måste sänkas. Människor och företagare skall kunna känna trygghet och finna det mödan värt att starta och driva företag.

Utskottet delar Kristdemokraternas uppfattning att *arbetsrätten* måste reformeras så att den bättre svarar mot dagens arbetsmarknad. I sammanhanget måste man observera att ökade krav på flexibilitet i arbetslivet också ställer större krav på fortlöpande kompetensutveckling. Ett system med individuella utbildningskonton bör införas.

*Arbetsmarknadspolitik*en måste reformeras. I dag är det ett av de mest genomreglerade områdena. Utskottet delar Kristdemokraternas uppfattning att arbetsmarknadspolitik^{en} måste utgå från subsidiaritetsprincipen. Det som den lägre nivån klarar skall den högre nivån inte behöva befatta sig med. Utgångspunkten för arbetsmarknadspolitik^{en} är att det är den sammantagna politiken som skapar förutsättningar för ekonomisk utveckling och nya arbetstillfällen. Arbetsmarknadspolitik^{en} har två uppgifter; att fungera som försäkringssystem för den som blir arbetslös vid konjunktursvängningar och

att underlätta nödvändig omställning från krympande till växande sektor. Arbetslinjen måste eftersträvas.

Arbetslöshetsförsäkringen är ett viktigt och nödvändigt inslag i välfärdssystemet. Den skall vara allmän och obligatorisk, och den skall bygga på en rimlig inkomstrelaterad ersättningsnivå. Utskottet anser liksom Kristdemokraterna att arbetslöshetsförsäkringen åter bör bli en omställningsförsäkring som finansieras genom avgifter. På det sättet uppnås bättre samband mellan lönebildning och arbetslöshet. Den försäkring som genomfördes av fyrpartiregeringen hade alla förutsättningar att fungera på ett tillfredsställande sätt.

Under senare år har staten och skattebetalarna fått stå för en stor del av kostnaden för försäkringen. Målet måste vara att egenavgifterna och företagens arbetsgivaravgifter balanserar inkomster och utgifter över en konjunkturcykel.

Det anförda innebär att utskottet tillstyrker Kristdemokraternas motion Fi46 (yrk. 1 delvis, 5, 9 och 27). Motionerna Fi42 (yrk. 1 delvis och 9), Fi43 (yrk. 1 delvis och 20), Fi44 (yrk. 1 delvis 15–20 och 22 delvis), Fi45 (yrk. 1 delvis, 26, 30, 34 och 44, de båda sistnämnda delvis), samt A49 (yrk. 1) avstyrks.

4. Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

avser de delar som har underrubrikerna

Anslagskonsekvenser

Utskottet anser i likhet med Kristdemokraterna att det är angeläget att arbetslöshetsförsäkringen åter blir en omställningsförsäkring som finansieras genom avgifter. Genom avgiftsfinansiering förbättras sambandet mellan lönebildning och arbetslöshet. Därigenom förbättras arbetsmarknadens funktionssätt. Genom branschvisa avgifter som återspeglar arbetslösheten inom sektorn skapas incitament för övergångar till sektorer med bättre framtidsmöjligheter. I överensstämmelse med Kristdemokraternas uppfattning anser utskottet vidare att en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring med rimlig ersättningsnivå bör införas. Nivån på ersättningen bör fastställas så att den arbetslöse inte skall behöva komplettera denna med socialbidrag. Till skillnad från i dag bör alla som står till arbetsmarknadens förfogande finnas inom försäkringssystemet.

Aktivare användning av arbetslöshetsersättningen

Såsom Kristdemokraterna har påpekat i motion Fi46 är förslaget om aktivare och friare användning av arbetslöshetsersättningen bristfälligt underbyggt. En rad avgränsningsproblem föreligger. Det finns ingen strategi för hur åtgärden i förlängningen skall kunna leda till ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Utskottet anser i likhet med Kristdemokraterna att detaljutformningen bör ske i bred samverkan på lokal nivå. Utskottet förordar att finansutskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med denna innebörd.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

Med anledning av vad utskottet anfört tillstyrks motion Fi46 (yrk. 20). Propositionen i berörd del samt motionerna Fi43 (yrk. 16) och Fi44 (yrk. 48) avstyrks därmed.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

Tillfällig avgångsersättning

Förslaget om tillfällig avgångsersättning innebär uppgivenhet och inkonsekvens. Arbetsmarknadsutskottet delar Kristdemokraternas uppfattning i motion Fi46 att det behövs fler och inte färre personer i arbete för att välfärden skall kunna värnas. Antalet personer som kan komma att beröras av denna åtgärd är dock förhållandevis begränsat. Därför är utskottet inte berett att motsätta sig denna åtgärd. I enlighet med Kristdemokraternas motion bör dock förslaget modifieras så till vida att man skall ha varit arbetslös i minst två år för att kunna ta del av åtgärden. Utskottet förordar att finansutskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med denna innebörd.

Det anförda innebär att motion Fi46 (yrk. 21) och propositionens förslag i berörd del tillstyrks medan motionerna Fi43 (yrk. 11) och Fi45 (yrk. 28) avstyrks.

5. Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv

avser de delar som har underrubrikerna

Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna

Arbetsmarknadsutskottet noterar att regeringen nu har insett svårigheterna med att ha i gång åtgärder med de volymer som tidigare har satts upp såsom mål. Detta är en insikt som Kristdemokraterna länge har haft och som kommit till uttryck bl.a. motionsvägen – nu senast i motion Fi46 (yrk. 26 delvis). Vidare har regeringen nu anammat det kristdemokratiska synsättet att man skall öka omfattningen på den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen och förenkla och effektivisera de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Frijorda resurser bör, menar utskottet, i huvudsak avsättas till tillväxt- och företagsbefrämjande åtgärder. Riksdagen bör göra ett uttalande till regeringen i enlighet med vad utskottet här har förordat. Motion Fi46 (kd) tillstyrks följaktligen.

Utbildningsbidrag

Arbetsmarknadsutskottet avvisar regeringens förslag om en försämrad nivå i utbildningsbidraget för dem som inte får a-kassa eller KAS. Detta är, menar utskottet med instämmande i Kristdemokraternas motion Fi46 (yrk. 26 delvis), ett orättfärdigt förslag som drabbar dem som inte har lyckats etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet föreslår således att riksdagen beslutar om de medel som behövs för studiebidrag på en rimlig nivå för denna grupp. Genom en åtgärd av nu angivet slag blir motion Fi46 (kd) tillgodosedd i nu berörd del.

Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och Särskilda medel

Arbetsmarknadsutskottet är – i likhet med Kristdemokraterna i motion Fi46 (yrk. 26 delvis) – kritiskt till de slags anslag som här benämns Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och Särskilda medel. Utskottet menar att det inte behövs, och förslaget om ett beställningsbemyndigande, som innebär att utgifterna får föras över till nästa budgetår, bör avslås. Med det sagda tillstyrks motion Fi46 (kd) i här aktuellt avseende.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

avser de delar som har underrubrikerna

Resultatuppföljning och ekonomiadministrativ hantering

Uppföljning av bidragsnivåer

Utskottet anser att regeringens förslag om högsta genomsnittliga bidragsnivå på 60 % bör avvisas, då förslaget kan leda till att gravt handikappade inte kommer i fråga vid nya beslut om lönebidrag. Detta kan utskottet inte acceptera, vilket bör ges regeringen till känna. Ställningstagandet innebär att utskottet tillstyrker motion Fi46 (yrk. 24) och Fi44 (yrk. 60).

Lönebidrag för invandrare med språksvårigheter samt för äldre personer

(avser den del som börjar med ”Utskottet anser” och som slutar med ”(kd) avstyrkas.”)

I likhet med Kristdemokraterna anser dock utskottet att dessa grupper, invandrare med språksvårigheter och äldre långtidsarbetslösa, bör omfattas av en lönebidragsliknande åtgärd, vilket är bättre än förtidspensionering eller OTA. Det anförda innebär att motion Fi46 (yrk. 26 i delvis) bör tillstyrkas.

6. Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling

avser de delar som har underrubrikerna

Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000

Arbetsmarknadsutskottet kan inte ansluta sig till regeringens förslag till besparingar om 90 miljoner kronor när det gäller den preliminära fördelningen av utgifterna avseende utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling. I stället anser utskottet, i likhet med vad som förespråkas i Kristdemokraternas motion Fi46 (yrk. 4 delvis), att 90 miljoner kronor utöver förslaget i propositionen bör anslås för vart och ett av åren 1998–2000. Medlen bör användas för att förändra stödområdesindelningen. Nuvarande gränser har gällt under lång tid samtidigt som stora förändringar i bl.a. arbetsmarknadsstrukturen har ägt rum i stödområdena under denna tid. Inte minst förhållandet mellan stödområde 1 och 2 samt EG:s strukturfondsprogram har påverkat

situationen. Såsom anförs i motion Fi46 är Norsjö exempel på en kommun som drabbats hårt genom den nuvarande avgränsningen mellan stödområdena 1 och 2. Det är rimligt att regeringen i budgetpropositionen – eller i annan proposition under hösten 1997 – för riksdagen presenterar ett förslag till reviderad stödområdesindelning. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna. Härigenom skulle motion Fi46 (kd) bli tillgodosedd i berörd del.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

Regional utveckling och olika samhällssektorer

Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till den uppfattning om regionalpolitiken som kommer till uttryck i Kristdemokraternas motion Fi46 (yrk. 11). Utifrån ett socialt ansvarstagande är det viktigt att alla människor – oavsett var de bor i landet – kan bidra till att utveckla sin egen region. För att skapa regional balans är det nödvändigt att arbetsmarknadspolitiken och den ekonomiska politiken harmoniseras med regionalpolitiken. I huvudsak krävs en aktiv generell regionalpolitik, där näringslivet och den offentliga sektorn i glesbygden kompenseras för långa avstånd, små lokala marknader, brist på utbildad personal, sämre kringsservice etc. En effektiv regionalpolitik med målet att hela Sverige skall leva motverkar att flaskhalsar uppstår i ekonomin i en uppgångsfas och minskar samtidigt sårbarheten i en konjunkturedgång. En väl utbyggd infrastruktur är ett av de viktigaste medlen för att skapa goda förutsättningar för hela Sveriges utveckling. Ett tillkännagivande av riksdagen till regeringen av nu angivet innehåll innebär att motion Fi46 (kd) skulle bli tillgodosedd. Den tillstyrks alltså i berörd del.

7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000

Utskottet har i det ovanstående behandlat regeringens och oppositionspartiernas förslag avseende innevarande budgetår, såvitt avser utgiftsområdena 13, 14 och 19. Ställningstagandena innebär att arbetsmarknadsutskottet anser att riksdagen för år 1997 bör godkänna ändrade ramar för utgiftsområdena i enlighet med Kristdemokraternas motion Fi46 enligt nedanstående tabell.

I fråga om ramarna för budgetåren 1998–2000 (propositionens avsnitt 5) anser utskottet att den av Kristdemokraterna i motion Fi46 (yrk. 4) föreslagna preliminära fördelningen på utgiftsområden, såvitt avser utgiftsområdena 13, 14 och 19, bör godtas som riktlinjer för regeringens budgetarbete. Det innebär att propositionen avstyrks i motsvarande del liksom övriga partimotioner Fi42 (yrk. 7), Fi43 (yrk. 5), Fi44 (yrk. 5 såvitt avser år 1998) och Fi45 (yrk. 41), samtliga i motsvarande delar.

Uppställt i tabell innebär utskottets ställningstagande följande.

Utg. omr.	Budgetår (miljoner kronor)			
	1997	1998	1999	2000
13	prop. 41 627	prop. 40 631	prop. 31 670	prop. 25 333
	utsk. -59	utsk. -7 472	utsk. -3 900	utsk. -2 900
14	prop. 50 161	prop. 49 209	prop. 50 166	prop. 48 820
	utsk. +95	utsk. -2 900	utsk. -2 900	utsk. -2 900
19	prop. 3 719	prop. 3 602	prop. 3 553	prop. 3 373
	utsk. -	utsk. +90	utsk. +90	utsk. +90

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Avvikande meningar

1. Stimulansersättning vid offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa

Barbro Johansson (mp) anför:

Miljöpartiet anser att offentliga tillfälliga arbeten är ett selektivt och kortsiktigt sätt att möta de problem som åtstramningarna inom främst den offentliga sektorn orsakar. I grunden vore det bättre att se till att den offentliga sektorn fick de resurser som behövs för en bra verksamhet, så att riktiga arbetstillfällen kan finnas kvar eller tillskapas. En mer permanent lösning av den karaktär som Miljöpartiet tidigare har föreslagit under benämningen ”lokala arbetsmarknader” bör utredas av regeringen.

2. Tillfällig avgångsersättning

Hans Andersson (v) anför:

Vänsterpartiet har starkt kritiserat regeringens skärpningar av kriterierna för att få förtidspension. Vi har ansett att man bör återinföra en modifierad äldre-regel som tillåter förtidspensionering av arbetsmarknadsskäl. Förslaget om tillfällig avgångsersättning kan dock accepteras som en tillfällig lösning. Genom åtgärden slipper äldre arbetslösa den press som det innebär att söka arbete som inte erbjuds eller delta i en rundgång som inte meningsfullt leder framåt.

Införandet av tillfällig avgångsersättning måste dock betraktas som ett politiskt misslyckande. Att minska arbetsutbudet är ingen riktig lösning på problemet med massarbetslösheten. Som en tillfällig insats kan den accepteras men långsiktigt gäller det att höja sysselsättningsgraden.

3. Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna

Barbro Johansson (mp) anför:

Miljöpartiet har i skilda sammanhang betonat att den enskilt viktigaste åtgärden för att förbättra sysselsättningen är att genomföra en arbetstidsförkortning. En sådan leder – till skillnad från arbetsmarknadspolitiska åtgärder – till permanenta och riktiga arbetstillfällen på marknaden. Ett förverkligande av Miljöpartiets förslag om arbetstidsförkortning skulle innebära att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan reduceras kraftigt i proportion till den minskade ram som vi föreslår för utgiftsområdet.

4. Decentralisering av arbetsmarknadspolitiken

Hans Andersson (v) anför:

Vänsterpartiet anser att den kunskap och det engagemang som finns i de lokala arbetsförmedlingsnämnderna inte har tagits till vara på ett tillräckligt offensivt sätt. Som vi har påpekat i vår motion Fi44 behövs ytterligare medel för Otraditionella insatser för att man skall kunna närma sig målet om en

decentralisering av arbetsmarknadspolitiken. Viktigt är också att centrala regelverk ses över så att onödig byråkrati inte tillåts hämma den lokala verksamheten.

Fel! Autotextposten är inte definierad.
Särskilda yttranden

5. Åtgärder för vissa ungdomar

Hans Andersson (v) anför:

Vänsterpartiet ser med största oro på att gruppen lågutbildade ungdomar kommer på undantag i arbetsmarknadspolitiken. Det är mycket angeläget att regeringen snarast vidtar åtgärder som går ut på att även denna grupp får en rättmätig chans till reguljärt arbete. Därför bör alla möjligheter prövas. Det förslag som förs fram beträffande den s.k. KrAmi-verksamheten bör övervägas liksom ett system med obligatoriska praktikplatser där lönen regleras i kollektivavtal.

6. Regional utveckling och olika samhällssektorer, m.m.

Hans Andersson (v) anför:

Vänsterpartiet har länge pekat på vikten av en helhetssyn när det gäller den politik som syftar till en regional balans. Inte minst viktigt är det att man får en överblick över de regionala effekterna av den ”stora” regionalpolitiken. Vidare har Vänsterpartiet efterlyst en samlad översyn av regionalpolitiken genom en parlamentariskt förankrad utredning. Det är mot denna bakgrund angeläget att den regionalpolitiska proposition – som förutses bli förelagd riksdagen hösten 1997 – kommer att innehålla förslag, där hänsyn har tagits till de betydande förändringar i villkoren för den regionala utvecklingen som har inträffat under den senaste tiden.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
Yttrandets disposition m.m.	2
2. Allmän inriktning av politiken.....	3
Sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken.....	3
Fempunktsprogram för arbete och utbildning.....	3
Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna	5
Lönebildningen.....	5
Bedömning av arbetslöshetsnivån år 2000 m.m.	5
Utskottet.....	10
Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken.....	13
3. Utgiftstak för den offentliga sektorn för åren 1997–2000 m.m.	16
Förutsättningar m.m.	17
Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	20
Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv.....	22
Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling.....	24
4. Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	26
Bidrag till arbetslöshetsersättning	26
Konsekvenser av propositionen om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring	27
Utgiftsökningar.....	27
Inkomstökningar och utgiftsminskningar	27
Anslagskonsekvenser	28
Stimulansersättning vid offentliga tillfälliga arbeten för äldre ar- betslösa	29
En aktiv och flexibel användning av arbetslöshetsförsäkringen	30
Aktivare användning av arbetslöshetsersättningen	30
Resursarbete.....	33
Tillfällig avgångsansättning.....	39
Propositionen	39
5. Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv	41
Tilläggsbudget för år 1997.....	42
A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	42
Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.....	43
Tillfälliga personalförstärkningar hos AMV.....	44
Otraditionella insatser	46
Utbildningsbidrag	47
Arbetslivsutveckling (ALU)	48
Arbetsplatsintroduktion (API).....	49
Insatser för att öka kvinnors företagande	50
Interpraktikstipendier.....	51
Kommunernas ansvar för ungdomar.....	52
Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och Särskilda medel.....	52
Sammanfattande medelsanvisning på anslaget A 2 Arbetsmark- nadspolitiska åtgärder	53

**Fel! Autotextposten är
inte definierad.**

Övriga frågor.....	54
Arbetsmarknadsutbildning.....	54
Decentralisering av arbetsmarknadspolitiken	54
Åtgärder för vissa ungdomar.....	56
Arbetsmarknadsåtgärder för vissa ändamål	57
A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	57
Tilläggsbudget för år 1997.....	57
LOSAM-utredningen	57
Lönebidrag	58
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	58
Ett flexibelt lönebidragssystem	58
Flexibelt lönebidrag	58
Bakgrund	58
Högsta bidragsnivån.....	59
Bakgrund	59
Allmännyttiga organisationer.....	61
Begreppet allmännyttig organisation.....	61
Bakgrund	61
Bidragsnivåer för allmännyttiga organisationer	62
Bakgrund	62
Resultatuppföljning och ekonomiadministrativ hantering.....	63
Uppföljning av bidragsnivåer	63
Bakgrund	63
AMV:s ekonomiadministrativa rutiner.....	65
Bakgrund	65
Lönebidrag och rehabilitering	65
Bakgrund	65
Kvinnor och män med funktionshinder.....	66
Lönebidrag för invandrare med språksvårigheter samt för äldre personer.....	67
Bakgrund	67
Särskilda lönebidragssamordnare.....	68
Löneutveckling.....	68
Särskilt rekryteringsstöd.....	69
Samhall och lönebidrag.....	69
Anslag A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	70
Nytt anslag A 7 Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring	70
6. Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling	70
Tilläggsbudget för år 1997.....	71
A 1 Regionalpolitiska åtgärder.....	71
A 5 Sysselsättningsbidrag	72
A 6 Transportbidrag.....	72
Sammanfattande medelsberäkning.....	73
Beslutsgrupper inom EG:s strukturfondsprogram.....	73
Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000.....	74
Övriga frågor.....	76
Resurscentrum för kvinnor.....	76

**Fel! Autotextposten är
inte definierad.**

Regionala utvecklingsgrupper.....	77
EG:s strukturfonder.....	77
Regional utveckling och olika samhällssektorer, m.m.	78
7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000.....	79
Avvikande meningar.....	80
Gemensamma avvikande meningar.....	81
1. Stimulansersättning vid offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa.....	81
2. Aktivare användning av arbetslöshetsersättningen.....	81
3. Resursarbete.....	81
4. Tillfällig avgångsersättning.....	82
5. Moderata samlingspartiets avvikande meningar.....	83
2. Allmän inriktning av politiken.....	83
Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken.....	83
3. Utgiftstak för den offentliga sektorn för åren 1997–2000 (propositionens avsnitt 5).....	84
Förutsättningar m.m.	84
4. Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet.....	85
Konsekvenser av propositionen om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring.....	85
5. Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv.....	85
Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.....	85
Tillfälliga personalförstärkningar hos AMV.....	85
Arbetslivsutveckling (ALU) och arbetsplatsintroduktion (API).....	86
Insatser för att öka kvinnors företagande.....	86
Interpraktikstipendier.....	86
Övriga frågor.....	87
Arbetsmarknadsutbildning.....	87
6. Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling.....	87
Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000.....	87
7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000.....	88
6. Folkpartiets avvikande meningar.....	89
2. Allmän inriktning av politiken.....	89
Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken.....	89
5. Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv.....	90
Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.....	90
Tillfälliga personalförstärkningar hos AMV.....	90
Arbetslivsutveckling (ALU).....	90
A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade.....	91
Samhall och lönebidrag.....	91
Anslag A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade.....	91
6. Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling.....	92
Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000.....	92

7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000	92
7. <i>Vänsterpartiets avvikande meningar</i>	93
2. Allmän inriktning av politiken.....	93
Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken.....	93
3. Utgiftstak för den offentliga sektorn för åren 1997–2000 (positionens avsnitt 5)	94
Förutsättningar m.m.	94
4. Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	95
Stimulansersättning vid offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa	95
Aktivare användning av arbetslöshetsersättningen	95
Resursarbete.....	96
5. Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv.....	96
Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.....	96
Otraditionella insatser	97
Utbildningsbidrag	97
Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och Särskilda medel.....	98
Sammanfattande medelsanvisning på anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	98
A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade.....	98
Ett flexibelt lönebidragssystem	98
Högsta bidragsnivå	98
Resultatuppföljning och ekonomiadministrativ hantering.....	99
Uppföljning av bidragsnivåer	99
Löneutveckling.....	99
Särskilt rekryteringsstöd.....	100
Samhall och lönebidrag.....	100
Anslag A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade.....	100
6. Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling.....	100
Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000.....	101
Resurscentrum för kvinnor.....	101
7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000	102
8. <i>Miljöpartiets avvikande meningar</i>	103
2. Allmän inriktning av politiken.....	103
Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken)	103
4. Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	104
Tillfällig avgångsersättning.....	104
6. Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling.....	104
Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000.....	104
7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförslagen för åren 1997–2000	104
9. <i>Kristdemokraternas avvikande meningar</i>	106
2. Allmän inriktning av politiken.....	106

Utskottets bedömning i fråga om den allmänna inriktningen av politiken)	106
4. Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	107
Anslagskonsekvenser	107
Aktivare användning av arbetslöshetsersättningen	107
Tillfällig avgångsersättning	108
5. Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv	108
Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna	108
Utbildningsbidrag	108
Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och Särskilda medel	109
A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	109
Resultatuppföljning och ekonomiadministrativ hantering	109
Uppföljning av bidragsnivåer	109
Lönebidrag för invandrare med språksvårigheter samt för äldre personer	109
6. Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling	109
Preliminär fördelning av utgifterna för åren 1998–2000	109
Regional utveckling och olika samhällssektorer	110
7. Utskottets sammanfattande bedömning i fråga om budgetförsla- gen för åren 1997–2000	110
<i>Särskilda yttranden</i>	111
1. Stimulansersättning vid offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa	112
2. Tillfällig avgångsersättning	112
3. Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna	112
4. Decentralisering av arbetsmarknadspolitiken	112
5. Åtgärder för vissa ungdomar	113
6. Regional utveckling och olika samhällssektorer, m.m.	113

**Fel! Autotextposten är
inte definierad.**